

LAUREA

Paikallisen turvallisuustilanteen nykytilan arviointi

Turpeinen, Timo

2010 Leppävaara

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Leppävaara

Paikallisen turvallisuustilanteen nykytilan arviointi

Timo Turpeinen
Turvallisuusalan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Toukokuu 2010

Timo Turpeinen

Paikallisen turvallisuustilanteen nykytilan arviointi

Vuosi 2010 Sivumäärä 56

Opinnäytetyöni käsittelee paikallisen turvallisuustilanteen arviointia paikallisessa turvallisuussuunnittelussa. Työ jakautuu kahteen osaan, joista ensimmäisessä kuvataan Helsingin kaupungin Vuosaaren peruspiirissä tehty turvallisuustilanteen arviointi tai turvallisuuskartoitus. Työn toisessa osassa pohditaan tehdyn kartoituksen ja paikallisen turvallisuussuunnittelun teorian avulla saatua kuvaa paikallisen turvallisuustilanteen arvioinnista ja sitä, mitkä tekijät vaikuttavat paikallisen turvallisuussuunnittelun tueksi tuotettavan tiedon muodostamiseen.

Vuonna 2007 Itäkeskuksen poliisipiirin alueella käynnistetty uuden lähipoliisimallin pilottihanke ja siitä saadut myönteiset kokemukset käynnistivät alueella paikallisen turvallisuussuunnittelun harjoittamisen. Eri viranomaisten keskinäisen yhteistyön perinteestä käynnistynyt turvallisuusyhteistyö sai ensimmäisen valtakunnallisen mallinsa vuoden 1999 Turvallisuustalkoot - rikostorjunnan periaateohjelmassa. Turvallisuustalkoista alkanut, systemaattisuuteen ja laaja-alaiseen turvallisuuden hallintaan tähtäävä turvallisuusyhteistyö ja sitä tukeva turvallisuussuunnittelu pyrittiin vuoden 2004 ja 2008 sisäisen turvallisuuden ohjelmilla vakiinnuttamaan keskeiseksi paikallista turvallisuustyötä ohjaavaksi muodoksi.

Itä-Helsingissä käynnistetyn turvallisuussuunnittelun oli määrä laajeta käsittämään myös aiemmasta suunnitelmasta pois jätetty kaupungin peruspiirijaon mukainen Vuosaaren peruspiiri. Paikallisen turvallisuussuunnittelun prosessissa kuvattujen vaiheiden mukaisesti tulisi alueen turvallisuuden nykytilasta tehdä arviointi, joka toimisi paikallisen turvallisuussuunnitelman muodostamisen tukena.

Vuosaaren turvallisuuden kartoittamisen välineet ja menetelmät pohjautuvat paikallisen turvallisuussuunnittelun teoriaan. Käytettyjä aineistoja ovat eri toimijoiden tilastot, aiemmat tutkimukset, sekä asiantuntijoiden haastattelut.

Turvallisuustilanteen arvioimisen ja tiedonmuodostuksen pohtimisen pohjan muodostavat sekä Vuosaaren kartoittamisessa tehdyt havainnot että toisaalta paikallisen turvallisuussuunnittelun teoria-aineistosta esiin nousevat periaatteet. Kuvaan teorian muodostumista ja turvallisuussuunnittelun vakiintumista turvallisuusyhteistyön keskeiseksi muodoksi, sekä siinä asetettuja tavoitteita, vaatimuksia ja suosituksia turvallisuustilannetta kuvaavalle ja turvallisuusyhteistyötä tukevalle tiedolle.

Turvallisuussuunnittelun kohteena olevan alueen arviointi on keskeinen osa turvallisuussuunnittelun prosessia. Turvallisuussuunnittelu puolestaan on keskeinen turvallisuusyhteistyön väline. Turvallisuusyhteistyön jäsentyminen vaikuttaa siten suoraan sen tueksi tuotettavaan tietoon. Turvallisuusyhteistyö, sekä paikallinen turvallisuussuunnittelu sen välineenä ovat sidoksissa paikallisen turvallisuuden kuvaan samoin kuin kuvan muodostuminen on sidoksissa turvallisuusyhteistyön rakenteisiin ja toimijoihin. Pyrin opinnäytetyössäni kuvaamaan myös näiden tiedonmuodostuksen ja turvallisuussuunnittelun prosessin välistä suhdetta.

Asiasanat: Paikallinen turvallisuussuunnittelu, turvallisuusyhteistyö, paikallinen turvallisuuskartoitus, sisäinen turvallisuus

Timo Turpeinen

Local safety assessment

Year	2010	Pages	56
------	------	-------	----

The conduction of a pilot project of a new local policing model in the Itäkeskus -police precinct in 2007 and the positive response it raised, began the process of local safety planning in the region. Local safety planning originates from local crime prevention planning established in 1999 through the “Turvallisuustalkoot” national crime prevention program. This local co-operation between public officials and other participants, such as companies and the third sector, was to be established through the internal safety programs of 2004 and 2008 as the most essential form of local safety work. The safety planning which had begun in Eastern Helsinki in 2007 was to be brought to include the previously excluded district of Vuosaari.

According to the described phases of local safety planning, an assessment of the current state of safety in the district was to be made. This audit would then be used to support the formation of a local safety plan. The purpose of this thesis is, on one hand to describe the current state of safety in Vuosaari and the process leading to that assessment, and on the other hand to find out through practice and theory what kind of information should be produced to support local safety planning.

The methods and sources of information used to describe the state of safety in Vuosaari were found in, and used according to the theory of local safety planning and local crime prevention. The main sources were statistical data from public officials, previous studies and questionnaires and interviews of experts. The information gained through these sources will be analyzed and the key factors contributing to the state of safety brought forth.

The ideas of how and what type of information should be gathered or produced to support local safety planning are formed through analyzing the process and the theory describing it. The objective of this analysis is to find out the principles guiding local safety planning and what requirements they set to the information produced through audits and assessments, and also how they affect the process in practice. Auditing and assessing the state safety of a local area is an essential part of the whole process of local safety planning. Also, safety planning is an essential, if not the most essential form of safety co-operation, thus affecting directly the information produced to support it.

Safety co-operation through safety planning is a form of finding answers to the question “how” rather than “what”. Thus, when assessing and forming an image of local safety, the question of “how” should be addressed more vigorously. In a multilateral co-operation the conception of the state of safety is affected by the participants. Also, the number and nature of the participants is affected by the image formed of the state of safety.

Key words: Local safety planning, safety co-operation, local safety audit, internal safety

Sisällys

OSA I Vuosaaren turvallisuuden nykytilan arviointi	1
1 Johdanto	1
2 Työn tausta ja tavoitteet	2
2.1 Aiheen muodostuminen	2
2.2 Opinnäytetyön tavoitteet	3
2.3 Menetelmät ja aineistot	4
3 Paikallisen turvallisuussuunnittelun keskeiset käsitteet ja teoreettinen viitekehys ...	6
3.1 Keskeiset käsitteet	6
3.1.1 Turvallisuus	6
3.1.2 Paikallinen turvallisuussuunnittelu	8
3.2 Paikallisen turvallisuuden kartoittamisen teoreettinen viitekehys.....	11
3.2.1 Turvallisuussuunnittelun prosessi	11
3.2.2 Paikallisen turvallisuustyön painopisteet	14
3.2.3 Kartoittamisen välineet ja mittarit.....	16
4 Vuosaaren turvallisuuden nykytila	18
4.1 Yleistä Vuosaaresta	19
4.2 Vuosaaren turvallisuutta kuvaava aineisto	19
4.2.1 Demografiset tekijät	19
4.2.2 Aiemmat tutkimukset	20
4.2.3 Vuosaari eri toimijoiden tilastojen valossa	22
4.3 Vuosaaren erityispiirteet ja esiin nousevat tekijät	29
4.4 Toimijat, verkostot, yhteistyö	31
OSA II Turvallisuussuunnittelun tueksi tuotettavan tiedon muodostus	33
5 Paikallisen turvallisuuskuvan muodostamisen periaatteet	34
5.1 Paikallisen turvallisuussuunnittelun synty ja kehitys	34
5.2 Turvallisuusyhteistyön toimijat ja rakenteet	37
5.3 Rakenne - yhteistyö - käytännön toiminta	39
6 Turvallisuuskäsitykset ja turvallisuuskuvan muodostuminen	41
7 Turvallisuusyhteistyön kehittämisen tarpeet	44
8 Paikallista turvallisuusyhteistyötä tukeva tieto	46
8.1 Turvallisuustyön lähtökohdat	47
8.2 Olemassa olevat suunnitelmat, ohjelmat ja strategiat.....	48
8.3 Toimijat.....	48
8.3.1 Yhteistyöhön sen eri vaiheissa ja tasoilla osallistuvat tahot.....	48
8.3.2 Toimijoiden roolit ja toimintamahdollisuudet.....	49
8.3.3 Organisaatiot ja päätöksenteko	50
8.3.4 Olemassa oleva toiminta	50

8.3.5	Resurssit.....	50
8.4	Ongelmat, riskit, ei-toivotut ilmiöt.....	51
8.5	Vahvuudet, mahdollisuudet, toivotut tekijät	52
8.6	Tietolähteet ja tilannekuvan muodostaminen	53
9	Johtopäätökset ja pohdinta	53
10	Arviointi.....	55
	Lähteet	57
	Taulukot:	59
	Liitteet.....	60
	Liite 1. Poikkihallinnollisen turvallisuustyön mittarit	60
	Liite 2. Poliisin tilastoja Vuosaaresta.....	63
	Liite 3. Lastensuojelun tilastoja Vuosaaresta	67

OSA I Vuosaaren turvallisuuden nykytilan arviointi

1 Johdanto

Paikallisen tason turvallisuustyö jäsentyy nykyisin yhä useammin ja yhä tiiviimmin paikallisen turvallisuussuunnittelun kautta. Paikallinen turvallisuussuunnittelu on sisäisen turvallisuuden kokonaisvaltaisen hahmottamisen kautta nostettu keskeisimmäksi paikallistason turvallisuustyön muodoksi. Tämän monialaisen, sektorirajoja ylittämään pyrkivän yhteistyön taustalla vaikuttavat eri toimijoiden kokemukset ja näkemykset tarkastelun kohteena olevan alueen turvallisuudesta. Paikallisen turvallisuussuunnittelun tarkoituksena on toimia yhteistyön osallisten välineenä ja yhdistellä eri toimijoiden kuvaa turvallisuudesta ja muodostaa ratkaisuja ilmenevien ongelmien korjaamiseksi. Eri toimijoiden havainnot ja yhdessä päätetyt toimenpiteet yhdistetään paikalliseen turvallisuussuunnitelmaan, jonka taustalla toimii kartoitus, analyysi, arviointi alueen turvallisuuden nykytilasta. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata paikallisen turvallisuustilanteen kartoittamista Helsingin kaupungissa, Vuosaaren alueella, sekä hahmotella paikallisen turvallisuustilanteen kuvan muodostumista ja sen taustalla vaikuttavia tekijöitä käytännön kartoittamisessa tehtyjen havaintojen sekä teoreettisen pohdinnan kautta. Lopputuloksina ovat ensinnäkin Vuosaaren turvallisuudesta muodostettu kuva, sekä esiin nostamani havainnot siitä, mitä ja minkälaista tietoa paikallisen turvallisuussuunnittelun tueksi tulisi tuottaa.

Opinnäytetyössä käsittelen aiheita paikallisen turvallisuussuunnittelun taustalla vaikuttavien säännönmukaisuuksien, teorian kautta. Teoria toimii Vuosaaren turvallisuustilanteen nykytilan arvioimisen menetelmiä ja aineistoa ohjaavana tekijänä, mutta myös aineistona turvallisuuskuvan muodostamisen pohdinnassa. Käytännöstä ja teoria-aineistosta tehtyjen havaintojen perusteella turvallisuustilanteen nykytilan arviointi muotoutuu sitä harjoittavan tahon turvallisuuskäsityksen ja perinteisten turvallisuuden ongelmien mukaisesti. Teoriassa esitettyjen periaatteiden noudattaminen hankaloituu turvallisuusyhteistyön jäsentymisen ja hahmottamisen vaikeuksien kautta. Teoriassa monialainen, sektorirajat ylittävä turvallisuusyhteistyö on sidoksissa siihen turvallisuuden kuvaan, mitä monialaiseen turvallisuusyhteistyöhön osallisiksi kokevat ja koetut muodostavat. Toisin sanoen paikallinen turvallisuussuunnittelu, tai paikallinen turvallisuusyhteistyö jäsentyy ikään kuin itsensä ympärille. Ne toimijat jotka osallistuvat turvallisuussuunnitteluun muodostavat sen kuvan jonka perusteella he osallistuvat turvallisuussuunnitteluun.

Turvallisuutta koskevan tiedon avulla voidaan luoda kuva alueen turvallisuudesta ja siihen liittyvistä ongelmista, mutta tietoa kaivataan myös turvallisuussuunnittelun prosessin tukemiseksi, toimenpiteiden kohdentamiseksi ja niiden arvioimiseksi. Paikalliseen turvallisuussuunnitteluun liittyvää tiedonmuodostusta tulisi tarkastella kokonaisuutena, jossa periaatteiden

mukaisesti eri näkökulmien yhdistämisestä syntyy osiensa summaa laadukkaampaa tietoa. Tuotettavan tiedon tulisi myös olla luonteeltaan yhä enemmän ongelmien ennaltaehkäisyyn kuin korjaamiseen tähtäävää ja ongelmien syitä enemmän kuin seurauksia kuvaavaa.

2 Työn tausta ja tavoitteet

Opinnäytetyöni aiheena on paikallisen turvallisuustilanteen nykytilanteen arviointi. Aihe rakentuu sekä paikallisen turvallisuustilanteen kartoittamisesta Helsingin kaupungin peruspiiri- jaon mukaisessa Vuosaaren peruspiirissä että kartoittamisen, arvioinnin, analysoinnin, tai muulla tavoin nimetyn tiedonhankinnan tai -muodostamisen ja sille asetettujen periaatteiden, vaatimusten ja suositusten analysoinnista. Opinnäytetyö on jaettu kahteen osaan, joista ensimmäisessä kuvaan Vuosaarella tehtyä kartoitusta ja sen tuloksia ja toisessa analysoin turvallisuutta koskevan tiedon muodostamista. Tässä luvussa kuvaan työn taustaa, aiheen muodostumista, keskeisiä käsitteitä ja teoreettista viitekehystä.

2.1 Aiheen muodostuminen

Opinnäytetyön aihe muodostui Helsingin kaupungin peruspiiri- jaon mukaiseen Vuosaaren peruspiiriin laajentuvan paikallisen turvallisuussuunnittelun ympärille. Opinnäytetyön aiheeksi muodostui paikallisen turvallisuustilanteen kartoittaminen Vuosaarella, joka toimisi pohjana turvallisuussuunnitelmaa laadittaessa. Vuonna 2007 aloitettiin Itäkeskuksen poliisipiirin alueella valtakunnallisen lähipoliisistrategian, sekä Helsingin poliisilaitoksen linjausten mukainen lähipoliisimallin kokeilu, jonka pohjalta aloitettiin alueella myös paikallisen turvallisuussuunnittelun prosessi. Toiminta organisoitiin siten, että turvallisuussuunnitteluprosessia ohjasi turvallisuussuunnittelun johtoryhmä ja kullekin määritellylle turvallisuuden osa-alueelle perustettiin alatyöryhmä. Alatyöryhmien tehtävänä oli valmistella omalta osa-alueeltaan turvallisuusanalyysi, jonka pohjalta laadittaisiin turvallisuussuunnitelma. (Paikallinen turvallisuusanalyysi 2009, 4, 6-7, 12.) Hyväksi todetun toimintamuodon, paikallisen turvallisuussuunnittelun, oli siis määrä laajentua käsittämään myös aiemmasta suunnitelmasta pois jätetty Vuosaaren peruspiiri. Suunnittelun ja muodostettavan suunnitelman tueksi tuli tuottaa tietoa alueen turvallisuuteen vaikuttavista tekijöistä. Tästä muodostui opinnäytetyöni ensimmäinen osa. Tehtäväkseni tuli keskeisiä paikallisia toimijoita haastatellen, sekä eri aineistoihin tutustumalla selvittää Vuosaaren turvallisuuteen vaikuttavat keskeiset tekijät.

Opinnäytetyön toinen osa rakentuu monilla turvallisuustilanteen kartoittamisen teoreettisen tarkastelun ympärille. Aihe muotoutui jo työni ensimmäistä osaa hahmoteltaessa kysymyksen ”Miten paikallisen turvallisuuden nykytilaa voidaan ja miten sitä tulisi arvioida tai kartoittaa?” kautta. Vuosaaren turvallisuuden kartoittamisesta saatujen kokemusten ja syvemmän teoreettisen analyysin pohjalta kysymys alkoi tuottaa vastauksia, jotka muotoilivat aiheen käsittele-

mään sitä laajemmassa yhteydessä. Eri nimillä kutsutut turvallisuustilanteen ja turvallisuusyhteistyön arvioinnin, kartoittamisen, analysoinnin ja mittaamisen suositukset, velvoitteet, vaatimukset ja periaatteet muodostuivat yhtenäiseksi turvallisuusyhteistyön tueksi tuotettavan tiedon tekijöiksi.

2.2 Opinnäytetyön tavoitteet

Opinnäytetyön tavoitteet jakautuvat myös kahteen osaan. Vuosaaren turvallisuustilannetta kartoittaessa keskeisinä tavoitteina oli selvittää alueen keskeiset ongelmat ja vahvuudet, selvittää turvallisuustyön ja -yhteistyön olemassa olevia muotoja, sekä sen mahdollisuuksia ja keskeisiä haasteita. Toiseksi tavoitekokonaisuudeksi muodostui paikallisen turvallisuussuunnittelun tueksi tuotettavan tiedon periaatteiden, käytäntöjen, suositusten ja vaatimusten selvittäminen, sekä niiden säännönmukaisuuksien hahmottaminen.

Vuosaaren turvallisuustilanteen arvioinnille asettamani tavoitteet olivat seuraavat:

- Turvallisuuden nykytilan kartoittaminen Vuosaaren alueella
  - o Alueen keskeisten ongelmien selvittäminen
  - o Alueen erityispiirteiden selvittäminen
  - o Alueen vahvuuksien selvittäminen
- Turvallisuusyhteistyön jäsentyminen Vuosaareissa
  - o Yhteistyömuotojen kartoittaminen
  - o Toimijoiden roolien selvittäminen
  - o Yhteistyön ongelmien kartoittaminen.

Turvallisuussuunnittelun tai turvallisuusyhteistyön tueksi tuotettavan tiedon tutkimisen ja sen tavoitteiden sisältö hahmottuvat seuraavien kysymysten kautta:

- Paikallisen turvallisuussuunnittelun roolin ja periaatteiden hahmottaminen
  - o Miksi paikallista turvallisuussuunnittelua tehdään?
  - o Millä tavoin paikallistason turvallisuustyö tulisi järjestää?
  - o Mistä elementeistä paikallinen turvallisuus muodostuu?
  - o Mitkä eri toimijat ja millä tavoin osallistuvat tai tulisi osallistua turvallisuustyöhön?
- Turvallisuusyhteistyön periaatteiden selvittäminen
  - o Minkälaiset periaatteet ja niistä juontuvat rakenteet ohjaavat turvallisuusyhteistyötä?
  - o Miten turvallisuusyhteistyö tulisi organisoida?
  - o Mitkä eri toimijat ja millä tavoin osallistuvat tai tulisi osallistua turvallisuusyhteistyöhön?
  - o Mitä voidaan lukea turvallisuusyhteistyöksi?

- Miten turvallisuusyhteistyö eroaa eri toimijoiden tahoillaan tekemästä turvallisuustyöstä?
- Millä tavoin paikallisen turvallisuussuunnittelun mukainen turvallisuusyhteistyö eroaa muiden teemojen ympärille rakentuneesta yhteistyöstä?
- Mitä käytännön toimintaa paikallisen turvallisuussuunnittelun mukaisella turvallisuusyhteistyöllä voidaan/olisi tarve/olisi nykyistä tehokkaampaa/halutaan toteuttaa?
- Turvallisuuden kartoittamisen periaatteiden hahmottaminen
  - Mistä asioista tai ilmiöistä tulisi hankkia tietoa?
  - Minkälainen tieto on paikallisen turvallisuusyhteistyön kannalta olennaista?
  - Mistä paikallisen turvallisuuden kannalta olennaista tietoa saadaan?
  - Millä tavoin paikallista turvallisuutta koskevaa tietoa saadaan?
  - Millä tavoin kartoitus vaikuttaa turvallisuusyhteistyöhön?

2.3 Menetelmät ja aineistot

Opinnäytetyön keskeisinä menetelminä toimivat kirjallisuuskatsaus, sekä kerätyn aineiston analyysi. Vuosaaren turvallisuuden nykytilan kartoittamisen aineistoa on pyritty analysoimaan tyyppitellen. Opinnäytetyön toisessa osassa olevan pohdinnan taustalla on laadullinen analyysi, jossa on piirteitä ns. ankkuroidusta teoriasta. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Toisessa osassa tavoitteena on havainnoida aiemmin vähän tutkitun paikallisen turvallisuussuunnittelun tueksi tuotettavan tiedon ympärillä vaikuttavia säännönmukaisuuksia. Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on selvittää mistä näkökulmista ja miten paikallisen turvallisuuden kartoittamista on aiemmissa tutkimuksissa (tai käytännön työssä) lähestytty ja minkälaisen teoreettisen pohjan aiemmat julkaisut luovat turvallisuuden kartoittamiselle (esim. Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 111-112). Kirjallisuuskatsauksen aineiston muodostavat tärkeimmät valtakunnalliset ja kunnalliset ohjelmat, strategiat ja suunnitelmat, mm. sisäisen turvallisuuden ohjelmat, sisäasiainministeriön paikallista turvallisuussuunnittelua koskevat julkaisut ja Helsingin kaupungin strategiat, sekä muut aiheita käsittelevät tutkimukset, selvitykset, suunnitelmat yms. Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on ollut selvittää paikallisen turvallisuustilanteen kartoittamisen näkökulmia, menetelmiä ja käytäntöjä.

Työn keskeiseksi aineistoksi muodostui Itä-Helsingin ja Vuosaaren alueilla keskeisiksi katsottujen asiantuntijoiden haastattelut. Haastattelujen tarkoituksena oli osaltaan muodostaa kuva alueen turvallisuudesta sekä kartoittaa toimijoiden perustehtävän mukaista toimintaa ja yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Suoritettuja haastatteluja oli yhteensä 14. Haastattelujen lisäksi osallistuin Vuosaarissa toimivan kauppakeskus Columbuksen turvallisuutta käsittelevään kokoukseen, jossa esitettyjä havaintoja saatoin käyttää asiantuntijatiedon tavoin hyväkseni. Haastattelemani henkilöt on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1: Asiantuntijoina haastatellut henkilöt.

<i>Päivä- määrä</i>	<i>Nimi</i>	<i>Organisaatio</i>	<i>Tehtäväalue</i>
15.3.2010	Timo Raittinen	Vuosaari-seura	Turvallisuusvastaava
17.3.2010	Juuso Aaltonen	Kaupunkisuunnitteluvirasto/liikennesuunnitteluosasto	Liikennesuunnittelija
19.3.2010	Pentti Tarvonen	Helsingin poliisilaitos/ Itäinen poliisipiiri	Ylikonstaapeli/Lähipoliisitoiminta
22.3.2010	Sami Hyvönen	Nuorisoasiainkeskus/Vuosaaren nuorisotyöyksikkö	Nuorisotyöyksikön päällikkö
22.3.2010	Seija Välimäki	Sosiaalivirasto/Itäinen sosiaaliasema/Vuosaaren toimipiste	Yhdyskuntatyöntekijä
23.3.2010	Ari Karpinen	Itäkeskuksen psykiatrian poliklinikka	Sairaanhoitaja
25.3.2010	Anne Koivisto	Pelastuslaitos/Riskienhallinnan osasto/Valvontayksikkö/Itäinen alue	Johtava palotarkastaja
29.3.2010	Eija Krogerus	Klaari/Itäinen alue	Ennaltaehkäisevän päihdetyön koordinaattori
30.3.2010	Hannele Åberg	Sosiaalivirasto/Vuosaaren lähiöasema	Yhdyskuntatyöntekijä
1.4.2010	Maaretta Pukkio	Sosiaalivirasto/Itäinen sosiaaliasema	Sosiaaliaseman päällikkö
1.4.2010	Kaisa Nissinen-Paatsamala	Terveyskeskus/Idän terveysasemat	Johtava ylilääkäri
7.4.2010	Christina Huotari	Sosiaalivirasto/Maahanmuuttajien neuvontapiste	Maahanmuuttajien neuvontapisteen esimies
16.4.2010	Anne Viljanen	Sosiaalivirasto/Itäinen perhekeskus, Vuosaaren toimipiste	Johtava sosiaalityöntekijä
19.4.2010	Kristiina Westerholm	Hallintokeskus/Turvallisuus- ja valmiuosasto	Projektisuunnittelija

Muuna aineistona on käytetty mm. poliisin, pelastuslaitoksen ja sosiaaliviraston tilastoja, Vuosaari-seuran suorittamaa turvallisuuskyselyä vuodelta 2007, Helsingin kaupungin tietokeskuksen ja tilastokeskuksen tilastoja sekä erilaisia turvallisuutta kartoittavia tutkimuksia.

3 Paikallisen turvallisuussuunnittelun keskeiset käsitteet ja teoreettinen viitekehys

Opinnäytetyöni teoreettinen viitekehys pohjautuu paikallisen turvallisuussuunnittelun teoriaan. Kuvaan seuraavassa luvussa keskeisimpiä paikallisen turvallisuussuunnittelun käsitteitä, sekä paikallisen turvallisuustilanteen kartoittamisen teoreettista viitekehystä.

3.1 Keskeiset käsitteet

Opinnäytetyöni aiheesta ja viitekehyksestä juontavat juurensa sen keskeiset käsitteet. Turvallisuus eri merkityksissään on keskeisesti käytetty käsite. Seuraavan erittelyn tarkoituksena on selvittää käytettyjä käsitteitä ja korostaa niiden vakiintumista omiksi käsitteikseen sisäisen turvallisuuden ja paikallisen turvallisuussuunnittelun diskurssissa. Luvussa 3.1.1 käsitellään turvallisuuden käsitteitä ja luvussa 3.1.2 syvennytään paikallisen turvallisuussuunnittelun käsitteistöön.

3.1.1 Turvallisuus

Turvallisuus on yläotsikkona kahdelle käsitteelle. *Sisäinen turvallisuus* ja *arkiturvallisuus* ovat paikallisen turvallisuussuunnittelun keskeisiä käsitteitä ja päämääriä. Yläkäsite *turvallisuus* on käsitteenä vaihteleva ja monimuotoinen, joten se ilmentyyköön seuraavien alempien käsitteiden kautta.

Sisäinen turvallisuus

Sisäinen turvallisuus määriteltiin vuoden 2004 Arjen turvaa - sisäisen turvallisuuden ohjelmassa seuraavasti: ”-- sisäisellä turvallisuudella tarkoitetaan sellaista yhteiskunnan tilaa, jossa jokainen voi nauttia oikeusjärjestelmän takaamista oikeuksista ja vapauksista ilman rikollisuudesta, häiriöistä, onnettomuuksista tai suomalaisen yhteiskunnan taikka kansainvälistyvän maailman ilmiöistä ja muutoksista johtuvaa aiheellista pelkoa ja turvattomuutta.” (Arjen turvaa 2004, 14.) Samaa määritelmää on käytetty myös Helsingin kaupungin turvallisuusstrategiassa (Helsinkiäisten arkiturvallisuus 2006, 15). Sisäisen turvallisuuden käsite syntyi ohjaamaan sisäisen turvallisuuden ohjelmassa suunniteltua sektorirajat ylittävää laajaa turvallisuusyhteistyötä. Käsitteen määrittelyssä huomiota kiinnitetään erilaisten ilmiöiden keskinäisiin vaikutussuhteisiin. Syrjäytyminen altistaa rikollisuudelle, onnettomuuksille ja itsemurhille, päihteiden ja huumausaineiden käyttö on yhteydessä omaisuusrikoksiin, prostituutioon ja

vakaviin sairauksiin, laitton maassaolo eristää henkilön laillisesta yhteiskunnasta yms. (Arjen turvaa 2004, 14.)

Sisäisen turvallisuuden ongelmat ovat siis monimuotoisia, kiinteässä yhteydessä toisiinsa ja myötävaikuttavat toistensa syntyyn. Ohjelmasta ja sisäisen turvallisuuden määritelmästä käsin päätellen myös sisäisen turvallisuuden ongelmien ratkaisukeinojen olisi oltava monimuotoisia sekä kiinteässä yhteydessä ja myötävaikutuksessa toisiinsa. Sisäinen turvallisuus ei täten ole ainoastaan valtion rajojen sisäisiä turvallisuuskysymyksiä niputtava määritelmä, vaan se sisältää myös vahvasti ajatuksen yhteistyöstä, ongelmien laaja-alaisesta hahmottamisesta ja yhteisestä ratkaisemisesta.

Arkiturvallisuus

Arkiturvallisuuden käsite on vakiintunut paikallisen turvallisuustyön retoriikkaan, joskaan sen tarkempaa määrittelyä ei liene tehdyt. Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa (2004) mainitaan sisäistä turvallisuutta käsiteltävän ensisijaisesti yksilön näkökulmasta ohjelman tavoitteena ollen *arjen turvallisuuden* lisääminen. Merkittäväksi uhkaksi arkipäivän turvallisuudelle mainitaan massarikollisuus, jolla tarkoitetaan ”rikoksia, joita tehdään huomattavan paljon ja jotka kohdistuvat suoraan yksittäisiin ihmisiin.” (em. 15.)

Helsingin kaupungin turvallisuusstrategia on nimetty arkiturvallisuuden mukaisesti ”Helsinki-läisten arkiturvallisuus”. Turvallisuuden käsitteen monimerkityksinen ja -tulkintainen luonne ja laaja-alaisuus tuodaan strategiassa ilmi. Turvallisuutta voidaan hahmottaa esim. vaarattomuuden, varmuuden ja ennustettavuuden kautta. Turvallisuutta mainitaan käsiteltävän Arjen turvaa - sisäisen turvallisuuden ohjelmassa esitetyn sisäisen turvallisuuden määritelmän mukaisesti. Strategian kokonaistavoitteen, ”Helsinki säilyttää hyvän turvallisuustasonsa ja nostaa turvallisuutta ja sen laatua painopistealueilla”, toteutumisen kannalta arkiturvallisuudelle ja arjessa koetun turvattomuuden ehkäisylle nähdään merkittävä rooli. (Helsinki-läisten arkiturvallisuus 2006, 15, 17.)

Arkiturvallisuus käsitteenä peilaa niin sekä sisäisen turvallisuuden käsitteeseen, yksilön näkökulmaan, massailmiöihin, sekä vaarattomuuteen, ennustettavuuteen ja varmuuteen. Arjella viitattaneen jokapäiväisyyteen, toistuvuuteen ja yleisyyteen. Arkiturvallisuuden voidaan siis katsoa tarkoittavan *lähtökohtaisesti kenen tahansa yksilön jokapäiväisen elämän vaarattomuutta, varmuutta, ennustettavuutta ja jatkuvuutta*. Käsitteessä korostuu julkisen sektorin, ja sen toimintaa tukevien muiden toimijoiden suhde yksilöihin, heidän turvallisuuteensa ja hyvinvointiinsa. Arkiturvallisuuden puitteissa käsiteltävinä teemoina eri julkaisuissa, kuten edellä mainitut, korostuvat mm. (massa)rikollisuus, onnettomuuksien ehkäisy, syrjäytymisen ehkäiseminen, perheiden, kodin ja vapaa-ajan turvallisuus sekä liikenneturvallisuus.

3.1.2 Paikallinen turvallisuussuunnittelu

Paikallinen turvallisuussuunnittelu on paikallisen turvallisuustyön ohjaamisen, tukemisen ja ylläpitämisen väline ja keino. Paikallisen turvallisuustyön tavoitteena on rikosten, häiriöiden ja onnettomuuksien määrän sekä niistä aiheutuvia vahinkojen vähentäminen, sekä turvallisuuden ja sen tunteen ylläpitäminen. Eri viranomaisten ja toimijoiden välisenä laajana yhteistyönä toteutettava turvallisuussuunnittelu on keskeinen keino tämän tavoitteen saavuttamiseksi. (Paikallisen turvallisuustyön kehittäminen 2006, 8-9.)

Ehkäpä ensimmäinen laajassa mittakaavassa paikallista turvallisuustyötä edistävä, valtakunnallinen ohjelma oli vuoden 1999 Turvallisuustalkoot - kansallinen rikosentorjuntaohjelma. Ohjelmassa korostuvat yhtäältä paikallisen tason toiminta ja toisaalta laaja-alainen yhteistyö sekä rikosten ennalta ehkäisy. Rikosten ennalta ehkäisemisen ei ohjelmassa nähdä onnistuvan ainoastaan rikosoikeudellisen järjestelmän turvin, vaan vastuuta tulisi kantaa niin kuntien ja muun julkishallinnon, liike-elämän, kansalaisjärjestöjen kuin yksityisten kansalaistenkin. (Turvallisuustalkoot 1999, 1.) Turvallisuustalkoista juontuvaa paikallisen turvallisuustyön perinnettä kuvaavat ennen kaikkea monialaisuus, ennaltaehkäisevä toiminta ja paikallinen toiminnan taso. Paikallinen turvallisuussuunnittelu on nimenomaan *laaja-alaista paikallista turvallisuusyhteistyötä ja -toimintaa tukeva väline, jonka avulla eri toimijoiden työtä ja yhteistyötä voidaan jäsentää ja ohjata.*

Paikalliseen turvallisuussuunnitteluun liittyviä käsitteitä ovat (paikallinen - etuliitteellä) turvallisuusyhteistyö, turvallisuussuunnitelma, turvallisuusanalyysi ja turvallisuuskartoitus. Seuraavaksi kuvaan näitä käsitteitä tarkemmin.

Turvallisuusyhteistyö

Yksinkertaisesti ilmaistuna turvallisuusyhteistyö tarkoittaa eri toimijoiden välistä yhteistyötä turvallisuuden luomiseksi ja ylläpitämiseksi ja turvallisuusongelmien korjaamiseksi, ts. turvallisuuden edistämiseksi. Se voi olla joko systemaattista ja organisoitua, tai tarpeen mukaan harjoitettua. Yhteistyötä voidaan tarkastella kahdella tasolla. Ensinnäkin yhteistyö voi olla perinteistä, kahdenvälistä yksittäistapauksiin liittyvää kenttä- ja katutason yhteistyötä. Tämä yhteistyö on luonteeltaan satunnaista ja reagoivaa. Toisena yhteistyön tasona voidaan hahmottaa monen toimijan välistä strategista ja kokonaisvaltaista paikallistason yhteistyötä. Tätä strategista yhteistyötä pyritään ohjaamaan turvallisuussuunnittelun avulla, jonka tavoitteena on parantaa paikallista turvallisuutta sen kokonaisvaltaisen hahmottamisen kautta, ja koordinoita käytännön kenttätason yhteistyötä. (Paikallisen turvallisuustyön kehittäminen 2006,1.)

Turvallisuussuunnitelma

Paikallinen turvallisuussuunnitelma on asiakirja, jossa vahvistetaan turvallisuusyhteistyössä sovitut paikallistason tärkeimpiin ongelmiin vaikuttavat toimenpiteet ja valtakunnallisella tasolla määriteltyjen paikallisen turvallisuuden kannalta tärkeiksi arvioitujen linjausten toimeenpano (Paikallisen turvallisuustyön kehittäminen 2006, 14). Paikallisen turvallisuussuunnitelman ollessa turvallisuusyhteistyötä ohjaava prosessi tai väline, on paikallinen turvallisuussuunnitelma tämän työn tuotoksia.

Turvallisuussuunnitelmien laatimisen käynnisti siis vuoden 1999 Turvallisuustalkoot - ohjelma. Suunnitelmassa tulisi kartoittaa keskeisimmät turvallisuus- tai ”turvattomuusongelmat”, sekä tuoda esiin ”millä tavoin niihin aiotaan puuttua ja mikä taho toimista vastaa sekä miten toteutusta ja tuloksia seurataan.” (Turvallisuustalkoot 1999, 25.) Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa turvallisuussuunnitelman sisällölle asetettiin tiukempia vaatimuksia. Paikalliset ongelmat tulisi selvittää ja kartoittaa ”riittävästi”, ja huomioon olisi otettava eri toimijoiden vastuiden roolien määrittäminen sekä kartoittaa suunnitelman yhteensopivuutta ”muihin paikallisiin kansalaisten hyvinvoinnin edistämishjelmiin (esim. päihde- ja huumausaineohjelmat, hyvinvointiohjelmat, lapsi- ja perhepoliittiset ohjelmat).” (Arjen turvaa 2004, 24.) Keskeisten rikoslajien (massa-, huumausaine- ja väkivaltarikollisuus) torjuntatoimenpiteiden lisäksi suunnitelmien tuli kattaa myös toimenpiteet liikenneturvallisuuden parantamiseksi, sekä muut turvallisuusuhat tarpeen mukaan.

Kauneimmillaan turvallisuussuunnitelman nähdään olevan ”sateenvarjo, joka kokoaa yhteen jo olemassa olevat hankkeet, suunnitelmat ja ohjelmat sen lisäksi, että siinä vahvistetaan käynnistettävät uudet hankkeet ja suunnitelmat. Näin muodostuu kokonaiskuva toiminnasta turvallisuuden ylläpitämiseksi ja parantamiseksi alueella.” (Paikallisen turvallisuustyön kehittäminen 2006, 16.) Olemassa olevien hankkeiden, suunnitelmien ja ohjelmien kartoittamisen tulisi lisätä turvallisuustyön hallittavuutta, vähentää päällekkäisyyksiä, parantaa tiedonkulkua ja mahdollistaa laajaa turvallisuuden eteen tehtävän työn arviointia ja seuranta. Lähes runollisissa tunnelmissa kuvaillaan myös tätä sateenvarjon alla tehtävän yhteistyön raportointia jossa ”kyse ei -- ole raportista, jossa eri toimijat kertovat miten ne ovat toteuttaneet turvallisuussuunnitelmaa, vaan raportista, jossa kuvataan miten turvallisuussuunnitelmaa on toteutettu yhdessä.”. (Paikallisen turvallisuustyön kehittäminen 2006, 16.)

Turvallisuussuunnitelma perustuu siis paikallisten ongelmien kartoitukseen, valtakunnallisella tasolla tärkeäksi arvioitujen linjausten toimeenpanoon, toimijoiden vastuiden ja roolien kartoittamiseen sekä turvallisuussuunnitelman ja muiden suunnitelmien yhteensopivuuden arviointiin. Paikalliset ongelmat kartoitetaan turvallisuusanalyysin avulla. Valtakunnallisen tason linjauksia, joihin suunnitelmassa tulisi ottaa kantaa, ovat ennaltaehkäisevän työn tehostaminen, rikollisten kiinnijäämisriskin lisääminen, rikoslajikohtainen tarkastelu, liikenneturvalli-

suus, onnettomuuksien ehkäisy, rajaturvallisuus, rikoksen uhrin palvelujen varmistaminen ja yhteistyön parantaminen. (Paikallisen turvallisuustyön kehittäminen 2006, 1.)

Turvallisuusanalyysi ja turvallisuuskartoitus

Käytän opinnäytetyössäni käsitettä turvallisuusanalyysi kuvaamaan paikallisen turvallisuuden nykytilan, toimintaympäristön analyysin ja riskien kartoittamisen kokonaisuutta. Turvallisuus suunnittelun prosessin kuvauksessa (kts. luku 3.2.1) ennen turvallisuussuunnitelman muodostamista on tehtävä turvallisuuden nykytilan kartoitus. Tästä prosessin vaiheesta käytetään mm. termejä toimintaympäristön analyysi ja riskien arviointi, paikallisen turvallisuuden ja toimintaympäristön nykytilan analyysi, turvallisuusanalyysi, riskianalyysi, toimintaympäristö-analyysi, turvallisuustilanteen analyysi, sekä toimintaympäristö- ja riskianalyysi (esim. Paikallisen turvallisuussuunnittelun tilannekatsaus 2008, 4, 6; Paikallinen turvallisuussuunnittelu Etelä-Suomen läänissä 2009, 5, 7, 11). Sekavahkosta nimeämisestä johtuen pyrin yksinkertaistamaan, ja käyttämään pelkästään käsitettä turvallisuusanalyysi, mikä on yhdenmukainen Myllypuron, Mellunmäen ja Vartiokylän alueilla tehdyn turvallisuusanalyysin ja turvallisuussuunnitelman kanssa. Turvallisuusanalyysi voidaan jakaa kahteen, mahdollisesti useampaankin osaan. Keskeistä turvallisuusanalyysissä on tärkeimpien turvallisuusongelmien tunnistaminen, niiden analysointi, priorisointi ja arviointi, myös julkisesti. Käytetään myös nimityksiä toimintaympäristön analyysi ja riskikartoitus, jotka viittanevat edellä mainittuun. (Paikallisen turvallisuustyön kehittäminen 2006, 14.)

Rikostorjunnan ideakirjassa 2 (2001) tätä prosessia kuvataan huomattavan paljon yksityiskohtaisemmin kuin useissa myöhemmissä julkaisuissa. Myös (tuolloin vielä kuvaamattoman) prosessin eri vaiheet eritellään selkeämmin. Turvallisuuden *kartoituksen* tavoitteena on selvittää ja määrittää turvallisuusongelmien (rikollisuuden) säännönmukaisuuksia ja alueellisia vaihteluja ts. muodostaa paikallista ongelmakuvaa alueesta. Kartoituksen avulla saadun kuvan avulla voidaan muodostaa lähtökohdat syvemmälle tarkastelulle, jossa määritellään ”mitä jo tehdään, mitä muuta voitaisiin tehdä ja mitä voitaisiin tehdä toisin.” (Grevholm, Hasselrot & Anderson 2001b, 13). Kirjoittajien ”*Ongelma-analyysiksi*” kutsutussa vaiheessa keskitytään koottujen tietojen analysoimiseen ja niiden syventämiseen, sekä tarpeen mukaan lisätiedon hankkimiseen(em. 13).

Myöhemmässä, turvallisuussuunnittelun prosessin kuvauksessa nämä kaksi vaihetta muodostavat ns. nykytilan kartoituksen, jonka pohjalta turvallisuussuunnitelma laaditaan. Turvallisuustilanteen arviointi nähdään turvallisuussuunnittelun keskeisimmäksi vaiheeksi. Paikallista turvallisuusanalyysiä ei nähdä tärkeäksi vain turvallisuuden kannalta keskeisten seikkojen esille saamiseksi, vaan erityisesti uhkien ja riskien tärkeysjärjestykseen laittamiseksi. Analyysin pohjalta syntyvän turvallisuussuunnitelman ja jatkotyön kannalta epäonnistumiset tässä vai-

heessa voivat vaikuttaa merkittävästi. (Paikallisen turvallisuussuunnittelun tilannekatsaus 2008, 4; Paikallisen turvallisuustyön kehittäminen 2006, 11.)

Turvallisuusanalyysi on siis kaksivaiheinen osa turvallisuussuunnittelun prosessia. Ensimmäisessä vaiheessa muodostetaan kuva alueen turvallisuudesta ja toisessa vaiheessa syvennetään kartoituksessa saatua kuvaa, analysoidaan ongelmat, laitetaan ongelmat tärkeysjärjestykseen ja pohditaan niiden ratkaisun keinoja. Tärkeänä osana turvallisuusanalyysin tuottamista nähdään myös sen julkinen arviointi. Analyysi ja sen tulokset tulisi saattaa julkisesti arvioitavaksi ja kommentoitavaksi. (Paikallisen turvallisuussuunnittelun tilannekatsaus 2008, 4.)

3.2 Paikallisen turvallisuuden kartoittamisen teoreettinen viitekehys

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys perustuu paikallisen turvallisuussuunnittelun teoriaan. Paikallinen turvallisuussuunnittelu on eriytynyt omaksi turvallisuuden edistämisen muodokseen tiettyine säännönmukaisuuksineen. Nämä, nimenomaisesti paikallisen turvallisuussuunnittelun säännönmukaisuudet toimivat opinnäytetyön teoreettisena pohjana (vrt. Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 131-132). Edellä, luvussa 3.1 kuvatut käsitteet toimivat teoreettisen pohjan kivijalkana. Turvallisuutta ja turvattomuutta on tutkittu, mitattu ja kartoitettu kohtalaisen paljonkin, mutta paikallisen turvallisuusyhteistyön tai -suunnittelun viitekehyksestä käsin tehdyt turvallisuuskartoitukset jäävät Helsingin kaupungissa vähiin, joskin esimerkkejä löytyy muista kunnista. Mellunkylän, Myllypuron ja Vartiokylän alueille tehty paikallinen turvallisuusanalyysi ja siitä muodostettu turvallisuussuunnitelma olivat Helsingissä laatuaan ensimmäisiä. Seuraavaksi kuvaan paikallisen turvallisuussuunnittelun teorian kautta keskeisiä turvallisuustilanteen kartoittamiseen liittyviä tekijöitä, turvallisuussuunnittelun prosessia, turvallisuustyön painopisteitä, sekä turvallisuustilanteen kartoittamiseen liittyviä periaatteita ja käytännön ohjeita.

3.2.1 Turvallisuussuunnittelun prosessi

Paikallisen turvallisuussuunnittelun prosessi kuvataan sisäasiainministeriön Paikallisen turvallisuustyön kehittäminen - työkirjassa (2006). Aiemmin turvallisuussuunnittelun käytännön toteutusta on kuvattu rikostorjunnan ideakirjoissa 1-4 (2001). Paikallisen turvallisuustyön kehittäminen kuvaa prosessin kuusivaiheisena. Prosessin vaiheet ovat

- 1) yhteistyön vastuut, osapuolet ja organisointi,
- 2) nykytilan arviointi,
- 3) analyysin ja johtopäätösten arviointi,
- 4) turvallisuussuunnitelman laatiminen,
- 5) toimeenpano ja
- 6) turvallisuussuunnitelman seuranta ja arviointi. (em. 13-17.)

Rikostorjunnan neljästä ideakirjasta hahmottuu luontevasti neljä ”vaihetta”, jotka etenevät otsikoiden mukaan seuraavasti:

- 1) rikosentorjunnan rakentaminen,
- 2) kartoitus, ongelmien analysointi ja priorisointi,
- 3) rikosentorjuntatyö käytännössä ja
- 4) arviointi ja dokumentointi.

Turvallisuustilanteen arvioinnin kannalta olennaiset vaiheet ovat kaksi ensimmäistä, turvallisuusyhteistyön rakentaminen, sekä turvallisuuden nykytilanteen kartoitus ja arviointi.

Yhteistyön organisointi

Turvallisuussuunnittelun tulisi siis käynnistyä vastuutahon tai -tahojen, yhteistyön osapuolten ja turvallisuussuunnittelun organisaation määrittelemisellä. Joskin toteutuneita ja mahdollisia osallistujia turvallisuusyhteistyölle löytyy useita, turvallisuussuunnittelun käytännön organisoitumiselle ja yhteistyön rakentumiselle löytyy vain vähän perusteita. Yksinkertaisin tapa organisoitumiseen on paikallisen turvallisuustyön kehittämisen työryhmän ehdotus, jossa ”turvallisuussuunnittelusta vastaa ja sitä johtaa paikallistasolla ryhmä, johon kuuluvat poliisipäällikkö, kunnan johto ja pelastustoimen edustaja. -- Ryhmän kutsuu ensimmäiseen kokoukseen poliisipäällikkö.” (Paikallisen turvallisuustyön kehittäminen 2006, 14.) Toisaalta toteamus ”Toiminta voidaan organisoida monella eri tavalla” (Grevholm, Hasselrot & Anderson 2001a, 16) yhdistettynä vaatimukseen toimintamuodon soveltumisesta paikallisiin oloihin jättää ehkäpä liikaakin mielikuvituksen varaan, joskin myöhemmin kyseisessä julkaisussa todetaan keskeisiksi (rikosentorjunnan) toimijoiksi kunta ja poliisi, muiden yhteistyötahojen määräytyessä ongelma- ja resurssikartoituksen kautta (em. 19). Turvallisuussuunnittelulla tulisi joka tapauksessa olla johtoryhmä, joka kykenee myös tekemään turvallisuustyötä koskevia päätöksiä. Turvallisuussuunnittelussa on myös mahdollista käyttää eri tavoin, alueellisesti, ongelma-alueittain tms. muodostettavia alatyöryhmiä. Alatyöryhmien kokoonpanon ja näkökulman nähdään myös muodostuvan *ongelmien ja resurssien kartoittamisen* kautta (em. 21).

Toiminnan organisoitumisesta mainitaan myös se, että turvallisuussuunnittelun (rikostorjunnan) olisi luontevaa muodostua jo olemassa olevien rakenteiden ympärille. Tavoitteena olisi välttää päällekkäisten rakenteiden muodostumista ja hyödyntää jo olemassa olevan yhteistyön tuloksia. Uusien rakenteiden luomisen nähdään olevan omiaan ”hajottamaan turvallisuustyöhön käytössä olevia niukkoja resursseja”, ja rakenteiden ylläpitämisen vievän mahdollisesti resursseja itse käytännön toiminnalta. Yhtä kaikki, turvallisuusyhteistyön sisältö nähdään muotoa tärkeämmäksi, erityisesti se mitä toimia toteutetaan ja mitä niillä saadaan aikaan. (Grevholm, ym. 2001a, 16-17, 23; Paikallisen turvallisuustyön kehittäminen 2006, 33.)

Sisäministeriön julkaisun Poikkihallinnollisen turvallisuustyön arviointi ja mittaaminen (2009) liitteenä 1 on turvallisuussuunnittelun itsearvioinnin kysymyksiä. Itsearvioinnin kohdassa 1 käsitellään turvallisuussuunnittelun johtamista seuraavien kysymysten kautta:

- ”Turvallisuussuunnittelun johto on selkeästi järjestetty ja vastuista on sovittu
- Turvallisuussuunnittelun johto on ohjeistanut turvallisuussuunnitteluun osallistuvat tahot tavoitteista, yhteisistä toimenpiteistä, tiedonkulusta ja yhteydenpidosta
- Luodaan kumppanuuksia ja ylläpidetään säännöllisesti verkostoja tärkeiden sidosryhmien kanssa
- Turvallisuussuunnittelun tavoitteet on selvästi eritelty omiksi kokonaisuuksiksi
- Turvallisuusyhteistyössä on huomioitu pitkäjänteisyys ja yli valtuustokauden ulottuvat tavoitteet
- Turvallisuusyhteistyön tulosten ja vaikutusten arviointia varten on luotu seurantajärjestelmä ja arviointimittaristo
- Turvallisuusyhteistyön johto on tehnyt viestintäsuunnitelman”. (em. liite 1)

Itsearvioinnin kysymykset liittyvät enemmänkin jo käynnissä olevan turvallisuussuunnittelu-prosessin arvioimiseen, mutta voivat toimia yhtä lailla opasteina turvallisuussuunnittelua käynnistettäessä. Periaatteet paikallisen turvallisuussuunnittelun organisoimiselle ovat olemassa, mutta vastauksia käytännön kysymyksiin on vähemmän. Tämä näkyy myös laadittujen turvallisuussuunnitelmien tarkastelussa, jossa käy ilmi sekä niiden vaihteleva taso, että parhaimmiksikin katsottujen käytäntöjen erilaisuus. Hyviksi havaitut käytänteet, esim. Lempäälän viranomaisten ja elinkeinoelämän yhteistyön ja Hyvinkään - Riihimäen kumppanuuspohjaisen yhteistyön esimerkit, osoittavat että toiminta voi rakentua käytännössä hyvinkin toisistaan poikkeavilla tavoilla. (Neljä kertomusta paikallisesta turvallisuussuunnittelusta 2008, 11-12, 45-70.) Keskeistä turvallisuussuunnittelun organisoinnissa ei ole se, miten se on organisoitu, vaan ylipäätään se että toiminta on organisoitua, ts. yhteistyöllä on rakenne, vastuutahot ja -alueet, sovitut työtavat ja -menetelmät jne.

Nykytilan kartoittaminen ja arviointi

Turvallisuussuunnittelun kohteena olevan alueen toimintaympäristön analyysi ja riskien kartoittaminen muodostavat nykytilan arvioinnin, jonka pohjalta turvallisuussuunnitelma luodaan. Nykytilan kartoittamiseen tulisi käyttää hyväksi ” monipuolisesti -- eri viranomaisten ja muiden toimijoiden tuottamaa tilastotietoa, sekä alueen asukkaille tehtyjen kyselyjen tuloksia”(Paikallisen turvallisuustyön kehittäminen 2006, 14.) Toimintaympäristöä analysoidessa tulisi myös arvioida alueen tilannetta sisäisen turvallisuuden ohjelmassa esiin nostettujen ilmiöiden kautta. Tuloksena tulisi syntyä ” tiivis, systemaattista lähestymistapaa noudattaen laadittu paikallinen toimintaympäristön analyysi, riskien kartoitus sekä näiden pohjalta tehdyt johtopäätökset.”. (em. 15.)

Paikallisessa turvallisuussuunnittelussa ongelmia tuntuu esiintyvän turvallisuuden nykytilan arvioinnissa. Jo tehdyistä suunnitelmista tulee esiin nykytilanteen arvioinnin vajavaisuuksia ja sen vaikutuksia jatkotyöskentelyyn. (Paikallinen turvallisuussuunnittelu Etelä-Suomen läänissä 2009, 11.) Rikostorjunnan ideakirjassa 2 kuvataan turvallisuustilanteen kartoittamisen välineitä ja menetelmiä, mutta siinäkin näkökulma on juuri rikosten torjunnassa (kts. Grevholm, ym. 2001b). Viimeisimpänä lisäyksenä turvallisuuden arvioinnin välineeksi ilmestyi Poikkihallinnollisen turvallisuustyön arviointi ja mittaaminen - julkaisu, jossa sisäministeriön työryhmä tekee esityksensä turvallisuustyön arvioinnin ja mittaamisen välineiksi. Vaikka kyse on jo alkaneen turvallisuussuunnittelun arvioinnin ja mittaamisen työkaluista, voi ja tulisikin mm. tilastoihin pohjautuvia mittareita hyödyntää kaikissa turvallisuustilanteen arvioinnin vaiheissa.

3.2.2 Paikallisen turvallisuustyön painopisteet

Paikallisissa turvallisuussuunnitelmissa tavaksi on muodostunut käsitellä turvallisuutta erityisten painopistealueiden kautta. Turvallisuustyön painopisteet määräytyvät yhtäältä paikallisesta toimintaympäristöstä ja toisaalta sisäisen turvallisuuden ohjelmissa esitetyistä valtakunnallisista painoalueista.

Paikalliselle turvallisuusyhteistyölle on sisäisen turvallisuuden ohjelmissa luotu valtakunnallisia painopistealueita, joiden ilmenemistä on tarkkailtava myös paikallistasolla.. Arjen turvaa - ohjelma (2004) nosti strategisiksi linjauksikseen seuraavat:

- ennalta estävän työn tehostaminen rikosten ja häiriöiden ennalta estämiseksi
- rikosten määrän vähentäminen, kiinnijäämisriskin lisääminen ja rikosten selvitystason parantaminen
- rikosvastuun toteuttaminen nopeammin ja tehokkaammin
- rikoksen uhrin aseman parantaminen
- onnettomuuksien vähentäminen
- rajaturvallisuuden ja tullivalmiuden ylläpitäminen sekä rajanylitysliikenteen sujuvuuden turvaaminen. (em. 2.)

Vuoden 2008 sisäisen turvallisuuden ohjelma Turvallinen elämä jokaiselle käsittelee sisäisen turvallisuuden tavoitteita edellistä yksityiskohtaisemmin. Keskeisinä haasteina ohjelmassa esiintyvät mm. syrjäytyminen, tapaturmien määrä, väestöryhmien väliset suhteet, väkivalta, suuronnettomuudet ja tietoverkkorikollisuus. Ohjelmassa esitellään sekä ”yhteisiä” että ”erityisiä” tavoitteita ja toimenpiteitä sisäisen turvallisuuden parantamiseksi. Yhteiset tavoitteet ovat:

- Syrjäytymisen ehkäisy ja alkoholihaittojen torjunta
- Koulutus ja osaamisen kehittäminen
- Sisäisen turvallisuuden tutkimuksen kehittäminen

- Tilannekuvatoiminnan kehittäminen
- Paikallisen turvallisuussuunnittelun kehittäminen
- Turvallisuusseikkojen huomioon ottaminen rakennetun ympäristön suunnittelussa.

Erityiset tavoitteet ovat:

- Kodin, vapaa-ajan ja liikkumisen turvallisuuden parantaminen
- Maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen turvallisuuden parantaminen
- Väkivallan vähentäminen
- Kilpailukyvyyn lisääminen yritystoiminnan turvallisuutta parantamalla
- Suuronnettomuuksien ja ympäristötuhojen ehkäisy
- Rajaturvallisuus, laittoman maahantulon estäminen ja tullivarmuus
- Ihmiskaupan ja siihen rinnastuvan rikollisuuden estäminen
- Järjestytyneen rikollisuuden torjunta
- Tietoverkkorikollisuuden ja internetin käyttöön liittyvien riskien torjunta
- Terrorismin torjunta, ääriliikkeiden laittoman toiminnan ehkäisy ja väkivaltaisen radikalisoitumisen ennalta ehkäisy. (Turvallinen elämä kaikille 2008, sisällysluettelo.)

Kunnissa tehtyjen turvallisuussuunnitelmien paikalliseen toimintaympäristön analyysiin pohjautuvat painopisteet voivatkin olla juuri sellaisia kuin niiden parhaina katsotaan olevan. Toisin sanoen paikalliset turvallisuussuunnitelmat eivät noudattele orjallisesti sisäisen turvallisuuden ohjelmassa esitettyjä tavoitteita, vaan painopisteet luodaan vastaamaan paikallisia oloja. Helsingissä turvallisuusyhteistyötä ohjaa kaupungin turvallisuusstrategia(2006), uuden turvallisuusohjelman valmistumista odotellessa. Strategian kokonaistavoitteeksi määriteltiin ”Helsinki säilyttää hyvän turvallisuustasonsa ja nostaa turvallisuutta ja sen laatua painopistealueilla”. Kaupungin strategiassa painopisteiksi on nostettu seuraavat tekijät:

- Koettu turvallisuus
- Koti- ja vapaa-ajan tapaturmat sekä palokuolemat
- Yritysten toimintaympäristö
- Rikollisuus ja väkivalta
- Liikenneturvallisuus.

(Helsingiläisten arkiturvallisuus 2006,18.)

Itä-Helsingissä Myllypuron, Mellunmäen ja Vartiokylän alueille tehdyssä turvallisuussuunnitelmassa turvallisuuden painopisteet eroavat jokseenkin kaupungin turvallisuusstrategiasta. Painopistealueet ovat:

- Perheiden turvallisuus
- Lasten ja nuorten turvallisuus
- Mielenterveys- huume- ja moniongelmaiset
- Ympäristön turvallisuus

- Liikenneturvallisuus.

(Paikallinen turvallisuusanalyysi 2009, 5.)

Turvallisuusyhteistyön painopisteet suuntaavat turvallisuustyötä. Yhtäältä valtakunnalliset, strategiset linjat ohjaavat koko turvallisuustyön hahmottamista, turvallisuustilanteen kartoittamista ja strategisten toimenpiteiden toteuttamista, toisaalta paikallisen tason kartoituksissa esiin nousseet tekijät toimivat käytännön toiminnan jäsentäjinä. Paikallisen turvallisuus suunnittelun suosituksissa ja ohjeistuksissa paikallisen tason toimijoiden kehoitetaan ottavan valtakunnalliset tekijät huomioon, mutta niiden ilmenemiseen paikallistasolla ei oteta kantaa.

3.2.3 Kartoittamisen välineet ja mittarit

Kartoituksessa kehoitetaan käytettävän hyväksi laajasti erilaista tilastoaineistoa sekä kyselyjä (esim. Paikallisen turvallisuustyön kehittäminen 2006, 14). Taustalla vaanii oletus, että toiminta, ylipäätään ja turvallisuuteen vaikuttava, on kattavasti tilastoituna, ja että kuva turvallisuudesta ikään kuin nousee niistä esiin. Toisin sanoen tilastot eivät siten lähtökohtaisesti osaltaan valaise jonkin niistä riippumattoman ongelman ilmenemistä, vaan ongelmat ilmenevät ja tulevat esiin nimenomaan tilastoista (ja muusta vastaavasta aineistosta) itsestään. Tämä koskee tietenkin vain valtakunnallisista painopisteistä poikkeavia näkökulmia, valtakunnallisten painopisteiden ollessa kartoituksessa vertailun kohteena. Tuskin kukaan käytännössä tilanteen näin mieltää, mutta sillä lienee osittainen vaikutus kartoitusten heikompiin suoriin (kts. Paikallinen turvallisuussuunnittelu Etelä-Suomen läänissä 2009, 10-11).

Turvallisuustilanteen kartoittamiselle löytyy ohjeistusta ensinnäkin Rikostorjunnan ideakirjasta numero 2. Jo nimensä, ”Kartoitus, ongelmien analysointi ja priorisointi”, mukaan ideakirjassa käsitellään paikallisen turvallisuustilanteen selvittämistä, joskin rikostorjunnan näkökulmasta. Ideakirjassa esitellään mihin kartoituksella pyritään, ketkä sen voivat tehdä, miten se tulisi tehdä ja mitkä ovat sen tulokset. Kyseessä ei ole orjallisesti noudatettava malli, vaan suositus käytettäväksi lähteiksi ja menetelmiksi, joiden avulla voidaan kohtuullisilla panostuksilla saada hyvä tietopohja. (Grevholm, ym. 2001b, 10.) Kartoituksen tavoitteena on ensinnäkin yhteisen, jaetun ongelmakuvan luominen, jossa eri toimijoiden näkemykset ja kokemukset saadaan yhdistettyä ja kaikkien tietoon. Toisena tavoitteena kuvataan tavoitteiden asettaminen. Jotta voi asettaa tavoitteeksi esimerkiksi tietyn ilmiön vähenemisen, tulee tämän ilmiön esiintyminen tuntea. Kolmantena on resurssien tarkoituksenmukaisen kohdentamisen aikaansaaminen ja neljäntenä toimenpiteiden vaikutusten arviointi. Kartoitus kuvataan kehämäisenä prosessina, jossa ongelmakuvan luominen ja päivittäminen, sekä sen pohjalta tapahtuva toiminnan kohdentaminen ja arviointi ovat jatkuvia toimintoja. (em. 11-12.)

Poikkihallinnollisen turvallisuustyön arviointi ja mittaaminen -muistiossa (2009) tehdään esityksiä paikallisen turvallisuussuunnittelun arvioimiseksi ja mittaamiseksi. Turvallisuusyhteistyö nähdään palveluketjuna ja kolmiosaisena, ennaltaehkäisevään työhön, tilanteen mukaiseen toimintaan ja korjaavaan työhön jakautuvana prosessina. Esitetyt mittarit ja välineet soveltuvat osittain turvallisuuden kartoittamiseen, joskin näkökulma on vahvasti, ei niinkään paikallisen turvallisuustilanteen arvioinnissa, vaan enemmänkin turvallisuusyhteistyön toimivuuden arvioinnissa ja jopa palveluketjun laadun hallinnassa. Välineiksi paikallisen turvallisuustyön seurantaan ja arviointiin esitetään ARTU-ohjelmaa, peruspalvelujen arviointia, PATIO-paikkatietojärjestelmää, sekä itsearviointia. (em. 12-16.) Paikallisen turvallisuustilanteen, ja siihen liittyvien muiden tekijöiden kartoitukseen nämä eivät kuitenkaan, ainakaan vielä tunnu soveltuvan.

Kartoituksen käytännön toteuttamisen keskeiseksi välineeksi nousevat eri toimijoiden tuottamat tilastot. Sisäministeriön esittämät turvallisuussuunnittelussa käytettävät mittarit on esitetty kokonaisuudessaan liitteessä 1. Tilastojen lähteinä ovat mm. sosiaalitoimen Sotkanet-tilastotietokanta, poliisin PolStat tietokanta, pelastuslaitoksen Pronto tietokanta sekä Liikenneturvan tilastot. Mittarit jaetaan teemoittain

- syrjäytymisen ehkäisyyn
- häiriökäyttäytymisen ehkäisyyn
- onnettomuuksien ehkäisyyn
- liikenneturvallisuuteen
- vapaa-ajan viettoon liittyvään vesiturvallisuuteen
- rikosten ennalta ehkäisyyn ja torjuntaan
- väkivallan ehkäisyyn
- rikoksen uhrin asemaan
- rajaturvallisuuteen ja meripelastukseen
- yritystoiminnan turvallisuuteen

Työryhmä toteaa, ettei mittareiden luoma kuva turvallisuudesta sekä turvallisuusyhteistyöstä ja sen vaikutuksista ole kattava. (Poikkihallinnollisen turvallisuustyön arviointi ja mittaaminen 2009, 13, 38-41.)Mittareiden avulla saatava kuva kuitenkin antaa vähintäänkin suuntaa turvallisuustyön kohdentamiselle, sekä sen vaikutusten arvioinnille.

Rikostorjunnan ideakirjassa turvallisuustilanteen kartoittamisen välineiksi esitetään seuraavia:

- olemassa olevat tutkimustulokset
- paikalliset neuvottelut (haastattelut)
- välitön havainnointi
- Tilastokeskuksen tilastot poliisin tietoon tulleesta rikollisuudesta

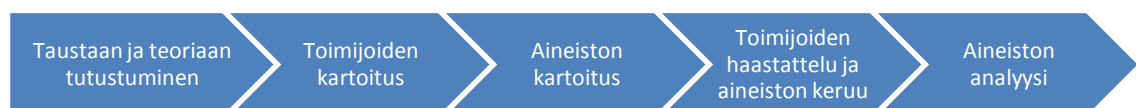
- poliisin rikosilmoitustiedot
- demografiset tiedot jne.
- kyselytutkimukset.

Kuten todettua, näkökulma on rajattu rikoksiin ja niiden torjuntaan. (Grevholm, ym. 2001b, 19-33.) Kuva erilaisista kartoittamisen välineistä on kuitenkin kohtalaisen laaja. Välineistöä avataan jonkin verran, mutta selkeiksi mittareiksi, tunnusluvuiksi, teemoiksi tai tulosodotuksiksi ne eivät käänny. Toisaalta kaikkien turvallisuuteen vaikuttavien tekijöiden saattaminen mitattavaan muotoon on vähintäänkin hankalaa, kuten edellä esitetystä mittareista voi havaita.

4 Vuosaaren turvallisuuden nykytila

Seuraavassa luvussa tarkastellaan Vuosaaren turvallisuustilannetta keräämäni aineiston kautta. Turvallisuuden nykytilan arvioinnin, tai turvallisuuskartoituksen, välineet ja mittarit pohjautuvat edellä, luvussa 3 esittelemiini. Aineiston muodostavat ensinnäkin alueen demografiset muuttujat, joita on eritelty kaupunkisuunnitteluviraston teoksessa Helsinki alueittain 2009. Toisen aineistokokonaisuuden muodostavat aiemmat tutkimukset ja kyselyt, joista olen käyttänyt Martti Tuomisen ”Siis tosi turvallinen paikka” -turvallisuuskyselyn tuloksia, vuoden 2009 ”Helsingiläisten ja vierailijoiden mielipiteitä kaupungin turvallisuustilanteesta” -kyselyn tuloksia, Columbus -kauppakeskusalueen turvallisuudesta vuonna 2010 tehtyä kyselyä, Vuosaari-seuran vuonna 2007 tekemää turvallisuuskyselyä, sekä Eija Laihisen pro gradu -tutkielmaa turvattomuutta herättävistä tekijöistä Helsingin asuinalueilla. Aiempänä tutkimuksena hyödynnän myös Myllypuro, Mellunmäen ja Vartiokylän alueille tehtyä paikallista turvallisuusanalyysiä. Kolmantena aineistona toimivat poliisilta, pelastuslaitokselta ja sosiaalivirastolta saamani tilastot. Neljäs aineistokokonaisuus koostuu asiantuntijoiden (14) haastatteluisista.

Aineiston analyysissä on pyritty tyypittelyyn. Aineistosta on pyritty nostamaan esiin ”keskeinen, olennainen, ominainen - tyypillinen”(Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006b). Analyysin tuloksia arvioidaan luvussa 4.3. Luvussa 4.2 esitellään käytettyä aineistoa ja kustakin aineistokokonaisuudesta ilmeneviä tekijöitä. Vuosaaren turvallisuuden kartoittamisen toteutus ja sen vaiheet on kuvattu seuraavassa kuvassa 1.

Kuva 1: Kartoituksen toteuttaminen.

Alussa muodostin kuvan kartoittamisesta ja sen välineistä. Tämän jälkeen kartoitimme haastattelemani toimijat yhteistyössä Itä-Helsingin turvallisuusyhteistyön johtoryhmän puheenjohtajan, Maaretta Pukkion kanssa. Saatuani keskeiset toimijat selville, alkoivat myös aineiston kartoittaminen ja kerääminen, sekä toimijoiden haastattelut. Aineiston keräämisen jälkeen oli määrä nostaa esiin turvallisuuden kannalta keskeisiä tekijöitä, jonka toteutin analysoimalla aineistoa tyypitellen.

4.1 Yleistä Vuosaaresta

Turvallisuuskartoituksen kohteena oleva alue on siis Helsingin kaupungin peruspääpiirijaon mukainen Vuosaaren peruspääpiiri. Peruspääpiiri käsittää Keski-Vuosaaren, Nordsjön kartanon, Uutelan, Meri-Rastilan, Kallahden, Aurinkolahden, Rastilan, Niinisaaren ja Mustavuoren alueet. Ympäristöltään Vuosaari on merellinen ja luonnonläheinen alue. Vuosaari on meren ympäröimä kolmelta suunnalta, ja kaupunginosasta löytyy useita uimarantoja ja pienvenesatamia. Vuosaaren satama otettiin käyttöön vuonna 2008. Vuosaaren ensimmäinen laajempi rakennusvaihe oli 1960-luvulla, minkä jälkeen rakentaminen jatkui Meri-Rastilassa 1980-1990 lukujen taitteessa. 1990-luvulta alkaen Vuosaari on ollut tärkeää asuntotuotantoaluetta, uusimpana alueena 2000-luvulla rakentamaan aloitettu Aurinkolahti. (Helsinki alueittain 2009 2010, 188.) Vuosaaren liikenneyhteyksien keskeinen elementti on vuonna 1998 valmistunut metro. Vuosaarissa liikennöi myös useita busseja. Liikenneväylistä vilkkain on lännestä Vuosaaren johtava Vuotie, jossa kulkee päivittäin n. 22600 kulkuneuvoa (Kaupunkisuunnitteluvirasto). Muutoin liikennemäärät ovat kohtalaisen vähäisiä.

4.2 Vuosaaren turvallisuutta kuvaava aineisto

4.2.1 Demografiset tekijät

Asukkaita Vuosaarissa on 35826 (2010). Väestön keski-ikä on hieman Helsingin keskiarvoa matalampi. Suomenkielisiä vuosaarelaisia oli vuonna 2009 80,1%, ruotsinkielisiä 5,2% ja muunkielisiä 14,7%. Helsingissä syntyneiden osuus oli 44,7%. Ulkomaalaistaustaisia oli 14,3%. Asuntokuntia vuonna 2009 oli yhteensä 17522, asuntokunnan keskikoon ollessa 2,03. Enintään perusasteen koulutus vuoden 2007 lopussa oli 35,5 %:lla vuosaarelaisista ja korkeakoulututkinto 18,7 %:lla. Koulutusaste oli yleisesti Helsingin keskiarvoa matalampi. Tulot vuonna 2007 olivat 20361€ asukasta kohden. Vuokra-asuntoja oli asunnoista 42,8%, mikä vastaa Helsingin keskiarvoa. Työttömyysaste vuonna 2008 oli 7,8%, nuorisotyöttömyyden ollessa 5,5%. Pitkäaikaistyöttömyyden osuus oli 19,8%. (Helsinki alueittain 2009 2010, 188-191.)

4.2.2 Aiemmat tutkimukset

Helsingin kaupunginlaajuiset turvallisuuskyselyt valaisevat kaupungissa yleisesti koettua turvallisuutta tai turvattomuutta. Kyselyt keskittyvät ennen kaikkea turvallisuuden tunteeseen ja rikosten kohteeksi joutumiseen. Turvallisuuskyselyjä on tehty vuodesta 2003, jolloin toteutettiin poliisilaitoksen tilaama ensimmäinen koko Helsinkiä koskeva turvallisuuskysely. Kaupungin turvallisuusstrategian luomisen yhteydessä syntyi päätös toteuttaa kysely joka kolmas vuosi. (Tuominen 2007, 3.)

Helsingin turvallisuuskyselyssä vuodelta 2006 nousi esiin neljä helsinkiläisten turvallisuuteen keskeisesti vaikuttavaa ilmiötä. Ensinnäkin nuorten, 15-25 -vuotiaiden naisten kokema turvattomuus, sekä väkivalta ja sen uhka, sekä erityisesti seksuaalinen häirintä olivat korkealla tasolla. Toiseksi ilmiöksi nousi Helsingissä tilastoidun väkivallan muuta maata korkeampi taso. Kolmantena ilmiönä olivat asuinalueiden väliset huomattavat erot turvallisuuden kokemisessa ja neljäntenä julkisessa liikenteessä koettu turvattomuus. (Tuominen 2007, 5.)

Kolme vuotta myöhemmin keskeisiä huolenaiheita olivat syrjäytyminen (nuorten, päihdeongelmaisten, mielenterveyspotilaiden ja maahanmuuttajien osalta), välinpitämättömyys ja yhteisöllisyyden puute, katuväkivalta ja sen uhka, joukkoliikenteen turvallisuus, liikenneturvallisuus sekä maahanmuuttajat ja alueellinen eriarvoisuus. (Helsingiläisten ja vierailijoiden mielipiteitä kaupungin turvallisuustilanteesta 2009, 16.)

Alueittain tarkasteltuna ongelmia näyttäytyy eniten itäisen suurpiirin alueella. Esim. väkivallan kohtaaminen, joko itse koettuna tai ulkopuolelta havaittuna oli kaupungin korkeimmalla tasolla, ja kokemus oman asuinalueen turvallisuudesta heikointa. (Tuominen 2007, 9,15; Helsingiläisten ja vierailijoiden mielipiteitä kaupungin turvallisuustilanteesta 2009, 12-14.) Tuominen (2007) toteaa alueiden erojen olevan niin suuria, ”että se merkitsee myös arkipäivän todellisuudessa on[!] tuntuja eroja”.(17.)

Syvämmälle kyselyjen, erityisesti vuoden 2006, aineistoon on tutustunut Eija Laihin pro gradu -tutkielmassaan, jossa hän tutkii turvattomuutta herättäviä tekijöitä Helsingin asuinalueilla. Tutkimuksen alueiksi hän on valinnut viisi peruspiiriä, joista Itä-Helsinkiä edustaa Myllypuron peruspiiri. Näkökulmana tutkimuksessa on kaupunkitilan käyttö. Turvattomuutta aiheuttavat tekijät alueilla ovat tuttuja, päihde- ja huumeet, häiriökäyttäytyminen jne. (Laihin 2009, 56-57, 70.) Paikat, joissa turvattomuutta koettiin, vaihtelivat alueittain jonkin verran. Turvattomuuden kokemukset, etenkin väkivallan esiintyminen, keskittyvät kaupunkitilassa pienille alueille, tiettyihin paikkoihin. Koko Helsingin tasolla turvattomuutta aiheuttivat erityisesti puistot, puistikot, ostoskeskukset ja asemat. Esikaupunkialueilla korostuivat ostoskeskukset ja asemat. (Laihin 2009, 31, 58.)

Vuosaassa sijaitsevan Columbus-kauppakeskuksen ja sen lähialueen turvallisuudesta tehty kysely osoittaa päihteiden ja siihen liittyvien tekijöiden, sekä yleisten järjestyshäiriöiden olevan keskeisiä turvattomuutta aiheuttavia tekijöitä. Turvattomiksi paikoiksi mainitaan kauppakeskuksen, metroaseman ja Vuotalon Metroparkin alueet, palvelutalo Albatrossin ala-aula sekä Mosaiikkitorin paikoitushalli. Ajallisesti ongelmat keskittyvät erityisesti viikonloppuiltoihin. Yleisesti alueen turvallisuuden muutoksen nähdään kehittyneen huonompaan suuntaan. (Columbus -kauppakeskusalueen turvallisuus 2010.)

Vuosaari-seura toteutti vuonna 2007 aluetta koskevan turvallisuuskyselyn, jossa Vuosaari oli jaettu viiteen ”kotialueeseen”. Kotialueet olivat Aurinkolahti, Rastila, Keski-Vuosaari, Meri-Rastila ja Kallahti. Kyselyssä turvallisuutta ja sen kokemista selvitettiin kahdeksan turvallisuutta sivuavan kysymyksen kautta, sekä seitsemän, vastaajan osallistumista kartoittavan kysymyksen kautta. Turvallisuutta käsittelevissä kysymyksissä selvitettiin 1) onko vastaaja joutunut kotialueellaan rikoksen (omaisuus- tai henkilörikos, häiriköinti) uhriksi, 2) minkälainen ongelma rikollisuus on kotialueella, 3) minkälainen ongelma häiriköinti on kotialueella, 4) turvallisuuden tunne yksin, jalkaisin liikuttaessa klo 18-21, 5) turvallisuuden tunne klo 21-24, sekä 6) onko erityisiä turvattomuutta herättäviä paikkoja. Lisäksi kahdella avoimella kysymyksellä kartoitettiin turvattomia paikkoja, sekä ideoita alueen turvallisuuden parantamiseksi. (Vuosaaren turvallisuuskysely 2007.)

Kyselyn yhteenvedona todettiin Vuosaaren turvallisuustilanteen olevan suhteellisen hyvä. Vain harva (3,2%) vastaaja oli joutunut kotialueellaan henkilörikoksen uhriksi. Rikollisuuden koki (melko suureksi tai suureksi) ongelmaksi 14,0%, ja häiriköinnin 21,8% vastaajista. Klo 21:n jälkeen yksin, jalkaisin liikkumista piti turvattomana yli kolmasosa vastaajista (35,2%). Puolet vastaajista kokivat turvattomuutta myös erityisesti tietyissä paikoissa. Keskeisinä ongelmina ja/tai kehittämiskohteina nähtiin mm. valaistuksen riittämättömyys tietyillä alueilla, näkyvyyttä rajoittavat pensaat, sekä häiriökäyttäytyminen Columbus -kauppakeskuksen ja Vuosaaren metroaseman läheisyydessä. Poliisin näkymistä alueella pidettiin myös vähäisenä. (Raittinen 2008.)

Kyselyjen perusteella Vuosaaren ongelmakuvassa hahmottuu yleisten ilmiöiden paikallinen ilmeneminen. Häiriökäyttäytymistä, väkivallan uhkaa ja päihteisiin liittyviä ongelmia ilmenee niille tyypillisissä paikoissa, julkisessa liikenteessä ja kauppakeskuksessa. Aiempi tutkimus liittyy vahvasti turvallisuuden tai turvattomuuden tunteen käsittelyyn. Turvallisuus hahmottuu ennen kaikkea rikosten, rikoksen uhriksi joutumisen tai sen uhan kautta.

Itä-Helsingin turvallisuusyhteistyön edellinen tuotos nosti painopistealueikseen 1) perheiden ongelmat, jossa suurimpina ongelmina nähtiin yksinäisyys, perheväkivalta, vanhemman väen

hyväksikäyttö ja alkoholin ja perheväkivallan yhteys, 2) lapsiin ja nuoriin liittyvä huoli, 3) mielenterveys- huume-, ja moniongelmaiset, 4) ympäristön turvallisuus, jossa vaikuttavina tekijöinä nähtiin:

- näkyvä rikollisuus,
- rikollisuudesta tiedottaminen,
- lähiyhteisöllisyyden puuttuminen
- alueen turvattomuutta ja turvallisuutta koskeva puutteellinen tai vääristynyt tiedonkulku
- häiriökäyttäytyminen,
- huono liikennekuri,
- ilta-aikaan yleisten alueiden heikko valaistus,
- viranomaisten suorittaman valvonnan puuttuminen,
- alueen epäsiisteys,
- liikennemelu
- asukkaiden henkilökohtaiset kokemukset edellisistä,

sekä 5) liikenneturvallisuus. (Paikallinen turvallisuusanalyysi 2009, 12-26.) Tämän turvallisuusanalyysin ja siitä tehdyn turvallisuussuunnitelman toimintaympäristö ja ongelma kuva ovat eittämättä toisiaan lähellä. Painopistealueet ovat jo tietynlaisia teemoja tai tyyppityksiä, mutta eittämättä otettava huomioon.

4.2.3 Vuosaari eri toimijoiden tilastojen valossa

Vuosaarta koskevaa tilastoaineistoa on ollut saatavilla poliisilta, sosiaalivirastolta ja pelastuslaitokselta. Tarkastelen niitä edellä mainitussa järjestyksessä. Tilastoaineistoa tarkastellessa olen pyrkinyt hyvin vähäiseen tulkintaan. Kukin tilasto luo oman kuvansa sisältämistään ilmiöistä, mutta eri ilmiöiden välisiä yhteyksiä ei pelkästään näiden tilastojen valossa voida arvioida.

Poliisin tuottamat tilastot ovat usein avainasemassa turvallisuutta selvittäessä. Vuosaaren turvallisuustilanne näyttää poliisin tilastoissa kaupungin yleistä tasoa parempana. Esimerkeiksi poimin poliisin tietoon tulleista rikoksista omaisuusrikosten ja henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten kokonaistilanteet ja joitakin esimerkkejä, sekä liikenne-rikoksista rattijuopumuksen ja törkeän rattijuopumuksen. Rikosten määrät kokonaisuudessaan sekä sataa asukasta kohden on kuvattu taulukossa 2.

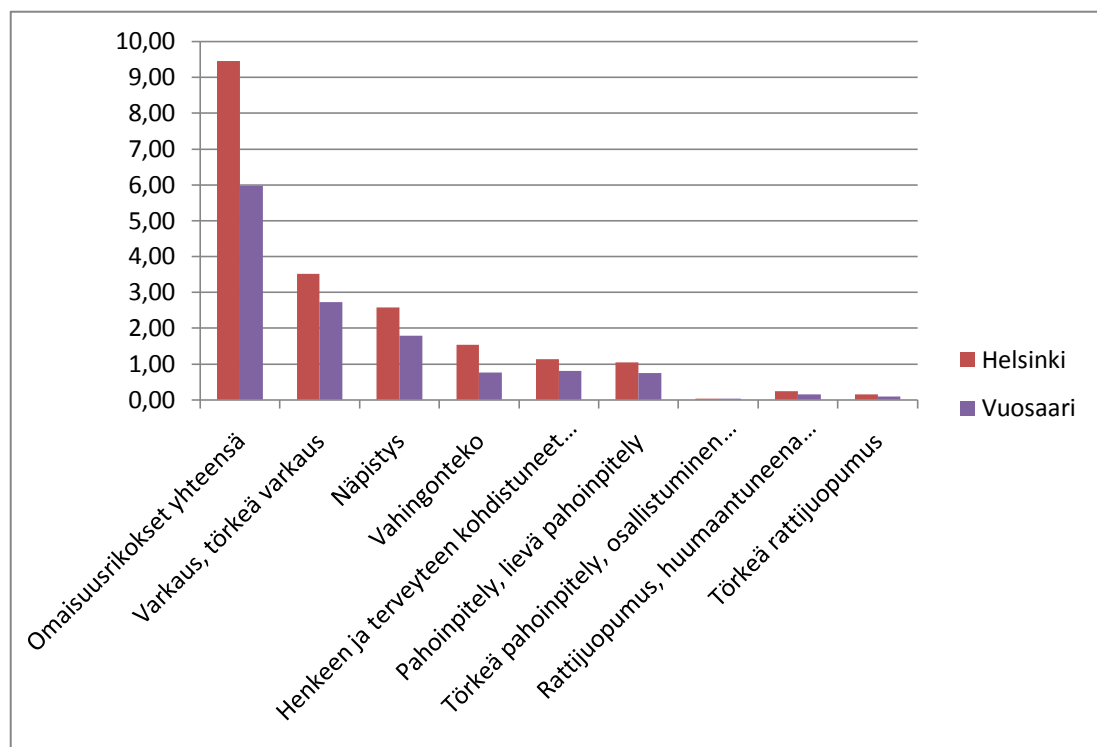
Taulukko 2: Eräitä poliisin tietoon tulleita rikoksia vuonna 2009.

Rikos	Helsinki	Helsinki/100	Vuosaari	Vuosaari/100
-------	----------	--------------	----------	--------------

	yht.	asukasta	yht.	asukasta
Omaisuusrikokset yhteensä	54493	9,45	2134	5,97
Varkaus, törkeä varkaus	20278	3,52	973	2,72
Näpistys	14846	2,57	640	1,79
Vahingonteko	8862	1,54	275	0,77
Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset yhteensä	6588	1,14	288	0,81
Pahoinpitely, lievä pahoinpitely	6010	1,04	270	0,76
Törkeä pahoinpitely, osallistuminen tappeluun	221	0,04	11	0,03
Rattijuopumus, huumaantuneena ajaminen	1388	0,24	56	0,16
Törkeä rattijuopumus	851	0,15	36	0,10

(PolStat, Tilastokeskus.)

Kuviossa 1 on esitetty pylvädiagrammina rikosten kohdistuminen sataa asukasta kohden.

Kuva 2: Poliisin tietoon tulleita rikoksia 100:aa asukasta kohden Helsingissä ja Vuosaaren peruspiirissä vuonna 2009.

(Lähde: Polstat, Tilastokeskus.)

Taulukosta 2 ja kuviosta 1 ilmenevien, esim. omaisuusrikosten kokonaislukujen erojen syyksi voitaisiin arvioida Vuosaassa sijaitsevien työpaikkojen vähyys, tms. Erot näyttäytyvät kuitenkin kautta linjan, ja niiden selittäminen vaatisi tarkempaa analyysiä. Voidaan kuitenkin todeta Vuosaaren rikostilanteen näyttäytyvän Helsingin keskiarvoa parempana.

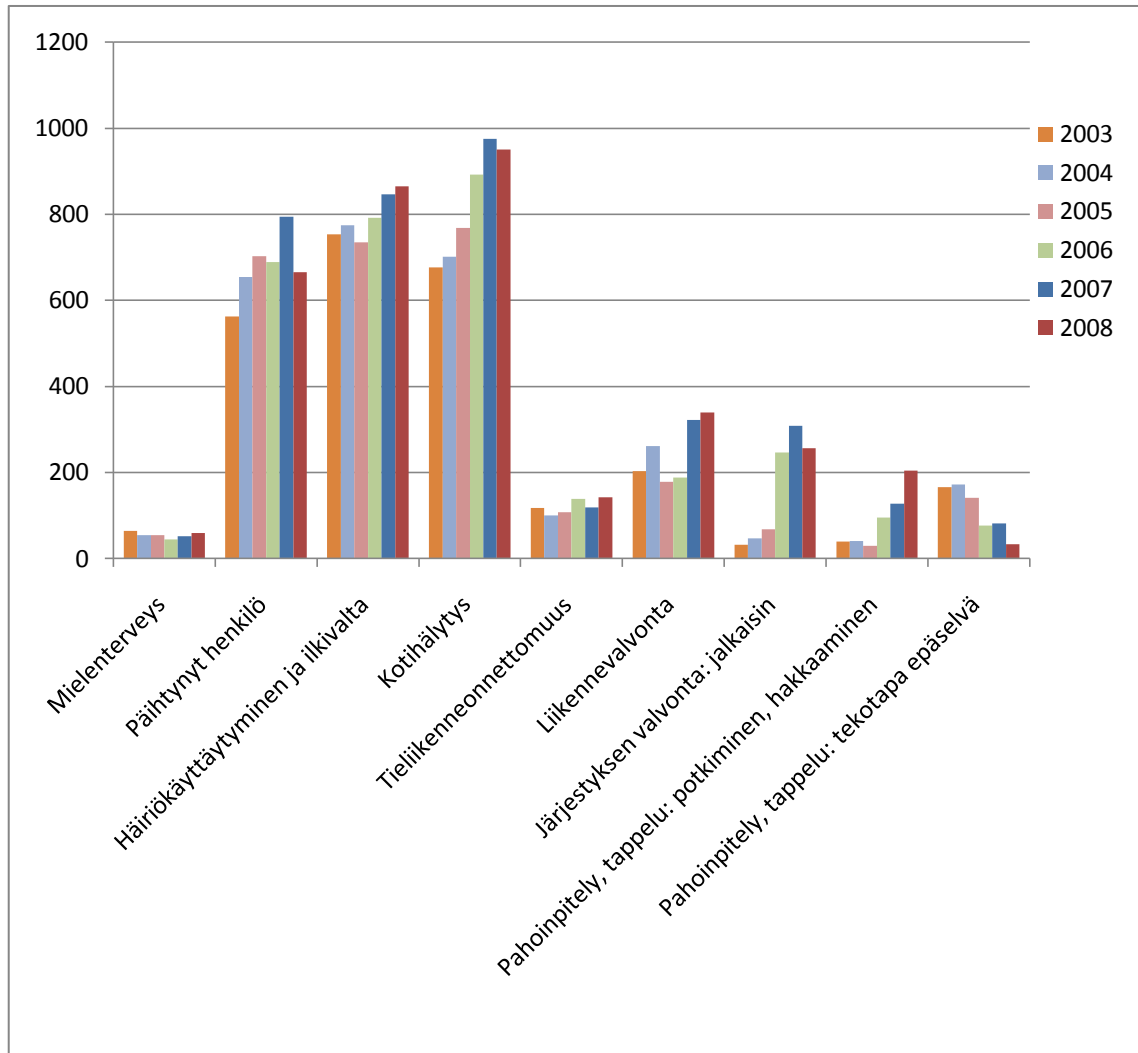
Poliisin hälytystehtävien kehitystä kuvaa taulukko 3. Taulukossa on kuvattu poliisin hälytystehtävät vuosilta 2003-2008.

Taulukko 3: Poliisin hälytystehtäviä Vuosaassa vuosina 2003-2008.

Hälytystehtäviä: Vuosaari	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Murto: muu kohde	19	11	3	15	22	14
Murto: asunto	17	8	13	26	40	29
Murto: kellari	6	10	3	10	14	19
Murto: liike, toimisto, varasto, kioski tms	35	29	24	18	51	37
Murto: autot, asuntovaunut, muut ajoneuvot ja veneet	20	27	15	26	46	66
Mielenterveys	64	54	54	44	52	59
Päihtynyt henkilö	562	654	703	689	795	666
Häiriökäyttäytyminen ja ilkivalta	754	774	735	792	846	865
Kotihälytys	676	701	768	892	975	951
Kuollut henkilö	36	45	52	38	59	47
Kadonnut tai karannut henkilö	70	134	96	128	144	88
Muu yksilön suojaan kohdistuva tehtävä	16	37	29	52	118	158
Ryöstö: henkilöön kohdistunut	8	5	7	11	24	17
Ryöstö: liike, kioski tms	6	3	3	1	4	0
Tieliikenneonnettomuus	118	100	107	138	119	142
Liikennevalvonta	203	261	178	188	322	340
Järjestyksen valvonta: jalkaisin	32	47	68	246	308	256
Pahoinpitely, tappelu: ampuminen	1	0	0	0	2	1
Pahoinpitely, tappelu: puukotus	18	16	14	15	9	13
Pahoinpitely, tappelu: potkiminen, hakkaaminen	39	41	29	95	128	204
Pahoinpitely, tappelu: tekotapa epäselvä	166	172	141	77	81	33

(Polstat.)

Kuviossa 2 havainnollistuu hälytystehtävien kasvava trendi. Erityisesti kotihälytysten määrän kehitys näyttää huolestuttavalta. Vaikka tilastossa esiintyy vaihtelua, tuntuu hälytystehtävien määrä silti olevan kasvussa. Tehtävien kokonaismäärä on kasvanut 2003 vuoden 2866 tehtävästä vuoteen 2008 1139 tehtävällä yhteensä 4005 tehtävään. Prosentteissa kasvua on lähes 40. Poliisin tilastot löytyvät kokonaisuudessaan liitteestä 2.

Kuva 3: Eräitä poliisin hälytystehtäviä Vuosaaressa vuosina 2003-2008.

(PolStat.)

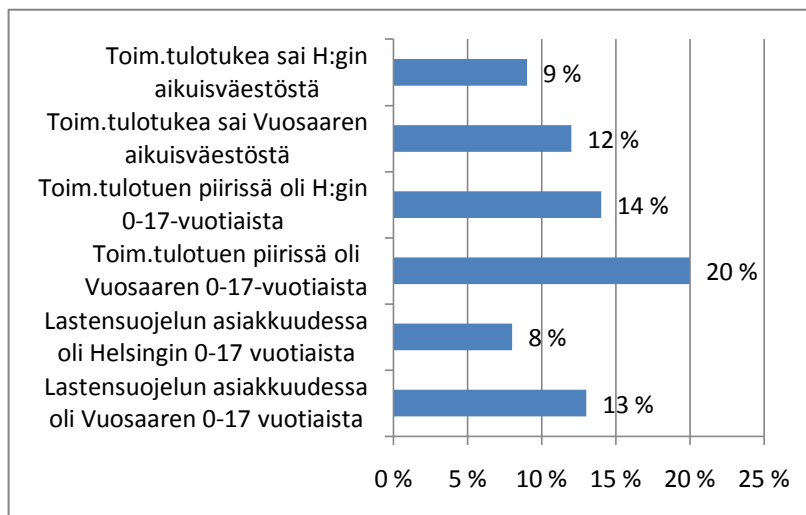
Sosiaaliviraston tilastoissa ilmenee kaupunkilaisten tarve erilaisen tuen saamiseen. Taulukossa 4 on kuvattuna toimeentulotuen ja lastensuojelun asiakkuudet Vuosaaren peruspiirissä ja Helsingissä yhteensä.

Taulukko 4: Toimeentulotuen ja lastensuojelun asiakkuudet Vuosaassa ja Helsingissä vuonna 2009.

Toimeentulotuen ja lastensuojelun asiakkuudet Vuosaassa ja Helsingissä v.2009	Helsinki	Vuosaari
Toimeentulotukea saaneet aikuiset	45 228	3 301
Toimeentulotuen piirissä olleet 0-17 vuotiaat	13 834	1 627
Lastensuojelun asiakkaat (jälkihuoltonuoret eivät ole mukana)	8 202	1 046

(Sosiaalivirasto.)

Taulukon lukuja havainnollistaa kuvio 3, jossa edellä esitetyt luvut on suhteutettu asukasluvuun. Kuvioista ilmenee Vuosaaren yllä kuvattujen tukimuotojen muuta keskiarvoa suurempi tarve. Kuvio osoittaa joka viidennen vuosaarelaisen lapsen olleen ainakin jossakin määrin toimeentulotuesta riippuvainen.

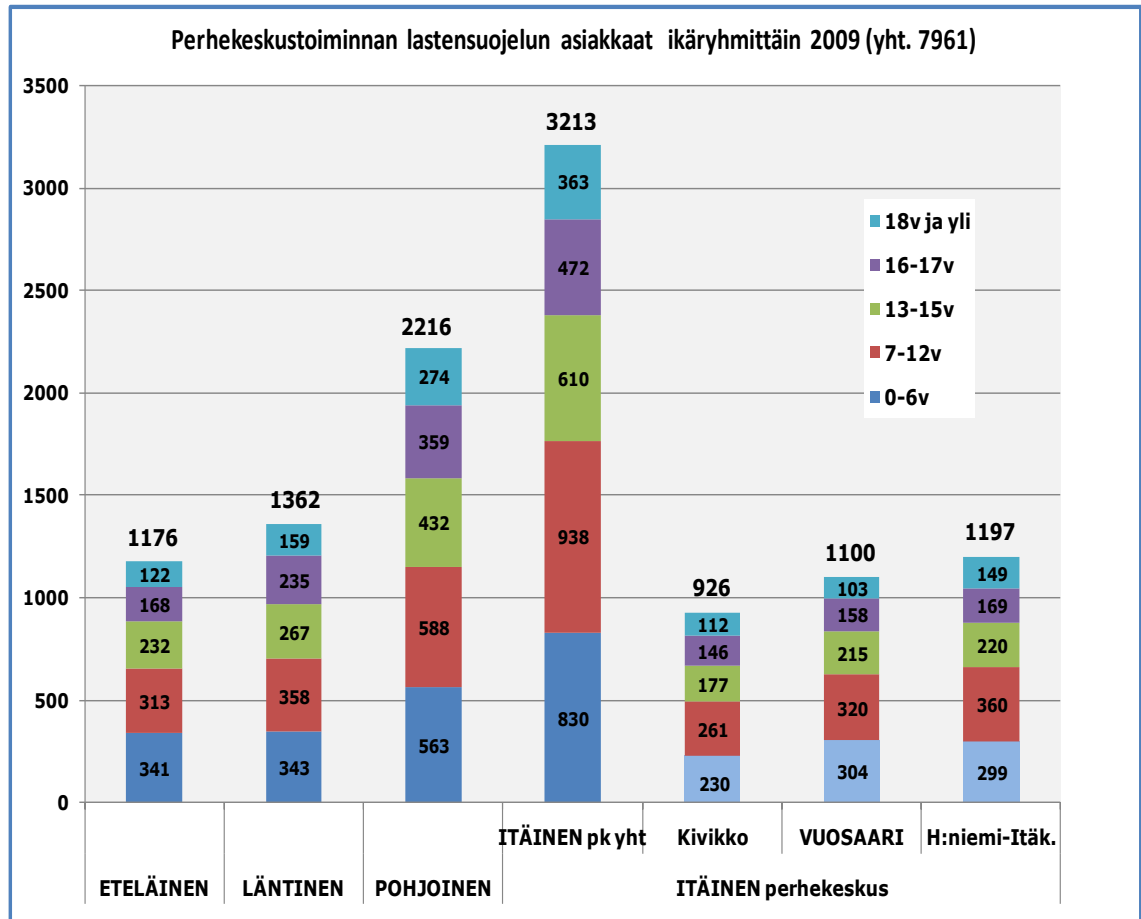

Kuva 4: Toimeentulotuen ja lastensuojelun asiakkuudet Helsingissä ja Vuosaassa vuonna 2009.

(Sosiaalivirasto.)

Kuviossa 4 kuvataan koko Helsingin perhekeskustoiminnan lastensuojelun asiakkaat, siis lapset ja nuoret, ikäryhmittäin eri perhekeskuksissa, sekä itäisen perhekeskuksen eri toimipisteissä. Taulukossa 5 kuvataan sosiaaliviraston itäisen perhekeskuksen, sekä sen eri toimipisteiden lastensuojelun asiakasmääriä tukimuodon mukaan eriteltynä.

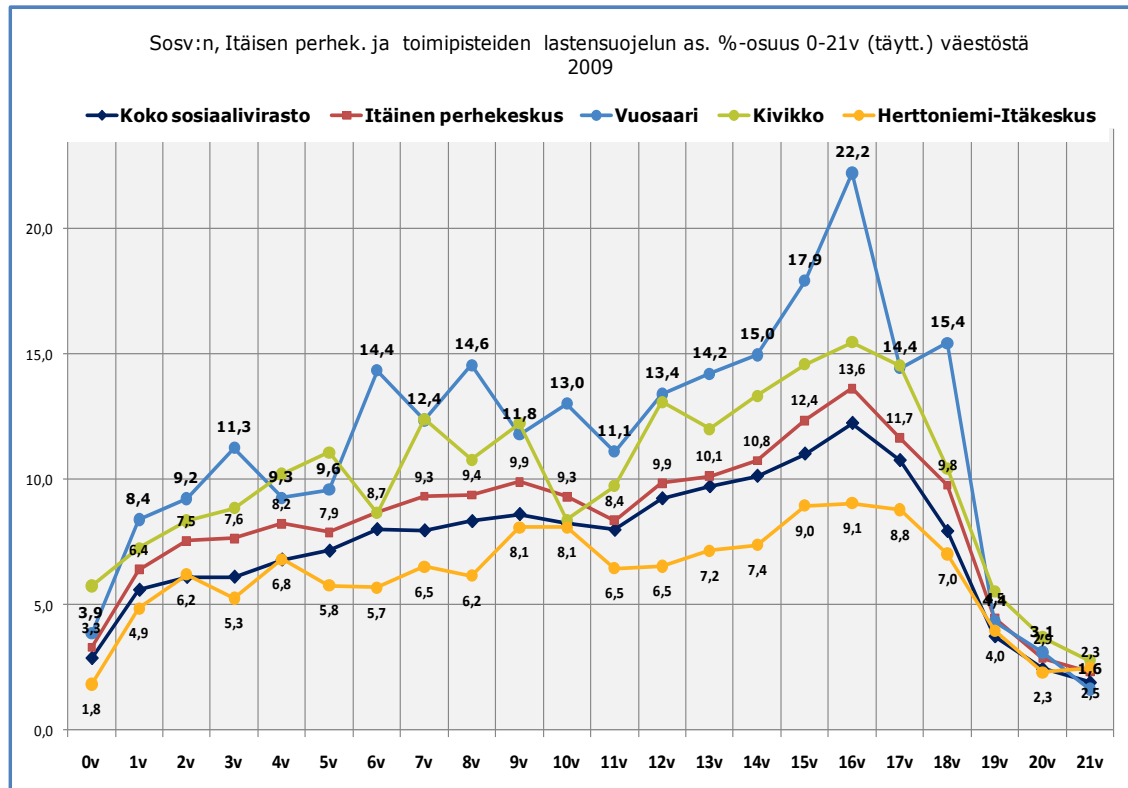
Kuva 5: Perhekeskustoiminnan lastensuojelun asiakkaat ikäryhmittäin.
(Sosiaalivirasto.)

Taulukko 5: Itäisen perhekeskuksen ja toimipisteiden asiakasmäärät 2009.

Itäisen perhekeskuksen ja toimipisteiden asiakasmäärät 2009	ITÄINEN PK	Ki-vikko	VUOSAARI	Herttoniemi-Itäkeskus
Avohuollon asiakkaat	2773	791	977	1015
Perhe- ja laitoshoidon sijoitetut	607	211	166	232
Omaan kotiin tai läheisverkostoon sijoitetut	41	11	9	21
Jälkihuollossa	231	86	54	91
Yhteensä	3213	926	1100	1197

(Sosiaalivirasto.)

Kuten kuviosta 4 ilmenee, itäisen perhekeskuksen asiakasmäärät ovat eteläiseen ja läntiseen perhekeskukseen verrattuna moninkertaiset ja pohjoiseenkin verrattuna huomattavasti suuremmat. Vuosaaren lastensuojelun tarvetta kuvaa kuvio 5, jossa asiakasmäärät on suhteutettu alueiden väkilukuun.

Kuva 6: Sosiaaliviraston, itäisen perhekeskuksen ja toimipisteiden lastensuojelun asiakkuuksien osuus 0-21-vuotiaasta väestöstä.

(Sosiaalivirasto.)

Itäisen perhekeskuksen jo valmiiksi korkeista asiakasmääristä erottuvat kohtalaisen selkeästi Vuosaaren toimipisteen asiakasmäärät. Jo joka kymmenes vuosaarelainen kolmivuotias oli vuonna 2009 lastensuojelun asiakkaana. 16-vuotiaista yli viidesosa, lähes neljäsosa, oli myös lastensuojelun asiakkaana. Lastensuojelun tilastoja on lisää liitteessä 3.

Taulukosta 6 ilmenee Vuosaaren palo- ja pelastustoimen tehtävät vuonna 2009. Vertailutilasto kaupungin keskiarvoon, tai muihin lukuihin ei ole tässä saatavilla. Asiantuntijahaastattelun luonnehdinnan perusteella tilastosta ei kuitenkaan nouse ilmi merkittäviä tekijöitä. Vuosina 1999-2009 alueella on sattunut 3 palokuolemaa, joista viimeisin vuonna 2000. Vuonna 2007 mies loukkaantui vakavasti tulipalossa, mutta säilyi hengissä. Rakennuspaloja oli vuonna 2009 15 kappaletta.

Taulukko 6: Vuosaaren alueen palo- ja pelastustoimen tehtävät vuonna 2009.

Vuosaaren alueen palo- ja pelastustoimen tehtävät vuonna 2009	Tehtäviä
"Autom. paloilmoittimen tarkastus-/varmistustehtävä"	88
"Avunantotehtävä"	15
"Eläimen pelastaminen"	42
"Ensivastetehtävä"	46
"Ihmisen pelastaminen"	7
"Liikenneonnettomuus"	14
"Liikennevälinepalo"	4
"Maastopalo"	11
"Muu tarkastus-/varmistustehtävä"	33
"Muu tulipalo"	12
"Palovaroittimen tarkastus-/varmistustehtävä"	22
"Rakennuspalo"	15
"Rakennuspalovaara"	27
"Vaarallisten aineiden onnettomuus"	3
"Vahingontorjuntatehtävä"	6
"Virka-aputehtävä"	2
"Öljyvahinko"	25
Yhteensä	372

(Pronto -onnettomuustietojärjestelmä.)

4.3 Vuosaaren erityispiirteet ja esiin nousevat tekijät

On mahdotonta sijoittaa Vuosaarta suuntaan tai toiseen akselilla turvallinen - turvaton, joskaan se ei ole ollut tarkoituksenakaan. Vuosaarissa esiintyy tekijöitä, jotka aiheuttavat turvattomuutta ja jotka voidaan tulkita turvallisuuden kannalta ongelmallisiksi. Mikään kaupunginosa, saati sitten kunta tai kaupunki, tuskin on siinä määrin turvallinen, ettei havaintoja mahdollisista ongelmista ja turvallisuuden kehittämisen tarpeista voitaisi tehdä.

Vuosaaren ongelmat ja häiriötekijät ilmenevät siellä, missä on sekä niiden aiheuttajia, että häiriöille altistuvia. Mm. kauppakeskus Columbus, Mosaiikkitori ja sen paikoitushalli, Vuosaaren ja Rastilan metroasemat, huoltoasema Rastilan metroaseman vieressä, uimarannat ja

Mustankiven puisto ovat nousseet esiin turvattomina paikkoina. Turvattomuutta aiheuttavina tekijöinä esiintyvät monesta tutut, päihteitä, laillisista laittomiin, käyttävät, niin nuoret kuin vanhatkin. Syrjäytyminen on kokoava käsite monille turvattomuuteen liittyvälle tekijällä, jotka ovat läsnä yhtä lailla myös Vuosaaressa. Väkivaltaa esiintyy, joskin poliisin tietoon tullutta kaupungin keskiarvoa vähemmän. Ongelmakuvan tekijät ovat valitettavan tuttuja.

Vuosaaren turvallisuustilanteessa esiin voidaan nostaa neljä keskeistä teemaa:

- Nuorten hyvinvoinnin mahdollisuudet
- Maahanmuuttajiin liittyvä turvallisuus
- Perheiden taloudellinen jatkuvuus
- Alueelliset erot

Nuorten hyvinvoinnin mahdollisuudet

Hälyttävän suuri osa vuosaarelaisista nuorista on lastensuojelun asiakkaana. Yhtä lailla hälyttävän suuri osa on toimeentulotuen piirissä. Nuorten keskuudessa on esiintynyt mm. ”päiväkännäily” tapaisia ilmiöitä, ilkivaltaa, vahingontekoja ynnä muuta. Poliisin tilastojen mukaan alle 14-vuotaiden tekemät rikokset (eivät toki ole rikosoikeudellisessa vastuussa) ovat vuodesta 2000 vuoteen 2009 yli kolminkertaistuneet. Alle 14-vuotaiden tekemät henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset, tapausten vähäisestä lukumäärästä huolimatta, ovat suorastaan räjähtäneet vuosien 2000-2003 tasaisesta kolmesta tapauksesta vuodessa vuosien 2007 (18), 2008 (28) ja 2009 (21) huippulukemiin. Vanhempien ikäryhmien kohdalla kehitys ei ole yhtä dramaattista, mutta parhaimmillaankin pysynyt samoissa lukemissa.

Maahanmuuttajiin liittyvä turvallisuus

Vuosaaressa asuu paljon maahanmuuttajia ja etnisiä vähemmistöjä. Meri-Rastilassa ja Kallahdessa maahanmuuttajien osuus jopa n. 25% luokkaa, jonka on todettu olevan se ”kipupiste”, jonka jälkeen kantaväestön muuttoliike pois alueelta alkaa kiihtyä. Maahanmuuttajat ovat myös suhteellisesti vahvasti edustettuina erilaisten tukimuotojen tarpeessa, niin lastensuojelussa kuin toimentulotuessaakin. Maahanmuuttajien kotoutumisen ongelmia kuvaavat ne yleiset huolet ja ongelmat, joita tulee esiin mm. maahanmuuttajien tukemisessa. Maahanmuuttajien neuvontapisteessä Itäkeskuksessa esiin tulevia huolia ovat mm.

- Kantaväestön aiheuttama uhka
- Oleskeluun ja maassaoloon liittyvät kysymykset
- Tukiin ja toimeentuloon liittyvät kysymykset
- Työntekoon, työsuhteisiin ja niiden laillisuuteen liittyvät kysymykset
- Asumiseen liittyvät ongelmat
- Perheeseen liittyvät ongelmat
- Sukupolvien väliset ongelmat
- Terveyskysymykset.

Maahanmuuttajat joutuvat usein syrjinnän kohteiksi erityisesti asumiseen ja työntekoon liittyvissä kysymyksissä. Alueilla, joissa maahanmuuttajien osuus on suuri, koetaan kantaväestön suhtautuminen kuitenkin suvaitsevammaksi. Kuvaavaa maahanmuuttajien kotoutumisesta on myös se, että maahanmuuttajien tukipisteen palveluja käyttävät erityisesti pidempään jopa kymmenen vuotta maassa asuneet maahanmuuttajat.

Perheiden hyvinvointi

Nuorten ongelmat ovat keskeisesti yhteydessä perheiden ongelmiin. Vaikka lastensuojelun asiakas onkin nimenomaan lapsi, heijastuvat ongelmat koko perheeseen. Toimeentulotuen piirissä olevat lapset ovat toimeentulon piirissä erityisesti perheiden kautta. Perheiden taloudellinen jatkuvuus ja turvallisuus ovat useaan tekijään vaikuttava ja useasta tekijästä koostuva kokonaisuus. Jatkuva epävarmuus toimeentulosta on eittämättä stressitekijä joka voi toimia monen olemassa tai syntymässä olevan ongelman katalysaattorina. Perheiden hyvinvointiin liittyy olennaisesti myös perheväkivalta ja sen ”pysyminen perheen piirissä”. Poliisin hälytystehtävien valossa kodeissa voidaan yhä huonommin. Kotihälytykset ovat muutamassa vuodessa yleistyneet huomattavasti. Vuoden 2003 676 kotihälytyksestä luku oli kasvanut 951:een vuonna 2009. Perheen funktio yhteiskunnan keskeisenä yksikkönä, uusien sukupolvien kasvatelijana ja arvojen välittäjänä ei kuitenkaan ole muutamassa vuodessa muuttunut. Tulevaisuuden kannalta hälyttävää onkin, millä tavalla perheet kasvattavat uudet sukupolvet ja minkälaisia arvoja ne välittävät.

Alueelliset erot

Vuosaari koostuu hyvin erilaisista alueista, lähes toistensa vastakohtista. Vastakohtaparina voi toimia vaikkapa Meri-Rastilan tai Kallahden ja toisaalta Aurinkolahden tarkastelu. Hyvän toimeentulon ja koulutustason Aurinkolahdessa turvallisuuden haasteet eroavat matalamman tulo- ja koulutustason vuokra-asutopainotteisista maahanmuuttajalähiöistä merkittävästi. Alueelliset erot ovat havaittavissa myös turvallisuuden kokemisessa. Aurinkolahdessa ja Rastilassa turvattomuutta koetaan jopa huomattavasti vähemmän kuin Meri-Rastilassa. Tarkasteltaessa Vuosaarta kokonaisuutena, tiettyjen tunnuslukujen vielä tiheämmät alueelliset keskittymät hämärtyvät, ja alueiden erilaisuus tasoittaa erot. Alueelliset erot, niiden aiheuttamat tilastolliset vääristymät, sekä vähemmän turvattomien alueiden aktiivisempi osallistuminen yhteiskuntaan saattavat heikentää heikompien alueiden asemaa entisestään.

4.4 Toimijat, verkostot, yhteistyö

Vuosaarissa, kuten muuallakin Itä-Helsingissä on pitkät yhteistyön perinteet. Alueelle on myös kohdennettu resursseja positiivisen diskriminaation periaatteiden mukaisesti. Alueen toimijoiden ja toiminnan kenttä on hyvin laaja. Erilaisia verkostoja, hankkeita ja toimijoiden välisiä suhteita on kaupungin, suurpiirien kuin peruspiirienkin ja sitä pienempien rakenteiden

tasolla. Paikallinen turvallisuussuunnittelu työn muotona on Itä-Helsingissäkin uutta, ja Vuosaarissa prosessi on vasta alkamassa. Haastatteluaineiston perusteella voidaan todeta erilaisia yhteistyön muotoja, mutta niiden jäsentymisen turvallisuusyhteistyöksi ja edelleen paikallisen turvallisuussuunnittelun osaksi on vasta alussa.

Haastateltujen asiantuntijoiden ja heidän edustamiensa tahojen toimintaa, käynnissä olevaa tai suunniteltua ovat mm. seuraavat:

- Yhdyskuntatyö ja alueforumit
- Erilaiset kohdennetut nuorisotyön muodot, esim. itäluotsi
- Terveyskeskus kuntalaisen käyttöliittymänä -hanke
- Vuosaari-seuran toiminta
- Lähityöhanke
- Pelastuslaitoksen käynnistämä paikallinen turvallisuussuunnittelu
- Klaari - ennaltaehkäisevä päihdetyö
- Lähipoliisitoiminta
- Toimijoiden perustehtävät
- ym.

Edellä kuvatut eivät kuvaa edes auttavasti haastattelemini toimijoiden toimintaa, mutta valottavat kuitenkin turvallisuusyhteistyön ja/tai -suunnittelun yhteydessä esiin nostettuja toiminnan muotoja. Yhteistyön, toimijoiden ja verkostojen hahmottaminen sekä ennen kaikkea niistä muodostuvan kokonaiskuvan hahmottaminen olisi yhtä tärkeää kuin mahdotontakin. Paikallisen turvallisuussuunnittelun tavoitteena on osaltaan yhdistää ja koordinoida eri toimijoiden toimintaa. Sen suhteen paikallisen toiminnan tunteminen on erityisen tärkeää. Saamani kuva alueen toimijoista ja toiminnan kokonaisuudesta on kuitenkin vain pintaa raapaiseva. Toimijakentän tarkastelu rajoittui kuvaamaan lähes pelkästään julkisen sektorin toimintaa. Haastateltavien joukossa vain yksi oli julkisen sektorin ulkopuolelta, Vuosaari-seurasta.

Toimijoista, toiminnasta ja verkostoista, sekä erityisesti niiden vaikutuksista alueen turvallisuuden ja paikalliseen turvallisuussuunnitteluun ei siis syntynyt kokonaiskuvaa. Kuvan hahmottamista haittasivat turvallisuusyhteistyön käsitteen sen käytännön toteuttamisen hahmottamisen ongelmat. Toimijoiden perustehtävistä saatu kuva puolestaan oli paikoitellen hyvin kattava, mutta nimenomaisesti eri toimijoiden väliset ja keskeiset yhteistyön muodot ja toisaalta toimijoiden roolien hahmottaminen paikallisen turvallisuuden suunnittelussa ja erityisesti toteuttamisessa jäivät arvailun varaan.

OSA II Turvallisuussuunnittelun tueksi tuotettavan tiedon muodostus

Tässä opinnäytetyön toisessa osassa pyrin selvittämään paikallisen turvallisuusyhteistyön, sitä tukevan turvallisuussuunnittelun ja tämän tueksi tuotettavan tiedon syntyä, periaatteita ja vaatimuksia. Näiden periaatteiden ja vaatimusten perusteella, sekä käytännössä ilmenneiden kehittämisen tarpeiden kautta pyrin selvittämään, mitä tietoa turvallisuussuunnittelun tueksi olisi syytä tuottaa ja millä tavoin se vaikuttaa itse turvallisuussuunnittelun prosessiin. To-teamuksena tarve turvallisuusyhteistyön ja siihen liittyvän tiedonmuodostamisen kehittämiseksi ei ole mullistava. Sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpanoa käsittelevässä raportissa eri toimenpiteiden edistymistä kuvataan antamalla arvosanaksi yhdestä viiteen tähteä. Ohjelman yhteisistä tavoitteista tavoite ”tilannekuvatoiminnan kehittäminen” sai yhden tähden, ”sisäisen turvallisuuden tutkimuksen kehittäminen” kaksi tähteä, tavoitteen ”paikallisen turvallisuussuunnittelun kehittäminen” saadessa jo kolme tähteä. (Sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpano - väliraportti 1/2010 2010, 7-9.) Raportti tosin kuvaa vain käynnistettyjen hankkeiden tai hankekokonaisuuksien edistymistä.

Turvallisuussuunnittelun voidaan mieltää olevan väline, jonka avulla turvallisuusyhteistyötä tehdään, tehdään tehokkaammin, tehdään kohdennetusti ja tehdään laaja-alaisesti. Turvallisuussuunnittelu välineenä täten edellyttäisi jo olemassa olevan, jäsenyneen turvallisuusyhteistyön hahmottamista ja turvallisuuden kuvaan vaikuttavien ilmiöiden tuntemista. Turvallisuussuunnittelun voidaan myös mieltää olevan uutta yhteistyötä synnyttävä, jäsenyneen turvallisuusyhteistyön aikaansaava teoreettinen pohja. Tällöin turvallisuusyhteistyötä voitaisiin havaita ja kartoittaa yksiselitteisesti tämän viitekehysten kautta. Jokin asia joko olisi tai ei olisi määritelmän mukaista turvallisuusyhteistyötä. Tällöin tulisi kuitenkin olla selkeä ja tarpeeksi yksityiskohtainen määritelmä turvallisuusyhteistyöstä, sen osallistujista, muodoista, jne. Vaikka arkisesti ja käytännönläheisesti voitaisiin todeta turvallisuussuunnittelun olevan työtä, jossa laaditaan turvallisuussuunnitelma toimenpiteineen, ja näiden toimenpiteiden toteuttamisen olevan turvallisuusyhteistyötä, voidaan teoreettisemmassa tarkastelussa paljastaa näihin liittyviä ongelmia ja erityisesti niiden syitä. Ongelmien hahmottaminen toimii lähtökohtana toiminnan kehittämiseksi.

Kehittämiseksi löytyy siis tarvetta, sekä käytännöstä että teoriasta kumpuavaa. Teorian pohjalta luoduille tavoitteille ja periaatteille ei välttämättä löydy toteutus pohjaa käytännön ohjeista. Toisaalta käytännössä havaittujen ongelmien korjaamiseksi vaadittaisiin periaatteiden mukaista, systemaattista ja laaja-alaista toimintaa. Luvussa 5 kuvataan paikallisen turvallisuussuunnittelun syntyä ja vakiintumista turvallisuusyhteistyön keskeiseksi välineeksi, sekä turvallisuusyhteistyön jäsentämiseen liittyviä tekijöitä. Luvussa 6 käsitellään turvallisuusyhteistyössä ja sen toteuttamisessa ilmenneitä ongelmia ja kehittämisen tarpeita. Luku 7 käsit-

telee turvallisuuskäsitysten ja tiedonmuodostuksen suhdetta. Luvussa 8 esitän havaintojani siitä, minkälaista tietoa turvallisuussuunnittelun tueksi tulisi tuottaa.

5 Paikallisen turvallisuuskuvan muodostamisen periaatteet

Tässä luvussa tarkastellaan paikallisen turvallisuuden ja sitä edistävän yhteistyön rakentumista teorian valossa. Tavoitteena on kuvata niitä tekijöitä, joiden kautta paikallista turvallisuusyhteistyötä osaltaan ohjaava kuva alueen turvallisuuden tilasta muodostuu. Ensin, luvussa 5.1 pyrin hahmottamaan paikallisen turvallisuussuunnittelun vakiintumista keskeiseksi toimintamalliksi, sekä selvittämään sen roolia turvallisuuden eteen tehtävän työn kokonaisuudessa. Luvussa 5.2 tarkastellaan turvallisuussuunnittelun ja -yhteistyön toimijoita ja yhteistyön rakentumista.

5.1 Paikallisen turvallisuussuunnittelun synty ja kehitys

Yhteistyötä turvallisuuteen liittyvien toimijoiden kesken voidaan katsoa tehdyn pitkään, syventymättä eri hallinnonalojen ja viranomaisten keskinäisten yhteistyökuvioiden historian alkulähteisiin. Poliisi on ollut ja on edelleen keskeinen toimija paikallisessa turvallisuusyhteistyössä. Poliisin sidosryhmäyhteistyön juuria löytyy mm. poliisin preventiivisestä strategiasta vuodelta 1987, lähipoliisitoiminnan kehittämisestä 1990-luvulta alkaen ja poliisilaista vuodelta 1995. Poliisin sidosryhmäyhteistyö, vuoden 1998 lähipoliisistrategian tavoite viranomaisten, yritysten, alueiden asukkaiden ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa tehtävästä rikoksia ja järjestyshäiriöitä ehkäisevästä yhteistyöstä, yhdessä vuoden 1999 Turvallisuustalkoot - periaateohjelman, ja siinä painotetun poikkihallinnollisen ja monialaisen rikostorjuntayhteistyön kanssa loivat pohjan paikalliselle turvallisuusyhteistyölle ja -suunnittelulle. (Virta 2002, 3; Paikallisen turvallisuustyön kehittäminen 2006, 32; Turvallisuustalkoot 1999, 1, 6, 24.)

Yhteistyö on alusta alkaen ollut paikallisen turvallisuustyön keskeinen elementti. Keskeistä on ollut myös toiminnan ennalta ehkäisevä luonne, sekä ongelmien kohtaaminen paikallistasolla. Sirpa Virran mukaan paikallisen turvallisuussuunnittelun käynnistämisessä kyse ei alun perinkään ollut siitä mitä turvallisuussuunnittelulla tavoiteltaisiin, vaan ennen kaikkea *miten*. Vuonna 1999 kunnissa käynnistyneelle turvallisuussuunnittelulle ei luotu yhtenäistä toimintamallia, vaan paikallista variointia mm. ongelmien suuruuden ja yhteistyötarpeen suhteen odotettiin esiintyvän. Turvallisuustalkoot - periaateohjelma ei myöskään suoranaisesti velvoittanut kuntia paikalliseen turvallisuusyhteistyöhön, joten aloitteen paikallisen turvallisuussuunnittelun käynnistämisestä ja johtamisesta otti monessa kunnassa poliisi. Paikallisen turvallisuussuunnittelun alkuvaiheissa esiintyi myös käsitteellisiä ristiriitoja samanaikaisesti esiintyneiden paikallisen turvallisuussuunnittelun ja paikallisen rikostorjunnan käsitteiden

takia. Näistä kuitenkin juuri paikallinen turvallisuussuunnittelu vakiintui nopeasti yleisesti käytetyksi käsitteeksi. (Virta 2002, 4,10.) Paikallisen turvallisuusyhteistyön periaatteet ja keskeiset toimintamallit syntyivät kuitenkin Turvallisuustalkoista alkaneesta kansallisesta paikallisen turvallisuussuunnittelun käytännöstä. Rikoksentorjuntaneuvosto lainasi ruotsalaisen vastaavan malleja, ja käänsi neljä ”Ideakirjaa” suomeksi, joissa kuvataan paikallisen rikoksentorjunta- tai turvallisuusyhteistyön toteuttamista käytännössä. Näiden ideakirjojen luoma malli paikallisen turvallisuusyhteistyön (rikostorjunnan) toteuttamiseksi on yhä varteenotettava.

Paikallisen rikostorjuntayhteistyön kautta muodostui myöhemmin paikalliseksi turvallisuussuunnitteluksi laajentuneen toiminnan keskeiset periaatteet. Eri toimijoiden yhteisesti jaettu toimintapolitiikka oli Turvallisuustalkoot - ohjelman keskeinen tavoite. Ohjelmassa esiin tulee myös periaate paikallisen työn kiinnittymisestä erityisesti ihmisten arkeen: ” Erytinen huomio on kuitenkin sellaisilla turvattomuutta aiheuttavilla rikoksilla, joita ihmiset voivat joutua kohtaamaan arkiympäristössään.”(Turvallisuustalkoot 1999, 1). Arkeen ja yksilöön kiinnittyvän turvallisuustyön luonne nähdään nimenomaan paikallisen tason toimintana, jossa eri toimijat suunnitelmallisesti ja yhteistyössä toteuttavat, kansallisen ohella, paikallista rikoksentorjuntaohjelmaa. Rikostorjuntaohjelmasta juontuu myös periaate tarkastella paikallisen turvallisuuden tuotosta suhteessa muihin sitä sivuaviin tuotoksiin, joka tulee esiin maininnasta ohjelman liittymisestä myös kansalliseen alkoholiohjelmaan ja maahanmuutto- ja pakolaispoliittiseen ohjelmaan(em. 1). Ohjelmassa tuodaan esiin mm. ennaltaehkäisevästä, yksilöiden rikolliseksi ajautumista estävästä toiminnasta, yhteisöllisyydestä, syrjäytymisen vaikutuksista, työoloista, terveydestä ja sosiaalisten erojen ja kaupunkiympäristön vaikutuksista muodostuva laaja-alainen käsitys rikollisuuden ehkäisystä ja turvallisuuden luomisesta. (em. 4-23.) Laajaa kuvaa täydentää myös elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten huomioiminen rikostorjunnan merkittävänä tekijöinä. Monialainen yhteistyö nostetaan paikallisen toiminnan tärkeimmäksi työmuodoksi. Ohjelma ei pyri toimijoiden vastuiden tai velvollisuuksien uudelleenmuotoiluun, vaan korostaa kunkin oman toiminnan yhdistelemistä osaksi turvallisuustyön verkostoa. Ohjelmassa todetaan kuitenkin että sen esiin tuoma ”rikoksentorjunnan näkökulma -- merkitsee, että yhteistyöosapuolten odotetaan näkevän mahdollisuutensa vaikuttaa rikollisuuden ehkäisyyn varsinaisia virkatehtäviään tai ammatin velvollisuuksiaan laajemmin.”(em. 41.) Talkoiden ongelmana oli kuitenkin sen vapaaehtoisuuteen perustuva luonne.

Vuoden 2004 Arjen turvaa - sisäisen turvallisuuden ohjelmassa paikallista turvallisuusyhteistyötä kehitettiin edelleen. Ohjelma syntyi tarpeesta luoda ”laaja, sektorirajat ylittävä useampi vuotinen kehittämissuunnitelma, jolla olisi myös ylimmän poliittisen johdon tuki” sisäisen turvallisuuden alueelle (Arjen turvaa 2004, tiivistelmä 1). Sisäinen turvallisuus määriteltiin, sille asetettiin tavoitteet ja toiminnalle luotiin vastuut ja velvoitteet. Arjen turvaa - ohjelmassa sisäinen turvallisuus esittäytyy kokonaisvaltaisena, strategisen tason ilmiönä ja päämääränä.

Ohjelman luvussa 6 käsiteltiin yhteistyön tehostamista ja pyrittiin luomaan yhteistyölle strategisia linjauksia. Ohjelmassa mainittiin mm. yhteistyön olevan välttämättömyys, ei vaihtoehto, palveluiden turvaamiseen. Ohjelmassa edellytettiin monialaista osallistumista yhteistyöhön, sekä viranomaisilta ja muilta yhteistyön osallisilta varsinaisten tehtäviensä edellytyksiä laajempien vaikutusmahdollisuuksien näkemistä ja hyödyntämistä. (Arjen turvaa 2004, 82.) Tällä, ensimmäisellä sisäisen turvallisuuden ohjelmalla on ollut merkittävä vaikutus paikallisen turvallisuustyön kehittymiselle. Vuonna 1999 alkanut paikallisen turvallisuussuunnittelun käytäntö vakiintui ohjelman ansiosta keskeisimmäksi paikallistasolla tehtävän poikkihallinnollisen turvallisuustyön muodoksi.

Noin puoli vuotta sisäisen turvallisuuden ohjelman julkistamisen jälkeen, 4.4.2005, sisäasiainministeriö asetti työryhmän edelleen kehittämään paikallista turvallisuussuunnittelua sekä luomaan paikallisen turvallisuussuunnittelun valtakunnallista mallia. Työryhmän tehtävänäntoa tarkennettiin 30.8.2005, jolloin sen tehtäväksi tuli myös tehdä esitys sisäisen turvallisuuden paikallistason rakenteista. Noin vuosi työskentelyn aloittamisesta julkaistiin 12.4.2006 työryhmämuistio Paikallisen turvallisuustyön kehittäminen. (Paikallisen turvallisuustyön kehittäminen 2006, 1.)

Työryhmämuistiossa tehdyt esitykset, turvallisuussuunnittelun prosessin kuvaus, turvallisuussuunnittelun tavoitteet yms. osaltaan vakiinnuttivat paikallista turvallisuussuunnittelua edelleen luomalla sille yhä selkeämpiä rakenteita. Vuoden 2004 sisäisen turvallisuuden ohjelmassa luotua kuvaa laaja-alaisesta, sektorirajat ylittävästä sisäisen turvallisuuden ennaltaehkäisevästä yhteistyöstä täydennettiin paikallistason suosituksilla. Paikallinen turvallisuussuunnittelu sai muistiossa tehtyjen esitysten kautta yhä selkeämmät periaatteet ja muodon. Kuten kirjoittajankin viittauksistakin voi todeta, Paikallisen turvallisuustyön kehittäminen - muistio on vakiintunut yhdeksi keskeisimmistä paikallisen turvallisuussuunnittelun periaatteita ja käytäntöä kuvaavista lähteistä.

Vuoden 2008 sisäisen turvallisuuden ohjelma Turvallinen elämä jokaiselle määritteli sisäisen turvallisuuden tavoitteita ja toimenpiteitä aiempaa selkeämmin ja yksityiskohtaisemmin. Paikallista turvallisuussuunnittelua linjattiin kehitettäväksi Paikallisen turvallisuustyön kehittäminen -muistion mukaisesti. Muutoin ohjelman paikallista turvallisuussuunnittelua käsittelevä osio toistelee jo ympärilleen muodostunutta retoriikkaa. (Turvallinen elämä jokaiselle 2008, 20.)

Viimeisimmät paikallista turvallisuussuunnittelua ohjaavat sisäministeriön julkaisut ovat olleet Etnisten vähemmistöjen ja maahanmuuttajien turvallisuus paikallisissa turvallisuussuunnitelmissa (2009), Järjestöt mukaan turvallisuussuunnitteluun (2010), Lapsen ja nuoret mukaan

turvallisuussuunnitteluun. Kokemuksia ja malleja Päijät-Hämeestä (2010) sekä Sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpano -väliraportti 1/2010 (2010).

5.2 Turvallisuusyhteistyön toimijat ja rakenteet

Turvallisuussuunnittelun ollessa monialaista, poikkihallinnollista yhteistyötä, tulisi siihen osallistua monia, eri ammattitaitoa ja näkökulmia omaavia toimijoita. Turvallisuustalkoot - ohjelmassa yhteistyön toimijoita ja heidän roolejaan hahmoteltiin jo jokseenkin osuvasti, vaikka näkökulma olikin nykyistä suppeampi, eli rikosten torjunta. Yhteistyön osallisiksi nähdään luonnollisesti poliisin, syyttäjälaitoksen, tuomioistuimien ja rikosseuraamusjärjestelmän muodostama rikollisuuteen ytimellisesti liittyvä verkosto, kunnat, elinkeinoelämä, kirkko ja järjestöt sekä kansalaiset. Kunnallisista toimijoista edustus tulisi olla ainakin kaupunkisuunnittelusta, sosiaalitoimesta, nuorisotoimesta ja koulutoimesta, kiinteistötoimesta ja kuntateknikasta, asuntoasioista, liikuntatoimesta, kulttuuritoimesta ja terveydenhuollosta vastaavat tahot. (Turvallisuustalkoot 1999, 24.) Turvallisuustalkoot näyttävät julkaisun valossa vielä uudehkolta työskentelyn ja turvallisuuden hahmottamisen muodolta. Laajojen strategisten päämäärien luomisen sijaan talkoissa keskitytään painottamaan yhteistyön merkitystä ja eri toimijoiden osallistumista käytännön tasolla. Tavoitteet, esimerkit ja suositukset ovat hyvin käytännönläheisiä, erityisiä ja toimijakohtaisia. Esimerkkeinä vaikkapa koulukuria, miehen malleja, kerhotoimintaa, asiakaspalvelun merkitystä turvallisuudelle ja ”kunnan lukko ja hyvät naapurit”-otsikolla kansalaisten omaa suojautumista käsittelevät kohdat. (Turvallisuustalkoot 1999, 19, 20, 29, 38.) Yhteistyö nähdään siis myös kunkin toimijan tahoillaan tekemien toimien kokonaisuutena.

Arjen turvaa - ohjelma määrittää sisäisen turvallisuuden ylläpidosta vastaaviksi viranomaisiksi poliisi-, tulli-, pelastus-, rajavartio-, oikeus- sekä vankeinhoitoviranomaiset. Sisäisen turvallisuuden kannalta tärkeitä tehtäviä nähdään myös sosiaali- ja terveys-, liikenne- ja viestintä-, opetus-, kulttuuri- ja nuoriso- sekä työ- ja ympäristöviranomaisilla. Yhteistyön osallisiksi nähdään myös elinkeinoelämä ja järjestöt. Yhteistyön toimivuuden ja vaikuttavuuden kannalta olennaiseksi katsotaan keskeisten toimijoiden sitoutuminen suunnitelmien käytännön toteuttamiseen sekä toiminnan koordinoitu ohjaus. (Arjen turvaa 2004, 80-81.) Yhteistyön rakentamisessa tärkeäksi nähdään sisäisen turvallisuuden sisällyttäminen eri hallinnonalojen normaalisiin ohjausjärjestelmiin ja -suhteisiin. Ohjelmassa todetaan että ” Monimuotoiset hallintorakenteet eivät saa olla este sisäisen turvallisuuden tavoitteiden ja kehittämissuosituksen toteuttamisessa. Erilaisten organisaatorakenteiden ja yhteenliittymien kehittäminen ja muodostaminen tulee olla mahdollista sisäisen turvallisuuden tavoitteiden saavuttamiseksi.” (em. 84). Paikallisen yhteistyön rakentuminen on sidoksissa myös valtakunnallisen, seudullisen ja alueellisen tason organisointiin. Varsinkin Arjen turvaa - ohjelman laaja-alainen katsantokanta luo kuvan paikallisen turvallisuussuunnittelun ja - yhteistyön kytkeytymisestä luontevasti

niin alueeltaan erikokoisiin kokonaisuuksiin kuin eri toimijoiden toimintaan sekä erikseen että kaiken kattavasti. Turvallisuusyhteistyön paikallistason toimijoiden rooleja ja osallistumista yhteistyöhön ei määritellä, niiden mitä ilmeisimmin muodostuessa laajemman, sisäisen turvallisuuden käsitteen eri toimijoiden periaatteisiin integroitumisen kautta. Turvallisuusyhteistyön rakenteen muodostamisen tulisi pyrkiä paikallistason toimijoiden pysyvään ja säännölliseen yhteistyöhön. Sisäisen turvallisuuden myös paikallisessa toteuttamisessa on kyse pitkäjänteisestä ja kokonaisvaltaisesta toiminnasta.

Arjen turvaa -sisäisen turvallisuuden ohjelmasta alkaen yhteistyö on nähty turvallisuusyhteyden keskeisimpänä muotona. Olennaiseksi on noussut pyrkimys sisäisen turvallisuuden strategisten linjojen läpileikkaavuudesta ja sektori- ja toimialarajojen ylittämistä. Yhteistyön paikallisen rakentamisen voi nähdä tapahtuvan luontevasti, kunkin toimijan osaltaan ottaessa sisäisen turvallisuuden linjaukset toiminnassaan huomioon. Ohjelmassa väljiksi jääneitä paikallisen turvallisuussuunnittelun käytäntöjä kehittänyt sisäministeriön työryhmä loi turvallisuusyhteistyön rakentumiselle sisäisen turvallisuuden viitekehystä noudattelevat periaatteet. Yhteistyön ei katsottu syntyvän itsestään, vaan sen synnyttämiseksi vaadittiin kaikkien osapuolten työtä ja yhteistä arvojen määrittelyä. (Paikallisen turvallisuusyhteyden kehittäminen 2006, 18.) Yhteistyön synty vaatisi yhteisten arvojen lisäksi keskinäisten pelisääntöjen määrittelemistä. Yhteistyö tulisi nähdä toimintojen ketjuna, jossa yhteistyön eri osapuolet vaikuttavat eri vaiheissa. Toimiva yhteistyö vaatii kuitenkin, että sen osapuolet kokevat hyötyvänsä siitä, eri toimijoiden toiminta hahmotetaan *kokonaisuudessaan* ja kaikki sen osat tukevat toisiaan. Kokonaisuuden hahmottamisen kannalta nähdään myös tärkeäksi se, että vaikka toiminta ja sen eri muodot tulisi vastuuttaa eri toimijoille, ei tämä vastuiden osoittaminen saisi häiritä toiminnan kokonaiskuvan hahmottamista. Vastuiden määrittelyn tulisi tukea nimenomaan toimien käytännön toteuttamista. Yhteistyön keskeisin hyöty ja tarkoitus nähdään erityisesti eri toimijoiden erilaisten näkökulmien yhdistämisessä. (Paikallisen turvallisuusyhteyden kehittäminen 2006, 18-19.)

Yhteistyön rakenteiden muodostamisen tulisi pyrkiä hyödyntämään jo olemassa olevaa toimintaa. Päällekkäisten ja rinnakkaisten rakenteiden muodostaminen nähdään ennen kaikkea resursseja vievänä asiana. Yhteistyörakenteet tulisi kuitenkin kuvata selkeästi ja avoimesti yhteistyön jatkuvuuden takaamiseksi esim. henkilövaihdoksissa. Yhteistyön rakentaminen ja toimijoiden yhteistyöhön mukaan saattaminen nähdään ennen kaikkea viranomaisten tehtävänä. (Paikallisen turvallisuusyhteyden kehittäminen 2006, 33.) Paikallisen turvallisuusyhteyden rakentamiselle on määritelty periaatteet, mutta sen käytännön toteuttaminen jää hyvin pitkälti paikallistason toimijoiden, erityisesti poliisin, pelastuslaitoksen ja/tai toimeliaan kuntatason hahmotettavaksi. Toteutettujen turvallisuussuunnitelmien arvioinnissa havaitut ongelmat, yhteistyön jäsentymättömyys ja sen kokeminen ylimääräiseksi taakaksi, kielivät tämän

yhtälön osittaisesta epäonnistumisesta. (Paikallinen turvallisuussuunnittelu Etelä-Suomen läänissä 2009, 10-11.)

Kriittisesti arvioituna turvallisuusyhteistyö, erityisesti poikkihallinnollisena ja monialaisena työmuotona, vaikuttaa itsestäänselvyydeltä, johon jokaisen toimijan tulisi pyrkiä ja jonka olisi määrä tuottaa hyötyä jo pelkän olemassaolonsa kautta. Hyvällä tahdolla tarkasteltuna turvallisuusyhteistyön kuvaukset eri lähteistä muodostavat hyvinkin selkeät periaatteet, joita noudattamalla turvallisuussuunnittelu on mahdollista integroida osaksi kaikkien toimijoiden jokapäiväistä toimintaa. Oli asennoituminen turvallisuusyhteistyön periaatteisiin mikä tahansa, turvallisuusyhteistyö jäsentyy tai on jäsentymättä käytännön tasolla, jokapäiväisessä toiminnassa enemmän tai vähemmän vaikuttavaksi muodoksi. Keskeistä on siis kuitenkin esitettyjen periaatteiden noudattaminen.

5.3 Rakenne - yhteistyö - käytännön toiminta

Yhteistyö, monialaisena tai poikkihallinnollisena toimintana, on pohjimmiltaan tapa organisoida työtä uudella tavalla (Määttä 2007, 14, 36). Aluksi lähestyin aihetta hyvin käytännönläheisesti ja ongelmakeskeisesti. Kysymyksenä oli, millä tavoin poikkihallinnollinen yhteistyö on ratkaissut, ratkaisee ja/tai voisi ratkaista esiin tuotuja ongelmia? Aloin myös pohtia, millä tavalla poikkihallinnollinen yhteistyö voisi ratkaista turvallisuusongelmia ennaltaehkäisevästi. Miten turvallisuusyhteistyön tulisi rakentua ja missä vaiheessa ongelmien syntyyn voidaan kenenkin toimesta vaikuttaa? Mielenkiinto kohdistui myös yhteistyön vaikutuksiin. Minkälaista (uutta) toimintaa yhteistyö saa aikaan? Mitä toimintaa ei olisi syntynyt ilman yhteistyötä? Alusta asti huomio kiinnittyi myös yhteistyön muotoihin, siihen mitä itse asiassa tehdään kun harrastetaan monialaista yhteistyötä.

Turvallisuuden käsitteen monimuotoisuuden ja laaja-alaisuuden johdosta turvallisuusyhteistyöksi voi määrittää hyvinkin monenlaiset ilmiöt. Turvallisuutta voivat edistää mm. ”turvallinen koti-, asuin- ja työympäristö, toimivat peruspalvelut, hyvin suunniteltu liikenneympäristö, avun saanti silloin, kun sitä tarvitaan ja varmuus siitä, että rikoksiin syyllistyneet joutuvat edesvastuuseen teoistaan.” (Paikallisen turvallisuustyön kehittäminen 2006, 8).

Turvallisuusyhteistyö määrittyy ennen kaikkea turvallisuuden käsitteen kautta. Laaja-alaisen turvallisuuskäsityksen kautta tarkasteltuna myös turvallisuusyhteistyölle voi löytyä laajempi pohja. Teoriassa turvallisuusyhteistyö tuntuu luontevalta käsitteeltä, mutta käytännön tasolla havaittuna asia on ongelmallisempi. Sisäisen turvallisuuden määritelmä ei juurikaan rajaa turvallisuudeksi luettavaa toimintaa, joskin painopistealueiden kautta suuntaa hyvinkin vahvasti näkökulmia. Laajimmillaan turvallisuusyhteistyö voisi olla ihan kaikkien ja kenen tahansa välistä toimintaa kunhan se edistää turvallisuutta. Suppeimmillaan turvallisuusyhteistyö on havaittujen ongelmien korjaamista reagoivasti, esim. poliisin, pelastuslaitoksen ja sosiaali-

toimen kesken. Joskin esimerkkien suositusten kautta voidaan muodostaa kuva turvallisuusyhteistyön osallistujista, ei turvallisuusyhteistyö voi näyttäytyä pelkkänä osallistujalistana.

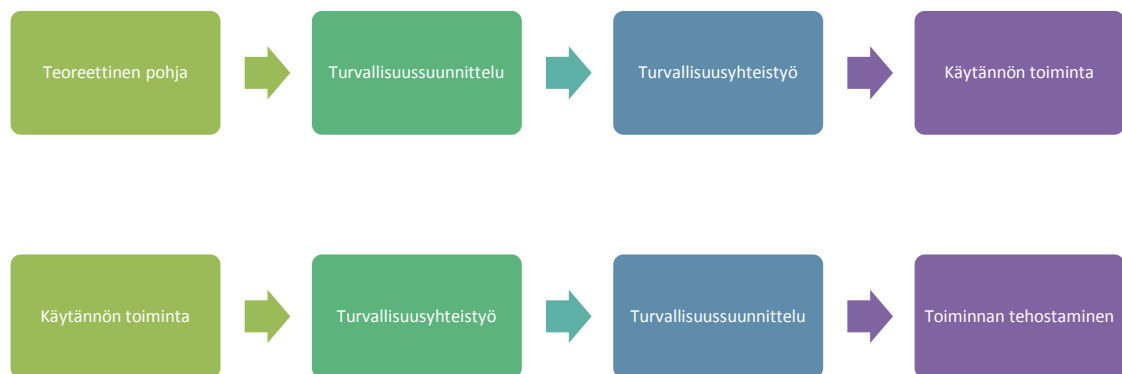
Tutkimuksessaan nuorten syrjäytymistä ehkäisevistä poikkihallinnollista ryhmistä Mirja Määttä (2007) mainitsee poikkihallinnollisen yhteistyön nousseen itsestään selväksi ratkaisuksi moniin ongelmiin. Työn organisointitapana moniammatillinen yhteistyö ei välttämättä kuitenkaan johda itsestään parempiin lopputuloksiin. Mielenkiinto kohdistuu siihen, tuottaako poikkihallinnollisesti järjestetty työ käytännön yhteistoimintaa, tässä tapauksessa lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä hyödyksi. (Määttä 2007, 14, 31.) Toisin sanoen tulisi tarkastella millä tavoin turvallisuusyhteistyön strateginen taso ja kenttätoiminnan taso vuorovaikuttavat keskenään, ja toisaalta, voidaanko esim. kunnan eri virastojen edustajista kootun moniammatillisen ryhmän toimintaa sijoittaa kuuluvaksi kummallekaan tasolle.

Anne-Maaria Kurvinen ja Konsta Korhonen, kartoittaessaan paikallista turvallisuusyhteistyötä sekä poliisin sidosryhmäyhteistyötä Oulun seudulla, tarkastelivat turvallisuusyhteistyön muotoja yhteistyöstä itsestään käsin. Poliisin ja sidosryhmän väliseksi yhteistyömuodoiksi määriteltiin lakiperustainen yhteistyö, epävirallinen tietojen vaihto, säännölliset yhteistyöneuvottelut, satunnaiset yhteistyöneuvottelut, säännöllinen työryhmätyöskentely ja muu yhteistyö. Poikkihallinnollisen yhteistyön muotoja tarkasteltiin virkatehtäviin liittyvän, satunnaisen kahden eri tahon välisen, säännöllisen monen eri tahon välisen ja henkilökohtaisiin kontakteihin perustuvan yhteistyön, sekä satunnaisen työryhmätyöskentelyn ja muun yhteistyön kautta. (Kurvinen & Korhonen 2004, 9, 12.)

Turvallisuusyhteistyöllä tarkoitetaan siis turvallisuuden edistämiseksi tehtävää eri toimijoiden välistä yhteistyötä. Yhteistyötä voidaan tarkastella siis strategisen tason ja/tai katutasen yhteistyönä. Edellä esitettyjen näkökulmien pohjalta yhteistyötä voidaan tarkastella myös kolmen erilaisen tason kautta. Ensinnäkin turvallisuusyhteistyö voi näyttäytyä *rakenteen* tasolla, jolloin sitä voidaan tarkastella teorian kautta, strategisena toimintana, turvallisuus suunnittelun ja -suunnitelmien kautta, prosessina, organisaationa tms. Toiseksi voidaan tarkastella *yhteistyötä itseään*, siihen osallistuvien toimijoiden, heidän keskinäisten suhteidensa ja yhteistyön eri muotojen kautta. Kolmanneksi voidaan turvallisuusyhteistyötä pyrkiä hahmottamaan *käytännön toimintana*, esim. erilaiset hankkeet ja projektit yms. Turvallisuusyhteistyö ja turvallisuus suunnittelu ovat hyvin läheisiä ja keskinäisessä vuorovaikutuksessa olevia käsitteitä. Vaikka ne näyttäisivät olevan riippuvaisia toisistaan, esim. turvallisuus suunnittelu turvallisuusyhteistyön välineenä tai turvallisuus suunnittelusta kumpuava turvallisuusyhteistyö, on niitä kuitenkin syytä käsitellä erillisinä ilmiöinä. Turvallisuusyhteistyöksi mielletävää toimintaa voidaan havaita olevan olemassa ilman paikallista organisoitua, jäseneltyä ja tavoitteellista turvallisuus suunnittelua (kts. Syrjäytymisen ehkäisy ja vähentäminen - työryhmän raportti 2009, 16-34). Yhtä lailla paikallista turvallisuus suunnittelua voidaan nähdä

tehtävän, mutta varsinkin käytännön toiminnan tasolla nähtävää yhteistyötä ja -toimintaa vailla (esim. Virta 2002, 11).

Turvallisuusyhteistyön ja turvallisuussuunnittelun käsitteiden samankaltaisuudesta huolimatta niiden kesken vallitsee ratkaisematon ristiriita. Kumpi on ensin? Onko turvallisuussuunnittelu siis jo olemassa olevan turvallisuusyhteistyöksi kutsutun toiminnan uudelleenmuotoilua ja tehostamista, uusi toimintatapa? Vai onko turvallisuussuunnittelu erilaista toimintaa turvallisuusyhteistyöksi nimeävä teoreettinen malli ja turvallisuusyhteistyö siten turvallisuussuunnittelun kautta aikaansaatu toimintaa? Käsitteellisellä ristiriidalla voi olla myös merkittäviä käytännön vaikutuksia, erityisesti tiedon tuottamisen ja turvallisuustilanteen sekä siihen vaikuttavien tekijöiden arvioimisen ja kartoittamisen kannalta.

Kuva 7: Turvallisuussuunnittelu ja turvallisuusyhteistyö.

Kuvassa 7 kuvataan käsitteellisesti turvallisuusyhteistyön ja turvallisuussuunnittelun hahmottamisen eroja ja vaikutusta käytännön toimintaan. Ylemmässä esimerkissä turvallisuussuunnittelun teoreettisen pohjan kautta luodaan turvallisuusyhteistyötä ja käytännön toimintaa. Käytännön toiminta noudattaisi näin luotua turvallisuusyhteistyön mallia, jota turvallisuussuunnittelulla ohjattaisiin. Alemmassa esimerkissä käytännön toiminnasta syntyvää yhteistyötä ohjataan turvallisuussuunnittelulla näin tehostaen olemassa olevaa toimintaa. Toiminta ei ole alisteista turvallisuussuunnittelulle ja sen jäsentymiselle, vaan olemassa olevaa toimintaa tehostetaan ja järjeistetään turvallisuussuunnittelun avulla, mikäli mahdollista. Mallit ovat puhtaasti käsitteellisiä, mutta auttavat hahmottamaan turvallisuusyhteistyön roolia ja jäsentymistä sekä tehtävän turvallisuusyhteistyön periaatteellisia lähtökohtia.

6 Turvallisuuskäsitteet ja turvallisuuskuvan muodostuminen

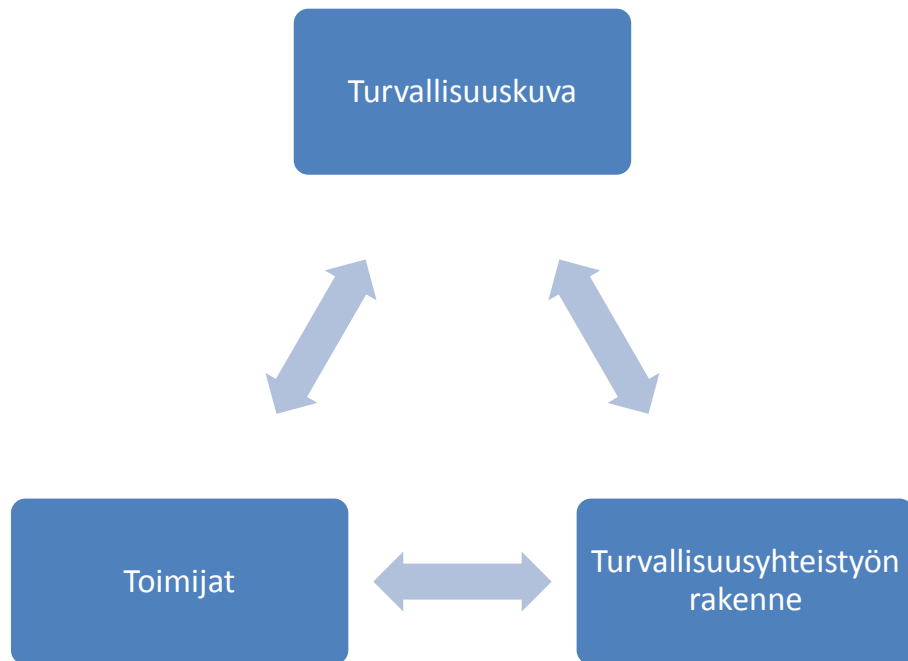
Turvallisuus on, kuten lukemattomissa yhteyksissä todettu, monimuotoinen, laaja, eri tavoin käytetty ja epämääräinenkin käsite. Yhtä kaikki, turvallisuus on jotain hyvin perustavanlaa-

tuista ja arvokasta. Useimmin turvallisuus näyttäytyy nimenomaan vastakohtansa kautta. Se, mitä ei pidetä turvallisena, on jotakin, johon tulee kohdistaa erityisiä toimia, turvallisuustoimia. Yleisesti turvallisuus tunnutaan yhdistävän nimenomaan turvallisuustoimiin, siihen toimintaan, joka korjaa turvallisuudessa ilmenneet poikkeamat. Syntyy kuva, jossa uhkat, vaarat ja riskit ovat turvallisuuden keskeisintä sisältöä ja että turvallisuus syntyy näitä, alati läsnä olevia negatiivisten tuleman mahdollisuuksia, hallitsemalla ja vähentämällä. (esim. wikipedian määritelmä ”Turvallisuus on negatiivinen määre ja tarkoittaa vaaran (riskin) poissaoloa.”)

Eittämättä vaarojen poissaolo luo tilan, jota voidaan pitää turvallisuuksena. Pohdiskelematta syvemmin erilaisten uhkien ja vaarojen olemusta, niiden kokemisen subjektiivista, yhteisöllistä tai kulttuurista ilmenemistä, kokemista ja vaihtelua, absoluuttisen turvallisuuden saavuttamattomuutta ynnä muita turvallisuuden hahmottamiseen liittyviä seikkoja, voidaan kuitenkin todeta, ettei turvallisuus voi näyttäytyä kaikille yhteisenä, selkeänä omana sisällöllisenä kokonaisuutenaan. Turvallisuus onkin selkeämmin käsitettävissä asioiden tai toiminnan ominaisuutena tai vaikutuksena, kuin tiettyjen yleispätevien tunnettujen tekijöiden aikaansaama asioiden tilana, samoin kuin ”hyvä”, ”huono” tai vaikkapa ”laatu”. Näennäisestä käsitteellisestä akrobatiasta huolimatta, se miten hahmotetaan asia nimeltä turvallisuus, on tärkeää käytännön työn kannalta.

Turvallisuusyhteistyön ja erityisesti sen aikaansaaman käytännön toiminnan tulisi muodostua ajantasaisen turvallisuuskuvan mukaisesti. Turvallisuuskuvan muodostuminen on kuitenkin riippuvainen turvallisuuden hahmottamisesta sekä yleisesti että kunkin toimijan kohdalla erikseen. Turvallisuussuunnittelua koskeva tiedonmuodostus voi pahimmillaan hahmottua itseään toistavana suljettuna kehänä. Yhtäältä turvallisuudesta saatava kuva ohjaa turvallisuusyhteistyön rakentumista ja toisaalta turvallisuusyhteistyön rakenne ohjaa turvallisuudesta muodostuvaa kuvaa. Tämän suljetun kehän toimintaan osallistuvat näin vain ne toimijat, jotka ovat ennalta päätetty turvallisuusyhteistyöhön osallistuvaksi joko muodostetun rakenteen tai muodostuneen turvallisuuskuvan kautta.

Kuva 8: Turvallisuuskuvan muodostumisen kehä.

Kuvassa 7 esitetään turvallisuusyhteistyön tiedonmuodostus kehänä, jossa turvallisuuskuva vaikuttaa turvallisuusyhteistyön rakenteeseen, joka määrää siihen osallistuvat toimijat, jotka puolestaan muodostavat turvallisuuskuvan ja päinvastoin. Turvallisuuskuva tarkoittaa tässä käsitystä siitä, joko yhteistä tai kunkin toimijan itse muodostamaa, mitkä ovat turvallisuusyhteistyön tavoitteet, sisällöt, keinot ja keskeiset ongelmat. Turvallisuusyhteistyön rakenteella tarkoitan sitä, miten turvallisuusyhteistyötä tehdään, eli turvallisuussuunnittelua, sen organisoimista, vastuita, yhteistyötä jne. Toimijat ovat lähtökohtaisesti kuka tai mikä tahansa taho, monesti miellettyinä jokainen.

Itseään toistava ja ylläpitävä kehä voidaan hahmottaa myös ongelmakeskeisessä, korjaavassa työssä ja siinä muodostuvassa turvallisuuden kuvassa. Korjaavan työn ollessa jo ”ratkaisu” johonkin ongelmaan, on tällöin korjaavan työn toimijan tuottama kuva ongelmista sidoksissa itse toimintaan ja ongelmien ratkaisuun. Esimerkinomaisesti voidaan kärjistää ja yksinkertaistaa vaikkapa poliisin toimintaa siten, että poliisi tuottaa tietoa rikollisuudesta, johon ratkaisuna on poliisin toiminta. Poliisin toiminnan kohteena on ennen kaikkea ja nimenomaan rikollisuus ja siihen reagoiminen.

Turvallisuusyhteistyön toimijakentän laajentuessa ja painopisteen siirtyessä reagoivasta toiminnasta ennakoivaan, olisi myös syytä laajentaa sen muotojen hahmottamista. Perinteisten turvallisuus toimijoiden harjoittaman, perinteisen rikollisten kiinniottamisen ja rankaisemisen, tulipalojen sammuttamisen ja mieleltään tai keholta rikkoutuneiden hoitamisen kautta hahmottu-

van reagoivan toiminnan lisäksi voidaan sekä yksilön että koko yhteiskunnan hyvinvointia ylläpitäviä rakenteita mieltää osaksi turvallisuutta. Yksilön taloudellinen toimeentulo, kouluissa ja päivähoitossa tapahtuva lasten ja nuorten kasvattaminen yhteiskunnan jäseniksi, sekä aikuisten kasvattaminen vanhemmuuteen, hoidettu ympäristö, sujuva liikenne, ja monet muut ovat siten turvallisuuden kannalta merkittäviä seikkoja. Ennaltaehkäisevä toiminta pitää sisällään yhtäältä jo havaittujen ongelmien ennaltaehkäisyn, mutta toisaalta siinä tulisi pyrkiä hahmottamaan se yhteiseksi hyväksi katsottu asia, jota ongelmat uhkaavat sekä pyrkiä vahvistamaan tämän toteutumista ja myös ennakoimaan siinä mahdollisesti ilmeneviä tulevia ongelmia.

Poikkihallinnollisuus tai monialaisuus nähdään tärkeänä tekijänä koko sisäisen turvallisuuden kehittämisessä. Eri ammattitaidon ja näkökulmien yhdistäminen nähdään tapahtuvan luontevasti ja sujuvasti, kunhan vain sovelletaan paikallisen turvallisuussuunnittelun periaatteita ja laaja-alaista turvallisuuden hahmottamista. Sisäinen turvallisuus on määritelty hyvin yleiseksi ja sen mukaisesti myös turvallisuusyhteistyö on yleinen asia. On kuitenkin hyvin vaikea hahmottaa, mikä olisi oleva ideaali turvallisuusyhteistyön käytännön toiminnan sisällöllinen kokonaisuus. Tämän voidaan osittain katsoa johtuvan perinteisestä ongelmakeskeisestä, vaaroihin, riskeihin ja epäkohtiin keskittyvästä turvallisuuden hahmottamisesta. Nimenomaisesti monialaisessa yhteistyössä toimijoiden rooleja tulisi tarkastella siinä toiminnan kokonaisuudessa, jonka he yhdessä muodostavat. Turvallisuuden nykytilan arvioinnin olisi määrä toimia turvallisuusyhteistyön rakentumista ohjaavana tietopohjana, ja tällöin, sikäli kun tarkastellaan *merkittävimpiä turvallisuuden ongelmia*, se rajaa väistämättä toimijoita yhteistyön ulkopuolelle. Rajausta ei välttämättä tee kartoittava taho tai periaatteet, joiden mukaan kartoitus tehdään, vaan eri toimijoiden roolit ja näkökulmat, sekä niiden liittäminen turvallisuusongelmiin.

Turvallisuusyhteistyön aktiivisimpien toimijoiden ollessa vaikkapa poliisi, pelastuslaitos ja sosiaalitoimi, voidaan perustellusti pohtia yhteistyön periaatteiden toteutumista. Mikä on se hyvä, ja millä tavalla se on turvallisuudeksi kutsutusta asiasta riippumatonta, jota yksityinen sektori, järjestöt ja julkisen sektorin muut toimijat toteuttavat? Onko todella niin, että turvallisuus tulee kullekin ajankohtaiseksi vasta kun havaitaan omaan toimintaan liittyviä ongelmia ja vaaroja?

7 Turvallisuusyhteistyön kehittämisen tarpeet

Tässä luvussa kuvataan ongelmia, jotka vaikuttavat turvallisuusyhteistyön käytännön toteuttamiseen ja yhteistyön jäsentymiseen. Yleisesti ongelmia kuvaavat mm. heikkotasoiset turvallisuussuunnitelmat tai suunnitelman puute, turvallisuussuunnittelun ja -yhteistyön kokeminen ylimääräisenä lisätyönä, yhteistyön jäsentymättömyys, aikatauluongelmat, sekä kolmannen ja

yksityisen sektorin heikko osallistuminen (esim. Paikallinen turvallisuussuunnittelu Etelä-Suomen läänissä 2009, 10-11). Näiden havaintojen tueksi voidaan nostaa esiin tekijöitä, jotka voivat vaikuttaa ongelmien syntyyn tai muodostua itse ongelmiksi.

Toimijoiden roolit ja raja-aidat

Keskeisimpänä turvallisuusyhteistyön ongelmana voitaneen mainita eri toimijoiden rooleihin, vastuisiin ja julkisen sektorin hallintokuntien välisiin rajanvetoihin liittyvät kysymykset. Julkisen sektorin toimintaa ohjaa lainsäädäntö, jossa kullekin toimijalle on määritelty tiettyjä velvollisuuksia. Lainsäädäntö, varsinkaan poikkihallinnollisen, eri toimijoiden toimintaa yhdistävän yhteistyön velvoittajana ei kuitenkaan ole kattava. Itä-Helsingissä tehdyssä turvallisuusanalyysissä todetaankin, että ”-- selkeä yhteistyövelvoite ja pelisäännöt puuttuvat. Paikallistason yhteistyön koordinaation, organisoimisen ja johtamisen puutteita ei saada toimiviksi ilman lainsäädännön selkeyttämistä.” (Paikallinen turvallisuusanalyysi 2009, 7.) Myös yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoiden roolit, vailla lain oikeuksia ja velvollisuuksia, voivat jäädä hyvinkin pieniksi julkisen sektorin painottaessa lakisäätteisiä perustehtäviään turvallisuusyhteistyössä. Mikäli turvallisuusyhteistyö käsitetään erityisesti perinteisten, korjaavaa työtä tekevien viranomaisten toimintana, on selkeää, ettei usean mahdollisen toimijan kuva roolistaan vastaa tätä turvallisuusyhteistyön kuvaa.

Organisointi ja päätöksenteko

Turvallisuusyhteistyön organisointi ja päätöksenteko ovat hyvinkin riippuvaisia siihen osallistuvien toimijoiden toimijakohtaisesta organisoitumisesta ja päätöksenteosta. Jos yhtäällä päätäntävalta on nimenomaan turvallisuusyhteistyöhön osallistuvalla henkilöllä, voi toisen toimijan kohdalla halutun päätöksen aikaansaaminen olla hankalakin prosessi. Myös kunnallisen päätöksenteon poliittiset kytkökset, pitkät lausuntokierrokset, valtuustokäsittelyt yms. voivat merkittävästi hidastaa ja hankaloittaa yhteistyötä. Verkostomainen organisoituminen, ei pelkästään turvallisuusyhteistyön osalta, voi luoda vaikeuksia myös käytännön päätöksentekoprosessin kannalta. Toisiinsa vaikuttavien verkostojen päätöksentekoon voi osallistua hyvin monia eri tahoja ja henkilöitä, joita ilman päätöksiä ei voida tehdä.

Resurssit

Resurssien jakaminen eri toimijoiden kesken, toimijoiden resurssien riittämättömyys, hanke- tai projektiperusteinen resursointi, sekä turvallisuusyhteistyön yhteisten resurssien puute voivat muodostua turvallisuusyhteistyössä ongelmaksi. Turvallisuussuunnittelun pyrkiessä kohdentamaan resursseja tarkoituksenmukaisesti merkittävimmiin katsottuihin tekijöihin, tulisi jo käytössä olevat, vapaat ja tulevat resurssit, niin rahalliset, ajalliset, kuin osaamiseenkin liittyvät resurssit tuntea, jotta ylipäätään olisi jotain mitä kohdentaa. Tämä koskee julkisen sektorin lisäksi myös yksityistä ja kolmatta sektoria.

Yhteistyön henkilöityminen

Yhteistyön henkilöitymisessä on toki positiivinen ulottuvuutensa, niissä henkilöissä joihin yhteistyö kiteytyy. Ongelmia tulee kuitenkin, mikäli nämä henkilöt syystä tai toisesta vaihtuvat. Korvaavien henkilöiden löytäminen voi olla hankalaa, ja mikäli yhteistyötä on totuttu tekemään tiettyjen ”hyvien tyyppien” kesken, voi uuden henkilön osallistuminen yhteistyöhön olla vaikeaa. Henkilöitymien voi kieliä myös kunkin osallistujan henkilökohtaisesta, mutta ei edustamansa tahon intressistä yhteistyötä kohtaan. Mikäli toimijaa edustaa, ja katsotaan hyväksi edustavan yksi ainoa henkilö, voidaan pohtia toimijan osallistumisen ja sitoutumisen tasoa yhteistyöhön.

Koordinoinnin puute

Koordinoinnin puute voidaan katsoa yhtäältä paikallistason organisoitumisen ongelmaksi, mutta toisaalta voidaan tarkastella turvallisuusyhteistyön alueellista ja valtakunnallista ohjausta ja tukemista. Paikallinen turvallisuussuunnittelu näyttäytyy työmuotona, välineenä tai työkaluna, joka toimii jos sitä osataan käyttää. Puutteelliseksi jäävät kuitenkin käyttöohjeet, joiden avulla paikallista turvallisuussuunnittelua voisi opetella käyttämään, sekä ennen kaikkea taho, joka opastaisi sen käytössä. Turvallisuussuunnittelu jää sitä toteuttamaan ryhtyvän tahon yrityksen ja erehdyksen kautta, oman toimintansa ohella opeteltavaksi työtavaksi.

Tiedonkulkuun liittyvät ongelmat

Organisointiin ja yhteistyön rakentumiseen liittyy myös tiedonkulun ongelmia. Tiedonkulun ongelmia voidaan nähdä myös eri toimijoiden roolien kautta. Monen toimijan välisessä yhteistyössä, tai ylipäätään monen toimijan kokonaisuudessa, jäsentyneessä tai jäsentymättömässä, voi olla ongelmana oikean tiedon saaminen oikealle henkilölle.

8 Paikallista turvallisuusyhteistyötä tukeva tieto

Turvallisuusyhteistyö vaatii toimiakseen tietoa. Ensisijaisen tärkeää on tieto niistä ongelmista, joihin halutaan vaikuttaa. Kuitenkin, turvallisuusyhteistyössä vaaditaan myös tietoa siitä, miten näitä ongelmia voidaan ratkaista. Pelkkä tilastoitujen muuttujien tarkastelu ei luo kuvaa siitä, millä tavoin ongelmat voidaan ratkaista. Turvallisuustilanteen ts. merkittävien turvallisuusongelmien kartoittaminen on nostettu esiin paikallisen turvallisuussuunnittelun teoriassa. Samoin on mainittu joitakin muita tekijöitä, jotka paikallisessa turvallisuussuunnittelussa tulisi ottaa huomioon. Keskeiset ongelmat ovat kohtalaisen varmasti toimijoiden tiedossa, vaikka paikallinen turvallisuussuunnittelu olisi jäsentymätöntä, tai sitä ei harjoitettaisi lainkaan. Sitä, miten ongelmia voidaan ratkaista ja ennen kaikkea, mitä uusia ratkaisumalleja yhteistyössä voidaan tuottaa ja mitä tietoa nämä vaatisivat toteutuakseen, ei kuitenkaan saada automaattisesti ottamalla paikallinen turvallisuussuunnittelu käyttöön.

Teorian valossa turvallisuustilanteen arvioimiselle löytyvät sekä tavoitteet, että periaatteet, jonka mukaan tavoitteet saavutettaisiin. Eri lähteistä on löydettävissä useitakin turvallisuussuunnittelulle ja turvallisuusyhteistyölle suunnattuja kartoittamisen ja selvittämisen kohteita. Eli, mitä oikeastaan tulisi kartoittaa? Turvallisuussuunnittelun prosessissa kuvattu nykytilan arviointi pitää sisällään sekä tietojen keräämisen että niiden analyysin. Prosessin vaihe jaetaan toimintaympäristön analyysiin ja riskianalyysiin. Riskienhallinnan periaatteiden mukaisesti riskianalyysissä pyritään selvittämään tunnettuja ja tuntemattomia riskejä mahdollisimman kattavasti, selvittämään niiden todennäköisyyttä ja seurauksia sekä varautumaan niihin. Turvallisuuden kartoittaminen ei voi olla pelkästään merkittävimpien esiin nousevien ongelmien havainnointia, vaan sen tueksi tarvitaan muutakin tietoa, erityisesti mahdollisista ongelmiksi muodostuvista ilmiöistä, sekä ongelmien aiheuttajista. Parasta olisikin, jos mahdollisiin ongelmiin voitaisiin puuttua jo etukäteen, toisin sanoen hallita riskit jo ennen niiden ilmenemistä. Tätä ennaltaehkäisyn vaadetta vaalitaan hyvin yleisti, myös mm. Paikallisen turvallisuustyön arviointi ja mittaaminen -julkaisussa (2009), jossa itse asiassa luonteeltaan hyvinkin reagoivat, tapahtunutta kuvaavat mittarit on jaettu eri asioita ”ehkäiseviin” kokonaisuuksiin (em. 38-41.)

Turvallisuustilanteen kartoittamisen ja tilannekuvan luomisen ongelmana on prosessimaisen arvioinnin puute. Edellä mainittu julkaisu osaltaan pyrkii tekemään paikallista turvallisuussuunnittelua arvoitavissa olevaksi, mutta kokonaiskuvaa turvallisuusyhteistyöstä, sen osallisuudesta, resursseista, sekä toiminnan välittömistä vaikutuksista ja turvallisuustilanteen muutoksista siinä esitettyjen mittareiden valossa on vaikeaa luoda. Kartoittamisen tulisi olla jatkuvaa, tehtiin se sitten ensimmäistä tai kymmenettä kertaa. Paikallista turvallisuussuunnittelua ohjaavassa teoriassa suurin painoarvo asetetaan kuitenkin nimenomaan suunnitteluprosessin alun kartoitukselle

Mitä siis itse asiassa tulisikaan kartoittaa? Vaateessaan rakentaa turvallisuusyhteistyö olemassa olevin rakenteiden yhteyteen, selvittää tehtävän suunnitelman yhteys muihin suunnitelmiin ja pyrkimyksessään turvallisuusyhteistyön osallistujien yhteisten ja erityisten resurssien koordinoimiseen, paikallista turvallisuusyhteistyötä ohjaava teoria asettaa itse asiassa hyvinkin paljon vaatimuksia turvallisuusyhteistyön tueksi tuotettavalle tiedolle. Käytäntökin sanelee joukon vaateita, joita olisi syytä ottaa huomioon. Kartoitettavia asioita on löydettävissä mm. seuraavissa luvuissa esiteltyt.

8.1 Turvallisuustyön lähtökohdat

Turvallisuusyhteistyötä toteuttavan tahon on kyettävä muodostamaan näkemys siitä, mitkä ovat paikallisen turvallisuustyön lähtökohdat ja tavoitteet. Minkälaista turvallisuuskäsitystä

noudatetaan, mikä on turvallisuustyön luonne, minkälainen on se ylläpidettävä tai tavoiteltava tila johon pyritään ja ketkä ovat työn tekijöitä, osallistujia, edesauttajia ja työn kohteita. Tavoitteena esimerkiksi ”turvallisuuden edistäminen” tai muu vastaavasti muotoiltu yleispätevä tavoite on epäselvä ilman ”turvallisuuden” ja sen ”edistämisen” määrittelyä ja jakamista osatavoitteisiin. On myös otettava huomioon, mistä näkökulmasta turvallisuutta lähestytään ja miten turvallisuus rajataan ja nämä rajaukset on tuotava kaikkien tietoon.

8.2 Olemassa olevat suunnitelmat, ohjelmat ja strategiat

Paikallinen turvallisuussuunnitelma tulisi muodostaa siten, että siinä otetaan huomioon myös muut olemassa olevat ohjelmat ja strategiat (esim. Paikallisen turvallisuustyön kehittäminen 2006, 9, 17, 33; Poikkihallinnollisen turvallisuustyön arviointi ja mittaaminen 2009, 19). Moni strategia sivuaa myös turvallisuutta, joten niiden tarkastelun pohjalta on mahdollista muodostaa kuvaa sekä siitä, miten ongelmia pyritään jo ratkaisemaan, miten eri toimijat osallistuvat ongelmien ratkaisuun, minkälaisia yhteistyön muotoja ja rakenteita on jo käynnissä tai käynnisteillä ja miten paikallinen turvallisuussuunnittelu tulisi jäsentää osana laajempaa kokonaisuutta. Eri suunnitelmien, ohjelmien ja strategioiden synteesi voi hyvinkin toimia paikallisen turvallisuussuunnittelun taustana ja lähtökohtana. Eri suunnitelmien tarkastelun lähtökohtana toimivat turvallisuustyölle määritetyt periaatteet, jotka rajaavat tarkasteltavia suunnitelmia ja niiden sisällöstä poimittavia asioita.

8.3 Toimijat

Laaja-alaiseen turvallisuusyhteistyöhön tulisi myös osallistua laajasti eri toimijoita. Niin julkisen, yksityisen kuin kolmannenkin sektorin osallistuminen nähdään tärkeänä. Paikalliseen turvallisuustyöhön katsotaan osallistuvan mm. kaikki kunnan toimialat, muut viranomaiset, yksityinen sektori, seurakunnat ja järjestöt. (Järjestöt mukaan turvallisuussuunnitteluun 2010, 3.) Myös kuntalaisten, myös lasten ja nuorten osallistuminen nähdään tärkeäksi (kts. Lapset ja nuoret mukaan turvallisuussuunnitteluun 2010). Eri toimijoiden kartoittaminen katsotaan kuuluvan osaksi turvallisuussuunnittelua, jopa hyvin yksiselitteisesti ilmaistuna (esim. Järjestöt mukaan turvallisuussuunnitteluun 2010, 7), joskin periaatteita, minkä mukaan osallistumista yhteistyöhön voitaisiin arvioida, käsitellään vain hyvin yleisesti.

8.3.1 Yhteistyöhön sen eri vaiheissa ja tasoilla osallistuvat tahot

Pelkkä erilaisten toimijoiden ja toiminnan muotojen kartoittaminen ei riitä, vaan olisi syytä arvioida eri toimijoiden mahdollisuuksia osallistua turvallisuusyhteistyöhön sen eri vaiheissa. Mitkä toimijat osallistuvat turvallisuuskuvan luomiseen, turvallisuussuunnitteluun, käytännön

toimien toteuttamiseen, käytännön toiminnan koordinoimiseen, arvioimiseen ja mittaamiseen, kuka tuo ja minkälaista asiantuntemusta, kenellä on toimivaltaa, kenellä resursseja jne.

Toimijoita voi tarkastella jo määriteltyjen turvallisuusyhteistyön painopisteiden tai luodun ongelmakuvan perusteella, mutta myös siten, että turvallisuusyhteistyö läpäisee kaikkien ja minkä tahansa toimijan toiminnan. Tarkastelutavassa kyse on ennen kaikkea turvallisuusyhteistyön lähtökohtien mukaisesta rajauksesta ja näkökulmasta. Laaja-alaisen turvallisuuskäsityksen mukaisesti turvallisuus on hyvinkin yleinen ja yhteinen tavoite. Liitettäessä turvallisuus yhteiskunnan, yhteisön ja yksilön arkeen, ja sen jatkuvuuden, ennustettavuuden ja häiriöttömyyden tavoitteluun laajenee myös siihen osallistuvien toimijoiden kenttä. Toimijoiden kartoittamisen taustalla tulisi siis olla julkituodut periaatteet turvallisuusyhteistyön luonteesta, periaatteista ja rajauksista.

8.3.2 Toimijoiden roolit ja toimintamahdollisuudet

Edelliseen liittyen, tulisi turvallisuusyhteistyöhön osapuolten roolien ja toimintamahdollisuuksien olla mahdollisimman selkeitä kaikille osallisille. Mitä kukin toimija tekee käytännössä, mitkä tekijät toimintaa ohjaavat ja mikä on toiminnan suhde muihin toimijoihin. Roolien ja toimintaedellytysten selvittämisen kautta voidaan arvioida turvallisuusyhteistyön toteuttamisen uusia muotoja ja sisältöjä, perinteisten lisäksi. On myös arvioitava kuka milloinkin on turvallisuusyhteistyön osallinen ja kuka sen kohde, millä tavoin turvallisuus toteutuu kunkin toimijan perustehtävän kautta ja mitkä tekijät vaarantavat perustehtävän toteutumisen sekä mitä vaikutuksia perustehtävän toteutumatta jäämisellä on tai voisi olla.

Esimerkiksi viranomaisten toiminnassa olisi syytä selvittää mm.

- Perustehtävä
- Lakisääteiset velvollisuudet
- Lain (ja muiden säädösten) tuomat oikeudet ja toimintaedellytykset
- Käytännön toimintatavat ja -mallit
- Salassapitosäädökset ja tietojen vaihto.

Eri toimijoiden toiminnasta tulisi pyrkiä muodostamaan turvallisuusyhteistyön kannalta tarkoituksenmukainen kokonaiskuva, jonka avulla voidaan jo ennalta välttää esim. kunnan hallintokuntien välisiä epäselvyyksiä, päällekkäisten rakenteiden syntyä, sekä jäsentää toimintaa ongelmakuvan mukaisesti. On pyrittävä hahmottamaan myös strategisen tason suunnittelun ja tehtävänantojen toteutumista käytännön tasolla.

Toimintaedellytykset voivat joko rajata toimijoiden määrää erilaisten ongelmien ratkaisemisessa, mutta toisaalta niiden kartoittaminen voi paljastaa myös useamman toimijan mahdolli-

sen osallistumisen ongelman ratkaisuun. Roolien selvittämisen turvallisuusyhteistyöhön osallistumisen kannalta lisäksi tulisi kiinnittää huomiota yleiseen mielipiteeseen, kansalaisten suhtautumiseen eri toimijoihin sekä toimijoiden suhtautumiseen toisiinsa.

8.3.3 Organisaatiot ja päätöksenteko

Eri toimijoita kartoittaessa tulee kiinnittää huomiota myös toimijoiden omiin organisaatioihin ja niiden päätöksenteon mekanismeihin. Kuten aiemmin todettu, ”Monimuotoiset hallintorakenteet eivät saa olla este sisäisen turvallisuuden tavoitteiden ja kehittämissuositusten toteuttamisessa.”(Arjen turvaa 2004, 84). Tämä edellyttää hallintorakenteiden tuntemista ja niissä ilmenevien ongelmien ennalta ehkäisyä. Organisaatioista tulisi selvittää mm.

- kuka tai ketkä tekevät päätöksiä,
- millä aikataululla päätökset tehdään
- mille aikajaksolle päätökset tehdään
- mitkä asiat vaativat ja minkä tason päätöksentekoa
- toimijoiden alueellinen tai paikallinen jäsentyminen, eli minkälaisiin alueellisiin yksiköihin/vast. toiminta on jaettu
- minkälaisiin sisällöllisiin kokonaisuuksiin toimijat ovat jäsentyneet.

8.3.4 Olemassa oleva toiminta

Eri toimijoiden roolien kautta voidaan hahmottaa olemassa olevaa toimintaa. Toisaalta myös olemassa olevaa toimintaa tarkastelemalla saadaan kuva toimijoiden roolista. Turvallisuussuunnittelun periaatteiden mukaisesti tulisi sen toimia turvallisuusyhteistyötä tarkoituksenmukaisesti kohdentavana välineenä. Tämä edellyttää ehdottomasti olemassa olevan ja tulevan toiminnan tuntemista. Turvallisuussuunnittelun edellytetään myös rakentuvan mahdollisuuksien mukaan jo olemassa olevien rakenteiden ympärille. Näiden rakenteiden selvittäminen on osa olemassa olevan toiminnan kartoittamista. Syytä olisi huomioida eri toimijoiden perustehtävien lisäksi kahden ja useamman toimijan välinen yhteistyö, erilaiset koordinoivat tahot, sekä valmiit monialaiset verkostot. Olemassa olevaa toimintaa on syytä tarkastella niin rakenteiden, luontaisen, käynnissä olevan yhteistyön, kuin käytännön toiminnan tasolla. Erityisesti käytännön toiminnan ja vaikutusten hahmottaminen on tärkeää suunniteltaessa tulevaa käytännön toimintaa.

8.3.5 Resurssit

Eritoten turvallisuustyön käytännön toimintaa suunniteltaessa tulee olla selvillä, mitä resursseja on käytössä, ja minkälaisille resursseille on tarvetta. Turvallisuussuunnittelun ollessa

nimenomaan sektorirajat ylittävää yhteistyötä, tulisi huomioida eri toimijoiden erilaiset resurssit ja niiden käyttö, sekä pyrkiä muodostamaan niistä turvallisuustyön yhteiset käytettävissä olevat tai käytettäväksi tulevat voimavarat. Turvallisuussuunnitelmaan sisällytettävien toimenpiteiden jäädessä tiettyjen harvojen toimijoiden toteutettaviksi niiden omilla resursseilla voi toteutus jäädä mahdollisten priorisointien takia keskeneräiseksi tai vajavaiseksi. Yhteisten resurssien kartoittamiseksi olisi syytä selvittää kunkin toimijan turvallisuustyölle allokoimat resurssit, mm.

- Rahalliset resurssit ja toiminnan rahoittaminen
- Ajalliset resurssit
- Työvoimaresurssit
- Vapaaehtoistyön resurssit
- Osaaminen ja ammattitaito
- Informaatioresurssit
- Turvallisuusyhteistyön infrastruktuuri (viestintäkanavat, kokouskäytänteet, tilat yms.)
- Käytännön toiminnan resurssit
- Yhteydet ja verkostoituminen.

8.4 Ongelmat, riskit, ei-toivotut ilmiöt

Yhteisen ongelmakuva nähdään ehkäpä keskeisimmäksi turvallisuusyhteistyön tietopohjaksi. Turvallisuustilanteen arviointia tai kartoittamista kuvaavat lähteet keskittyvät erityisesti ongelmien ilmi tuomiseen. Paikallisessa turvallisuussuunnitelmassa mainitaan myös otettavan huomioon ja toimenpiteiden kohteeksi merkittävimmät turvallisuuteen liittyvät tekijät alueella. Kuten Sirpa Virta vuoden 2001 paikallisen rikostorjunnan tilaa arvioidessaan on todennut ”Alun alkaenkaan ei ollut epäselvää se, mitä tavoiteltiin, vaan ongelmia aiheutti lähinnä kysymys *miten*” (Virta 2002, 4). Ongelmakeskeinen, painopistealueiden kautta tapahtuva turvallisuustyö auttaa toki kohdentamaan toimenpiteitä, mutta ongelmakuvan kautta ei juurikaan synny vastauksia kysymykseen *miten*. Paikallisen turvallisuussuunnittelun näkökulman ollessa rikostorjuntaa laajempi on toki myös ongelmien kenttä mittavampi ja täten paikallisen turvallisuustilanteen ja sen keskeisimpien ongelmien arviointi välttämätöntä. Ongelmakuvaa muodostettaessa on kuitenkin pyrittävä hahmottamaan eri tekijöiden keskinäisiä vaikutuksia sekä kyseenalaistamaan perinteisiä malleja. Merkittäviä ongelmia arvioitaessa on syytä arvioida, mitkä asiat ovat ongelmia, mitkä koetaan ongelmiksi, mitkä ovat ongelmien syyt ja kuten monesti painotettu, miten ongelmia voidaan ehkäistä ennalta.

Ongelmia, riskejä ja ei-toivottuja ilmiöitä tarkasteltaessa olisi myös huomioitava, nykytilan lisäksi, tulevat ja menneet ei-toivotut tekijät. Ongelmat voidaan siis jakaa

- keskeisiin, akuutteihin ongelmiin

- potentiaalsiin ongelmiin
- ratkaistuihin ongelmiin.

Jo ratkaistut ongelmat on syytä havaita ja tuoda ilmi, sillä niistä juontuvaa toimintaa ja ratkaisumalleja voidaan pyrkiä hyödyntämään nykyisiä ja tulevia ongelmia ratkaistaessa. Ehdottoman tärkeää olisi myös analysoida potentiaalisia ongelmia, tulevia ongelmatekijöitä joihin olisi mahdollista vaikuttaa jo ennen niiden syntyä.

Turvallisuus- tai ongelmakuvan muodostamisen ja turvallisuuskäsityksen suhdetta käsiteltiin luvussa 6. Turvallisuuskäsitys vaikuttaa vahvasti siihen, mitkä asiat koetaan turvallisuuden kannalta keskeisiksi ja ohjaa siten merkittävästi turvallisuuskuvan luomista. Esimerkkinä voidaan mainita vaikkapa turvallisuudesta tehtyjä kyselyjä, joissa yksilön turvallisuutta tarkastellaan mm. rikoksen uhriksi joutumisen kautta tai tietyllä alueella tietyssä kellonaikana liikkuttaessa koetun turvattomuuden kautta. Kysymyksissä vastaaja on turvallisuuden objekti, sen kohde, joka voi joutua tietynlaisten ilmiöiden kohteeksi. Liikkuminen iltaisin ja sen turvattomuuden kokeminen sisältää myös joukon oletuksia ilta-aikaan liikkumisesta ja sen vaarallisuudesta. Turvallisuus tai turvattomuus on asioiden tila, jonka kohteena yksilöt vaihtelevasti ovat.

Turvallisuuden voidaan ajatella myös olevan yksilön jokapäiväisen elämän ominaisuus, joka tarkoittaa jatkuvuutta, häiriöttömyyttä ja ennustettavuutta. Tästä näkökulmasta ongelmia voivat näyttäytyä esim. työpaikan menettäminen, parisuhteen päättymisen, harrastusmahdollisuuksien puute ja huono integroituminen paikallisyhteisöön. Näkökulma on varsin erilainen kuin edellä mainitussa esimerkissä. Ongelmakuvan muodostamisessa on siis vaihtoehtoja paljonkin, ja turvallisuussuunnittelun, monialaisena ja laajana toimintana, eräänä tehtävänä olisi tarkastella näitä vaihtoehtoja eri toimijoiden tarjoamien näkökulmien kautta.

8.5 Vahvuudet, mahdollisuudet, toivotut tekijät

Ongelmien lisäksi tulisi kartoittaa myös alueen vahvuuksia. Alueen vahvuuksina voidaan tarkastella niitä ilmiöitä, ja sitä yleistä ”hyvää”, johon eri toimijat yhteisesti pyrkivät ja joita eri toimin pyritään vahvistamaan. Vahvuuksia voivat olla myös turvallisuutta ylläpitävät tekijät, turvallisuusongelmiin ennalta vaikuttavat tekijät, sekä niiden syntyä ehkäisevät tekijät, kuten alueen viihtyisyys, harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet, yhteisöllisyys, vankka toimeentulo, toimivat peruspalvelut jne. Näidenkin arvioimiseksi tulisi pohtia malleja ja mitalareita, joiden kautta kuvaa alueen vahvuuksista voidaan systemaattisesti tarkastella. Myös vahvuuksien suhteen tulisi pyrkiä ennakkointiin. Riskin ilmaistessa epävarmuutta ei-toivotusta tuloksesta, ilmaisee mahdollisuus kolikon toisen puolen, toivotun tuloksen. Monialaisessa yhteistyössä myös mahdollisuuksien hahmottaminen eri näkökulmia yhdistämällä voi tarjota turvallisuutta edistäviä ja turvattomuutta ehkäiseviä tekijöitä.

8.6 Tietolähteet ja tilannekuvan muodostaminen

Itse tiedon keräämisen ja hyödyntämisen lisäksi, prosessimaisen työmuodon aikaansaamiseksi olisi syytä kartoittaa myös tiedon lähteet, sen tuottamisen, prosessoinnin ja jakamisen kanavat sekä jatkuvasti arvioida, minkälaista tietoa tarvitaan ja saadaan. Yhtä tärkeää kuin turvallisuustyön ja turvallisuussuunnittelun lähtökohtien määrittely, on myös sen tueksi tuotettavan tiedon ja sen lähteiden selvittäminen. Tuotettavaan ja/tai hyödynnettävään tietoon liittyen tulisi selvittää:

- Mitä tietoa on jo
- Mitä on tulossa
- Mitä tietoa tarvitaan
- Miten tietoja kerätään, jaetaan jne.
- Tiedon tuottamisen käyttämättömät mahdollisuudet
- Ketkä/mitkä tuottavat ja minkälaista tietoa
- Kuka/mikä voisi tuottaa ja minkälaista tietoa
- Mitä eri näkökulmia otetaan huomioon.

Turvallisuussuunnittelun prosessissa kuvatun nykytilan arvioinnin funktiona on tuottaa tietoa, jonka pohjalta turvallisuussuunnitelma, eli turvallisuussuunnittelua ohjaava, täten turvallisuusyhteistyötä ohjaava, yhteinen turvallisuuden edistämiseksi tehtävän toiminnan ja sen toteuttamisen kirjallinen kuvaus laaditaan. Turvallisuuden nykytilan arviointi ei voi olla kerta-luonteinen tapahtuma, jossa alueen ongelmakuva katsotaan kerralla kattavasti selvitetyn. Turvallisuuden käytännön edistämisen kannalta ajantasainen tilannekuva on keskeinen tekijä. Ilman ajantasaista tilannekuvaa, pitkin väliajoin tehtävän turvallisuustilanteen arvioinnin ja sen pohjalta tehdyn turvallisuussuunnitelman toimenpiteiden vaikutusten arviointi ja päivittäisen turvallisuustyön kohdentaminen voi olla tehotonta ja passiivista.

9 Johtopäätökset ja pohdinta

Turvallisuus on inhimillistä toimintaa läpileikkaava tekijä, jonka hallintaan on pyritty, pyritään ja tullaan pyrkimään jatkossakin. Keinot, välineet ja muodot turvallisuuden hallitsemiseksi kehittyvät, mutta niin myös ongelmat ja niiden monimuotoisuus. Paikallinen turvallisuussuunnittelu on kokonaisvaltaisuudessaan, monialaisuudessaan ja kattavuudessaan vaativaa työtä, jota voidaan tehdä oikean ja täsmällisen tiedon avulla. Tämän tiedon muodostaminen on eräs keskeisimpiä paikallisen turvallisuussuunnittelun, ts. monialaisen turvallisuusyhteistyön funktioita. Turvallisuuden käsite ei ole yksiselitteinen, jaettu ja yhteinen eikä siten turvallisuudesta muodostettu kuvakaan voi olla muodostajasta riippumaton. Kuva alueen turvallisuudesta muodostuu niiden turvallisuuskäsitysten kautta, jotka kuvan muodostajat omaavat.

Eri toimijoiden tietoa ja näkökulmia laajasti yhdistämällä voidaan saada aikaan kattava kuva ongelmista ja erityisesti niiden ratkaisuista.

Turvallisuustyö on perinteisesti nähty korjaavana, reagoivana työnä, jossa keskiössä ovat ongelmat, riskit, vaarat, uhkat jne. Ennaltaehkäisevän toiminnan korostuminen saattaa turvallisuustyön yhä lähemmäksi ongelmien syntyä ja syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Ongelmien juureen pääseminen edellyttää aiempaa suurempaa herkkyyttä havaita sellaisia tapahtumaketjuja ja niiden syntyä, jotka johtavat ei-toivottuihin ilmiöihin. Ennaltaehkäisevälle turvallisuustyölle voitaisiin luoda synonyymiksi ”edistävä hyvinvointityö”, molempien pyrkiessä tilaan, jossa ei esiinny rikollisuuden, syrjäytymisen, päihteiden väärinkäytön yms. aiheuttamia ongelmia. Turvallisuustyön kohtalaisen nuori jäsentymisen sisäisen turvallisuuden ohjelman, sekä paikallisen turvallisuussuunnittelun kautta vaatinee myös aikaa, mutta ennen kaikkea tahtoa ja panostusta vakiintuakseen monen toimijan käytännön työskentelyä tukevaksi toiminnan muodoksi. Olennaisena tekijänä on yhteisen turvallisuuskuvan, sekä ongelmien että niitä ennalta ehkäisevien ja hyvinvointia ylläpitävien tekijöiden hahmottaminen monialaisen, tasavertaisen ja kumppanuuteen perustuvan yhteistyön kautta.

Vuosaaren turvallisuuden nykytila

Kuva Vuosaaren turvallisuuden nykytilasta muodostui aineiston mukaisesti. Keskeiset, turvallisuuteen nimellisesti liittyvät kyselyt ja tutkimukset, sekä tilastot olivat turvallisuuden kuvan muodostamisessa avainasemassa. Aineistot kuvasivat erilaisia ongelmia ja niiden ilmenemistä alueella. Keskeiset turvallisuuteen vaikuttavat tekijät näyttäytyivät näin ollen aineistossa toistuvina tai määrällisesti erottuvina ongelmatekijöinä. Yhtäältä katsottuna ongelmakuva muodostui valmiiksi turvallisuuden ongelmiksi käsitettyjen tekijöiden paikallisen ilmenemisen kautta.

Toisaalta, erityisesti eri toimijoiden näkemysten perusteella kuva olisi voinut olla laajempikin. Toimijoiden haastatteluissa haastateltavan roolin ollessa asiantuntija, erityisesti edustamansa tahon, mutta myös alueella harjoitettavan turvallisuusyhteistyön, ei vastauksia tulkittu ja analysoitu. Asiantuntijoiden näkemykset alueen turvallisuuden tilasta olivat yleisesti ottaen kohtalaisen yhdenmukaisia muun aineiston kesken, joskin näkökulmat, ongelmien hahmottamisen laajuus ja suhde muihin ongelmiin vaihtelivat. Toimijoiden roolien hahmottaminen turvallisuusyhteistyössä tai turvallisuussuunnittelussa oli myös vaihteleva. Yhtenäistä kuvaa turvallisuusyhteistyöksi käsitettävistä toiminnan muodoista ja erityisesti eri toimijoiden liittymisestä tähän kuvaan ei syntynyt, joskin erilaista yhteistyötä ja sen muotoja löytyi runsaasti. Vuosaaren turvallisuustilanteen kartoittaminen nosti esiin vastauksia kysymykseen mitä turvallisuusyhteistyöllä tulisi ”korjata”, tai mihin sillä tulisi vaikuttaa. Erilaisia näkemyksiä siitä, miten niihin tulisi vaikuttaa, esiintyi myös, mutta kartoituksen perusteella siihen on kuitenkin mahdotonta ottaa perustellusti kantaa.

Vuosaaren ongelmakuvan keskeiset tekijät tuskin poikkeavat merkittävästi esimerkiksi muusta Itä-Helsingistä. Kuitenkin, Vuosaaren eri alueiden ongelmakuvat poikkeavat tietyillä mittareilla merkittävästikin. Eri ongelmien alueellinen esiintyminen ja rajoittuminen sekä rajoittumisen ilmeneminen ovat perusteltuina käynnistäjinä pohdinnalle turvallisuuden kannalta tarkoituksenmukaisen alueen määrittelystä. Millä tasolla mitäkin ongelmaa olisi syytä tarkastella. Kumpi on kuvaavampi ja tarkoituksenmukaisempi näkökulma, kauppakeskus Columbuksessa ilmenevät ongelmat vai Itä-Helsingissä yleisesti vaikuttavat ilmiöt, kuten lastensuojelun korkea tarve tai maahanmuuttajien suuri määrä?

Paikallinen turvallisuussuunnittelu sellaisena kuin se parhaimmillaan kuvataan, sektorirajoja ylittävänä, laajan toimijoiden kirjon yhdistävänä käytännöllisiä ratkaisuja tehokkaasti tuottavana yhteistyön jäsenyteenä muotona, on eittämättä tavoittelemisen arvoinen ja arvokas väline. Hyvät asiat harvoin tulevat ilmaiseksi, ja myös paikallisen turvallisuussuunnittelun vakiinnuttaminen aidoksi paikallista turvallisuustyötä tehokkaasti ohjaavaksi välineeksi vaatii panostusta. Turvallisuutta koskevan tiedon olemuksen voi kiteyttää toteamukseen ”Turvallisuus on sitä mitä sen sanotaan olevan”.

10 Arviointi

Opinnäytetyön arvioinnissa voin tarkastella sen onnistumista asetettujen tavoitteiden toteutumisen kautta. Tavoitteena turvallisuuden nykytilan kartoittaminen täytyy, myös arvioimatta sen tuloksia. Alueen keskeiset ongelmat muodostuivat käytetyn aineiston perusteella, samoin kuin erityispiirteiksi nousseet tekijät. Alueen vahvuuksien selvittämisen voidaan katsoa toteutuneen heikommin. Turvallisuusyhteistyön, sen muotojen, toimijoiden ja toimijoiden roolien roolien, sekä yhteistyön ongelmien kartoittaminen kuvaavat ehkäpä enemmän toimintaa itseään kuin lopputulosta. Yritys kartoittaa turvallisuusyhteistyötä johti kuitenkin tuloksiin opinnäytetyön toisessa osassa. Aiheen uudelleenmuotoilun kautta noussut tavoite turvallisuussuunnittelun tueksi tuotettavan, ja turvallisuusyhteistyötä tukevan tiedon hahmottamiseksi osoittautui kuitenkin hedelmälliseksi. Omaan työskentelyyni liittyvät ja siinä ilmenneet haasteet kääntyivät loppujen lopuksi opinnäytetyötäni edesauttaneiksi tekijöiksi. Kuvasin opinnäytetyöni toisen osan tavoitteita joidenkin kysymysten kautta, joihin toivoin saavani vastauksia. Vaikka kaikkiin kysymyksiin ei vastauksia löytynytäkään, voin onnistumisena pitää jo oikean kysymyksen esittämistä. Suurimpaan osaan tavoitteissa esittämistäni kysymyksistä on kuitenkin löydettävissä vastaus, tai vähintäänkin jatkokysymys. Sekä Vuosaaren turvallisuustilanteen kartoittaminen että kartoittamisen periaatteiden selvittäminen tukivat toisiaan ja muodostivat tämän opinnäytetyön kokonaisuuden. Tähän kokonaisuuteen voin olla kohtalaisen tyytyväinen, työn tarkastellessa aiemmin vähän tutkittua aihetta, osaltaan tuoden uutta näkökulmaa paikalliseen turvallisuussuunnitteluun.

Oman oppimiseni ja ammatillisen kehittymisen suhteen opinnäytetyöprosessin vaikutus on ollut merkittävä. Yksinkertainen listaus asioista ja ilmiöistä joita en tiennyt ja jotka luulin tietäväni, muodostuisi mittavaksi, mikäli sen tähän kirjoittaisin. Sekä käytännön toiminta, että teoriaan pohjaava pohdinta tuottivat uutta tietoa ja uusia näkökulmia. Eri asiantuntijoiden näkemysten kuuleminen ja yhdisteleminen, sekä itse haastattelutilanteiden vuorovaikutustilanne olivat rikastuttavia kokemuksia. Parhaimmillaan aiheesta kauaskin rönsyilleet keskustelut eri asiantuntijoiden kanssa syvensivät osaamistani enemmän kuin ennalta saatoin arvatakaan. Oppimista tapahtui erityisesti myös niiden vastoinkäymisten tai haasteiden selvittämisessä, joita työskentelyssä tulin kohdanneeksi, mm. tutkimukselliseen otteeseen liittyvät haasteet, aiheen muotoilu ja uudelleenmuotoilu, sekä viimeisimpänä tutkimukselliseen kirjoittamiseen liittyvät haasteet.

Tiedon sanotaan lisäävän tuskaa, ja opinnäytetyöprosessin päällimmäiseksi jättämä tunne on jokseenkin tuskastunut, mutta myös innostunut. Mitä enemmän opin opinnäytetyöni aiheesta ja itse prosessista, sitä vahvemaksi muodostui käsitys siitä kuinka paljon vielä olisi opittavissa. Ammatillisen kasvun näkökulmasta opinnäytetyö osoittautui kaiken kaikkiaan menestykseksi.

Lähteet

- Arjen turvaa - Sisäisen turvallisuuden ohjelma. 2004. Valtioneuvoston yleisistunto 23.9.2004. Sisäasiainministeriön julkaisuja 44/2004.
- Columbus - kauppakeskusalueen turvallisuus - Koettua turvallisuutta koskevan kyselyn tulokset. 2010. Moniste. Helsingin kaupunki. Hallintokeskus. Turvallisuus- ja valmiuosasto.
- Grevholm, E., Hasselrot, T. & Anderson, J. 2001a. Rikksentorjunnan rakentaminen - Paikallisen rikksentorjunnan ideakirja #1. Suom. Hinkkanen, V. Helsinki: Rikksentorjuntaneuvosto.
- Grevholm, E., Hasselrot, T. & Anderson, J. 2001b. Kartoitus, ongelmien analysointi ja priorisointi - Paikallisen rikksentorjunnan ideakirja #2. Suom. Hinkkanen, V. Helsinki: Rikksentorjuntaneuvosto.
- Helsinki alueittain 2009. 2010. Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Helsingiläisten arkiturvallisuus - Helsingin kaupungin turvallisuusstrategia. 2006. Helsingin kaupungin hallintokeskuksen julkaisuja 5/2006.
- Helsingiläisten ja vierailijoiden mielipiteitä kaupungin turvallisuustilanteesta. 2009. Helsingin kaupunki. Hallintokeskus. Turvallisuus- ja valmiuosasto.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2005. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.
- Järjestöt mukaan turvallisuussuunnitteluun. 2010. Työkirja. Sisäasiainministeriön julkaisuja 4/2010.
- Kurvinen, A-M. & Korhonen, K. 2004. Paikallinen turvallisuusyhteistyö. Sidosryhmäkysely 2004. Oulun läänin poliisin lääninjohto.
- Laihin, E. 2009. ”Monenlaista väkeä”. Tutkimus turvattomuutta herättävistä tekijöistä Helsingin asuinalueilla. Helsingin yliopisto. Maantieteen laitos.
- Lapset ja nuoret mukaan turvallisuussuunnitteluun. Kokemuksia ja malleja Päijät-Hämeestä. 2010. Sisäasiainministeriön julkaisuja 7/2010.
- Määttä, M. 2007. Yhteinen verkosto? Tutkimus nuorten syrjäytymistä ehkäisevistä poikkiallinnollisista ryhmistä. Akateeminen väitöskirja. Helsingin yliopiston sosiologian laitoksen tutkimuksia nro 252.
- Neljä kertomusta paikallisesta turvallisuussuunnittelusta. Käytännön kokemuksia ja oppeja. 2008. Sisäasiainministeriön julkaisuja 8/2008.
- Paikallinen turvallisuusanalyysi - Kontula, Kivikko, Kurkimäki, Myllypuro, Itäkeskus, Marjanie-mi, Vartiokylä, Vartioharju, Puotinharju, Puotila ja Roihupellon teollisuusalue. 2009. Helsingin poliisilaitos, Itäkeskuksen poliisipiiri. Helsingin kaupunki, Turvallisuus- ja valmiuosasto. Myllypuro-Seura. Kontula-Seura. Puotila-Seura.
- Paikallinen turvallisuussuunnittelu Etelä-Suomen läänissä 2009. Etelä-Suomen lääninhallituksen hallinto-osaston julkaisuja 5/2009.
- Paikallisen turvallisuussuunnittelun tilannekatsaus. 2008. Sisäasiainministeriön julkaisuja 26/2008.
- Paikallisen turvallisuustyön kehittäminen. 2006. Sisäasiainministeriön julkaisuja 19/2006.

Poikkihallinnollisen turvallisuustyön arviointi ja mittaaminen - Esitykset paikallisen turvallisuussuunnittelun arvioimiseksi ja mittaamiseksi. 2009. Sisäasiainministeriön julkaisuja 18/2009.

Raittinen, T. 2008. Turvallinen ja viihtyisä Vuosaari -projekti etenee. Tiedote. Vuosaari-seura.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. Tyypittely. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 16.5.2010.
http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_5.html

Sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpano. Väkiraportti 1/2010. 2010. Sisäasiainministeriön julkaisuja 5/2010.

Syrjäytymisen ehkäisy ja vähentäminen -työryhmän raportti. Helsingin kaupungin turvallisuusohjelman alatyöryhmä. 2009. Helsingin kaupungin hallintokeskus. Turvallisuus- ja valmiusosasto.

Tuominen, M. 2007. "Siis tosi turvallinen paikka" - Helsingin turvallisuuskysely vuonna 2006. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuskatsauksia 2007/6.

Turvallinen elämä jokaiselle - Sisäisen turvallisuuden ohjelma. 2008. Valtioneuvoston yleisintunto 8.5.2008. Sisäasiainministeriön julkaisuja 16/2008.

Turvallisuustalkoot - Kansallinen rikosentorjuntaohjelma. 1999. Oikeusministeriö. Yleisen osaston julkaisuja 2/1999.

Virta, S. 2002. Turvallisuussuunnitelmat 2001. Arviointiraportti. Sisäasiainministeriö. Poliisi-osaston julkaisu 6/2002.

Vuosaaren turvallisuuskysely 2007. Vuosaari-seura.

Kuvat:

Kuva 1: Kartoituksen toteuttaminen	18
Kuva 2: Poliisin tietoon tulleita rikoksia 100:aa asukasta kohden Helsingissä ja Vuosaaren peruspiirissä vuonna 2009.	23
Kuva 3: Eräitä poliisin hälytystehtäviä Vuosaarella vuosina 2003-2008.	25
Kuva 4: Toimeentulotuen ja lastensuojelun asiakkuudet Helsingissä ja Vuosaarella vuonna 2009.	26
Kuva 5: Perhekeskustoiminnan lastensuojelun asiakkaat ikäryhmittäin.	27
Kuva 6: Sosiaaliviraston, itäisen perhekeskuksen ja toimipisteiden lastensuojelun asiakkuuksien osuus 0-21-vuotiaasta väestöstä.	28
Kuva 7: Turvallisuussuunnittelu ja turvallisuusyhteistyö	41
Kuva 8: Turvallisuuskuvan muodostumisen kehä	43

Taulukot:

Taulukko 1: Asiantuntijoina haastatellut henkilöt	5
Taulukko 2: Eräitä poliisin tietoon tulleita rikoksia vuonna 2009	22
Taulukko 3: Poliisin hälytystehtäviä Vuosaarella vuosina 2003-2008.	24
Taulukko 4: Toimeentulotuen ja lastensuojelun asiakkuudet Vuosaarella ja Helsingissä vuonna 2009.	26
Taulukko 5: Itäisen perhekeskuksen ja toimipisteiden asiakasmäärät 2009.....	27
Taulukko 6: Vuosaaren alueen palo- ja pelastustoimen tehtävät vuonna 2009.....	29

Liitteet

Liite 1. Poikkihallinnollisen turvallisuustyön mittarit

Huomioitavat asiat	Mittarit	Tietolähde
Syrjäytymisen ehkäisy		
Yleistä syrjäytymisriskiä indikoivat muuttajat	Toimeentulotukea saaneiden määrä, koko väestö	Sotkanet
	Pitkäaikaistyöttömien (52 vkoa tai yli) määrä	Sotkanet
	Pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneet, koko väestö	Sotkanet
	Unettomuutta ja/tai masentuneisuutta viimeksi kuluneen kuukauden aikana kooneet 25-64 -vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Sotkanet
	Asunnottomien määrä, kpl	Sotkanet
Lapset ja nuoret	Nuorisotyöttömien (alle 25 v.) määrä	Sotkanet
	Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18-24 v. % vastaavanikäisestä väestöstä	Sotkanet
	Toimeentulotukea saaneet 18-24 v. % vastaavanikäisestä väestöstä	Sotkanet
	Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24 v. %	Sotkanet
	Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17 -vuotiaat, lkm	Sotkanet
	Huostaan otettujen lasten määrä	Sotkanet
	Alle 20.v. alkoholi-kuolemien määrä	Sotkanet
	Alle 20.v. huume-kuolemien määrä	Sotkanet
	Sosiaalitoimen avohuollon tuen piirissä olevien perheiden määrä	Kunta
	Nuorten työpajatoimintaan osallistuneet	Lääninhallitus
Ikääntyvät	Yksin asuvat 75-v. täyttäneet, % vastaavanikäisestä asuntoväestöstä	Sotkanet
	Päihdehuollon asiakkaina olleiden 65 vuotta täyttäneiden henkilöiden määrä	Sotkanet
Häiriökäyttäytymisen ehkäisy		
Turvallisuudentunne	Koettu oman kunnan keskustan turvallisuus	Poliisin turvallisuustutk.
	Koettu oman asuinalueen turvallisuus	Poliisin turvallisuustutk.
Häiriökäyttäytyminen	Yleisellä paikalla tapahtuneen häiriökäyttäytymisen määrä	PolStat
	Kotihälytystehtävien määrä	PolStat
Alkoholiin liittyvät haitat	Säilöön otettujen päihtyneiden määrä	PolStat
	Alkoholinmyynti litraa/asuka	Sotkanet
Rikokset	Pahoinspitelyjen määrä (ml. Lievä sekä pahoinspitelyn yritys)	PolStat

	Vahingontekojen (tavallinen ja lievä) määrä	PolStat
	Tarkkailuluokalla olevien lukumäärä	STAKES
Onnettomuuksien ehkäisy		
Viranomaisten tekemät, onnettomuuksia ehkäisevät suoritteet	Tehtyjen erityiskohteiden palotarkastusten määrä, %	Pronto
	Muiden kuin erityiskohteiden palotarkastusten määrä, %	Pronto
Tapahtuneiden erilaisten onnettomuuksien ja tapaturmien määrä	Tulipalojen määrä (pl. metsä- ja maastopalot), kpl	Pronto
	joista rakennuspalojen määrä, kpl	Pronto
	Palokuolemien määrä kpl	Pronto
	Vuodeosastohoitoa/päiväkirurgia vaatineiden kaatumisten tai putoamisten määrä, kpl	STAKES
	Kotona ja vapaa-ajalla sattuneiden tapaturmakuolemien määrä, kpl	KTL
	Alkoholimyrkytyksiin ja muihin tapaturmiin päihdyksissä kuolleiden määrä, kpl	Tilastokeskus
Liikenneturvallisuus		
Henkilöonnettomuudet liikenteessä	Henkilövahinko-onnettomuuksien määrä	Tilastokeskus
	Jalankulku- ja pyöräilyonnettomuuksien määrä	Tilastokeskus
	Rattijuoppojen määrä liikennevirrassa	KTL/Poliisi
	Rattijuopot, lkm	KTL/Poliisi
	Punaisia päin ajavien määrä, %osuus vaiheista jolloin ajettu punaisia päin	Liikenneturva
	Pyöräilykypärän käyttäjien määrä	Liikenneturva
Vapaa-ajan viettoon liittyvä vesiturvallisuus		
Huviveneily	Vesiliikenneonnettomuuksien määrä	FK
Ruorijuopumus	Vesiliikennejuopumusten määrä	PolStat
Hukkuneet	Hukkuneiden määrä	SUH
Meripelastusseuran operatiivisten hälytystehtävien määrä	Pelastettujen alusten määrä	Meripelastusseura
	Etsintöjen määrä	Meripelastusseura
	Potilaan evakuointitehtävien määrä	Meripelastusseura
Rikosten ennalta ehkäisy ja torjunta		
Rikosten määrä ja selvitysprosentti	Pahoipitely, lkm ja selvitysprosentti	PolStat
	Vahingonteota, lkm ja selvitysprosentti	PolStat
	Varkaudet, lkm ja selvitysprosentti	PolStat
Katurvallisuusindeksi	Katurvallisuusindeksi	PolStat
Nuorisoriikollisuus	Alaikäisten rikosten ja rikkomusten tekijöiden määrä (voi myös hakea yksittäisen rikosnimikkeen mukaan)	PolStat
Väkivallan ehkäisy		
Henkirikokset	Henkirikosten määrä	PolStat
Väkivaltarikokset	Poliisin tietoon tulleiden väkivaltarikosten määrä	PolStat

Perheväkivalta Rikosuhrit	Perheväkivaltatehtävien lukumäärä Väkivaltarikoksen uhriksi joutuneiden määrä	PolStat UHRI-tutkimus
Rikoksen uhrin asema		
Rikosten tutkinta-aika, vrk	Väkivaltarikosten tutkinta-aika, vrk Omaisuusrikosten tutkinta-aika, vrk	PolStat PolStat
Väkivaltarikoksen uhrina olleiden tyytyväisyys poliisin ja keskeisten muiden viranomaisten toimintaan	Väkivaltarikoksen uhrina olleiden tyytyväisyys poliisin ja keskeisten muiden viranomaisten toimintaan	Poliisin turvallisuustutkimus
Rajanturvallisuus ja meripelastus		
Rajajylityksiin liittyvä rikollisuus	Rajajylityksiin liittyvän rikollisuuden määrä suhteessa liikennemäärään RVL:n osoittama viranomaisapu/kokonaistarve	RVL RVL
Meripelastustehtävät	Ensimmäisen meripelastusyksikön saapuminen paikalle suhteessa vyöhykkeen tavoiteaikaan	RVL
Yritystoiminnan turvallisuus		
Rikokset	Näpistyksen Myymlävarkaus Yrityksiin kohdistuneet tuhopoltot Yrityksissä tapahtuneet palot	PolStat PolStat Pronto Pronto

(Lähde: Poikkihallinnollisen turvallisuustyön arviointi ja mittaaminen 2009.)

Liite 2. Poliisin tilastoja Vuosaaresta

Poliisin tietoon tullut rikollisuus 1997-2009

Ilmoitettu Kpl	Yhteensä													
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Vuosi
törkeä varkaus, varkaus	1 267	1 346	1 101	1 143	983	1 290	1 015	969	587	652	758	969	973	13 053
näpistys	90	95	85	124	180	191	193	218	358	459	499	633	640	3 765
kavallus	12	20	15	14	10	28	25	37	30	21	15	17	20	264
petos, vakuutuspetos, maksuvälinepetos	63	63	65	227	57	54	55	46	44	66	65	69	97	971
vero-, avustusrikokset	1	1	1	0	3	2	0	0	0	4	0	1	0	13
ryöstö, kiristys	18	15	19	22	19	26	21	19	16	10	22	13	30	250
vahingonteko	212	215	259	280	210	278	223	269	266	201	257	336	275	3 281
luvaton käyttö	257	353	304	299	187	248	14	6	13	11	9	7	13	1 721
kätkemisrikokset	19	40	39	25	28	18	26	11	7	9	11	19	20	272
muut omaisuusrikokset	31	15	11	166	10	15	30	21	28	35	23	38	67	490
Omaisuusrikokset	1 970	2 163	1 899	2 300	1 687	2 150	1 602	1 596	1 349	1 468	1 659	2 102	2 135	24 080
murha, tappo, surma, lapsensurma	2	2	3	0	3	1	4	1	1	2	2	1	0	22
törkeä pahoinpitely, tappeluun osallistuminen	13	19	19	12	16	14	24	18	14	11	8	12	11	191
pahoinpitely, lievä pahoinpitely	198	185	191	169	160	186	190	252	207	192	192	289	270	2 681
törkeä kuolemantuottamus, kuolemantuottamus	2	0	0	0	2	0	1	1	0	0	0	1	0	7
törkeä vammantuottamus, vammantuottamus	11	6	10	8	17	6	9	6	9	10	13	11	6	122
muut henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset	3	4	3	0	4	2	0	1	3	1	2	0	1	24
Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset	229	216	226	189	202	209	228	279	234	216	217	314	288	3 047
liikenneturvallisuuden vaarantaminen	95	129	123	78	99	66	67	55	130	244	327	289	225	1 927
törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen	8	5	8	6	11	10	15	16	7	10	9	20	8	133
rattijuopumus, huumautuneena ajaminen	23	44	48	46	50	44	36	56	40	68	67	73	56	651
törkeä rattijuopumus	43	53	48	58	47	36	43	51	35	36	45	48	36	579
muu liikennejuopumus	0	3	2	0	2	1	2	2	2	3	7	3	0	27
kulkuneuvon luovuttaminen juopuneelle	10	7	7	6	5	1	4	7	4	4	4	2	3	64
liikennejuopumus moottorittomalla ajoneuvolla	0	3	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	1	6
muut liikenerikokset	70	90	110	135	94	119	89	83	74	150	130	159	102	1 405
Liikenerikokset	249	334	346	329	310	277	256	270	292	515	589	594	431	4 792

Rikoslakirikokset iän mukaan jaoteltuna 2000-2009

Epäillyt henkilöt		Yhteensä										
		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Vuosi
<= 14	Omaisuusrikokset	30	17	42	59	46	81	53	80	88	82	578
	Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset	3	3	3	3	11	3	6	18	27	21	98
	Seksuaalirikokset	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	Rikokset oikeudenkäyttöä, viranomaista ja yleistä järjestystä vastaan	0	2	0	0	4	1	1	2	2	0	12
	Rikokset rikoslain 42, 43 ta 44 lukua vastaan	0	0	2	0	0	2	0	0	1	0	5
	Liikenne rikokset	2	1	2	0	2	3	4	4	0	1	19
	Muut rikoslakia vastaan tehdyt rikokset	0	2	2	0	1	1	3	4	11	7	31
	Huumauserikokset (uudet RL 50-luku)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Rikoslakirikokset	35	25	51	62	64	91	68	108	129	111	744
15 - 17	Omaisuusrikokset	12	9	16	15	9	17	27	29	22	23	179
	Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset	7	2	5	11	12	13	5	13	20	12	100
	Seksuaalirikokset	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2
	Rikokset oikeudenkäyttöä, viranomaista ja yleistä järjestystä vastaan	0	4	1	1	2	0	4	3	4	5	24
	Rikokset rikoslain 42, 43 ta 44 lukua vastaan	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
	Liikenne rikokset	3	0	3	2	4	3	14	8	14	5	56
	Muut rikoslakia vastaan tehdyt rikokset	1	0	1	1	1	4	4	1	2	4	19
	Huumauserikokset (uudet RL 50-luku)	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	4
	Rikoslakirikokset	24	16	27	30	29	39	55	54	62	49	385
18 - 20	Omaisuusrikokset	14	18	15	8	10	10	13	20	12	22	142
	Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset	7	7	6	14	8	5	9	5	11	6	78
	Seksuaalirikokset	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	2
	Rikokset oikeudenkäyttöä, viranomaista ja yleistä järjestystä vastaan	0	1	1	1	1	2	3	0	4	1	14
	Rikokset rikoslain 42, 43 ta 44 lukua vastaan	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	2
	Liikenne rikokset	10	17	5	7	9	12	17	30	25	18	150
	Muut rikoslakia vastaan tehdyt rikokset	0	1	1	0	2	0	3	6	2	0	15
	Huumauserikokset (uudet RL 50-luku)	7	6	1	0	0	1	3	3	1	0	22
	Rikoslakirikokset	38	50	29	31	30	31	49	64	55	48	425
>= 21	Omaisuusrikokset	82	65	72	75	54	48	104	141	128	151	920
	Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset	80	90	99	114	103	91	102	91	127	123	1020
	Seksuaalirikokset	7	8	1	4	5	3	4	5	3	6	46
	Rikokset oikeudenkäyttöä, viranomaista ja yleistä järjestystä vastaan	5	16	13	13	5	9	25	27	19	20	152
	Rikokset rikoslain 42, 43 ta 44 lukua vastaan	1	0	6	0	3	4	1	6	10	11	42
	Liikenne rikokset	99	95	68	81	83	119	208	306	260	225	1544
	Muut rikoslakia vastaan tehdyt rikokset	21	18	39	24	15	31	33	32	51	31	295
	Huumauserikokset (uudet RL 50-luku)	26	21	5	7	14	11	20	26	18	21	169
	Rikoslakirikokset	321	313	303	318	282	316	497	634	616	588	4188

Ikä	Omaisuusrikokset	138	109	146	157	119	156	197	270	250	278	1 820
	Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset	97	102	113	142	135	112	122	127	185	162	1 297
	Seksuaalirikokset	7	8	1	5	6	5	5	5	3	6	51
	Rikokset oikeudenkäyttöä, viranomaista ja yleistä järjestystä vastaan	5	23	15	15	12	12	33	32	29	26	202
	Rikokset rikoslain 42, 43 ta 44 lukua vastaan	1	0	9	0	3	6	2	6	11	12	50
	Liikennerikokset	114	113	78	90	98	137	243	348	299	249	1 769
	Muut rikoslakia vastaan tehdyt rikokset	22	21	43	25	19	37	43	43	66	42	361
	Huumeaineriikokset (uudet RL 50-luku)	34	28	6	7	14	13	24	29	19	21	195
	Rikoslakirikokset	418	404	411	441	406	478	669	860	862	796	5 745

Pahoinpitelyt yksityisessä asunnossa Vuosaaressa 1997-2009

Ilmoitettu teontarkenteita			Yhteensä													
Tapahtuma-alue		YKSITYISESSÄ ASUNNOSSA	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Vuosi
			törkeä pahoinpitely, tappeluun osallistuminen	7	13	12	5	11	7	12	14	8	7	3	6	7
pahoinpitely, lievä pahoinpitely	62	92	90	55	49	69	84	105	77	67	63	95	98	1 006		
Yhteensä	69	105	102	60	60	76	96	119	85	74	66	101	105	1 118		

Pahoinpitely rikosilmoitukset "yksityisessä asunnossa" Vuosaaren alueella vuosina 2004 - 2009

Vuosi	2004	2005	2006	2007	2008	2009
lkm	69	45	48	50	62	88

Lähde: Rikitrip, vk. Pajunen/JIT

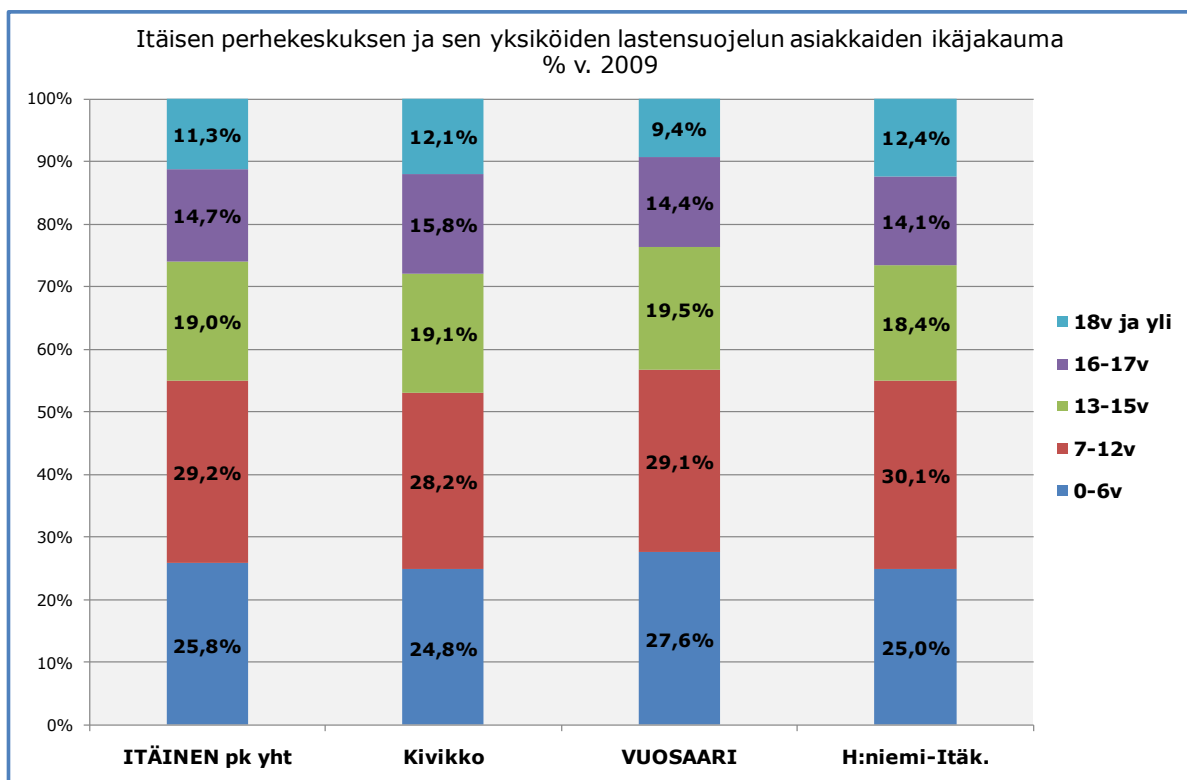
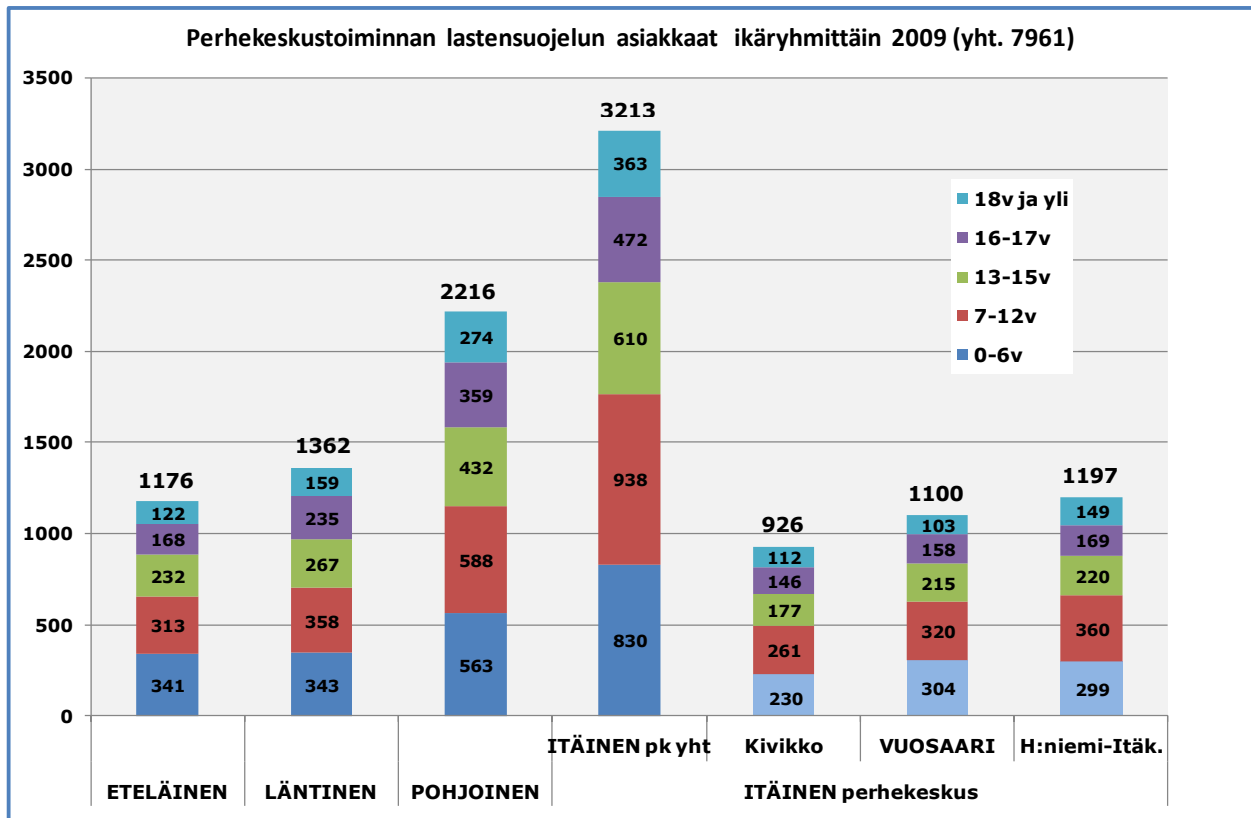
Poliisin hälytystehtävät Vuosaaressa 2003-2008

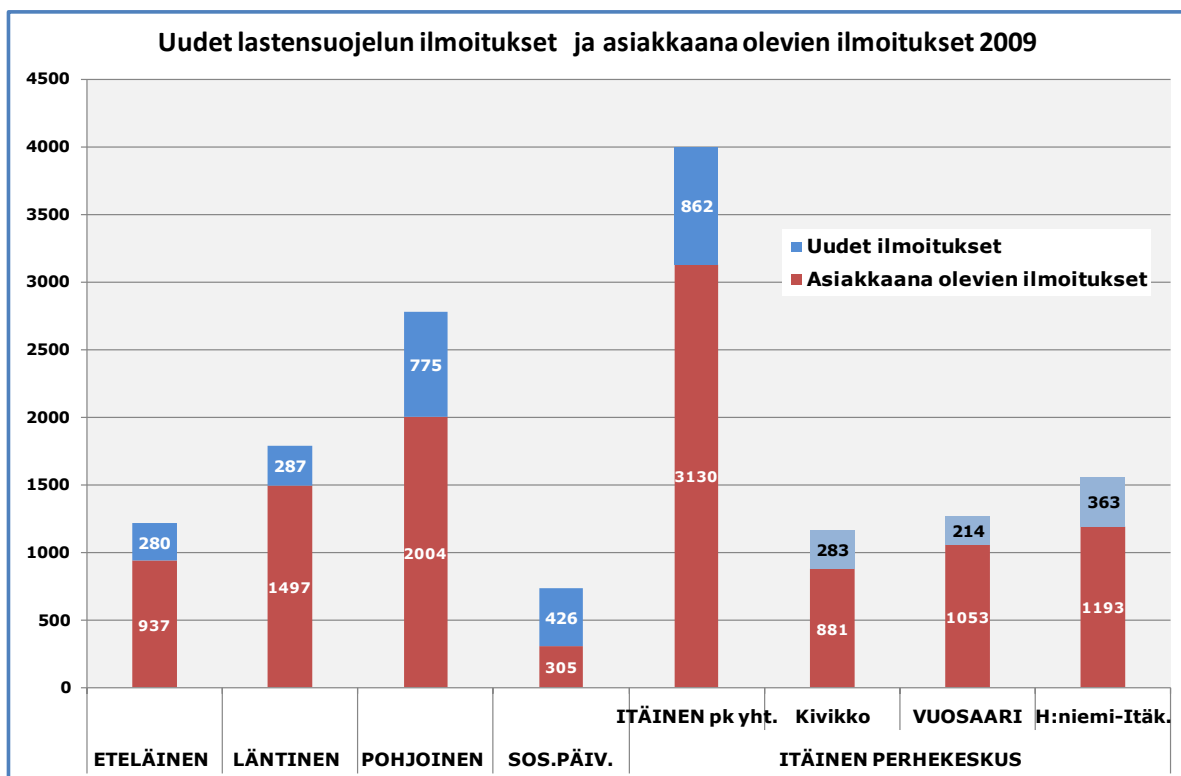
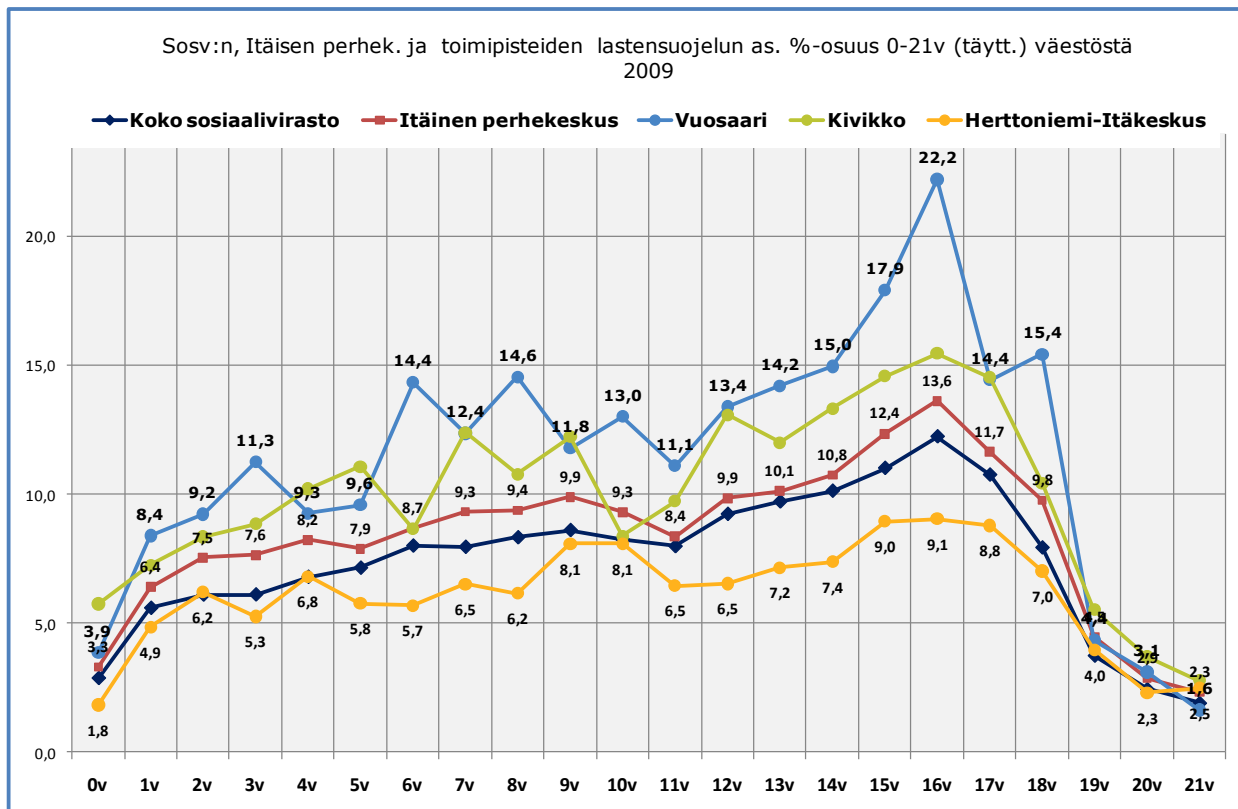
Hälytystehtäviä: Vuosaari	2003	2004	2005	2006	2007	2008
110 Murto: muu kohde	19	11	3	15	22	14
111 Murto: asunto	17	8	13	26	40	29
112 Murto: kellari	6	10	3	10	14	19
113 Murto: liike, toimisto, varasto, kioski tms	35	29	24	18	51	37
114 Murto: autot, asuntovaunut, muut ajoneuvot ja veneet	20	27	15	26	46	66
33 Mielenterveys	64	54	54	44	52	59
34 Päihtynyt henkilö	562	654	703	689	795	666
35 Häiriökäyttäytyminen ja ilkivalta	754	774	735	792	846	865
36 Kotihälytys	676	701	768	892	975	951
37 Kuollut henkilö	36	45	52	38	59	47
38 Kadonnut tai karannut henkilö	70	134	96	128	144	88
39 Muu yksilön suojaan kohdistuva tehtävä	16	37	29	52	118	158
021 Ryöstö: henkilöön kohdistunut	8	5	7	11	24	17
023 Ryöstö: liike, kioski tms	6	3	3	1	4	0
20 Tieliikenneonnettomuus	118	100	107	138	119	142
62 Liikennevalvonta	203	261	178	188	322	340
612 Järjestyksen valvonta: jalkaisin	32	47	68	246	308	256
031 Pahoinpitely, tappelu: ampuminen	1	0	0	0	2	1
032 Pahoinpitely, tappelu: puukotus	18	16	14	15	9	13
033 Pahoinpitely, tappelu: potkiminen, hakkaaminen	39	41	29	95	128	204
034 Pahoinpitely, tappelu: tekotapa epäselvä	166	172	141	77	81	33

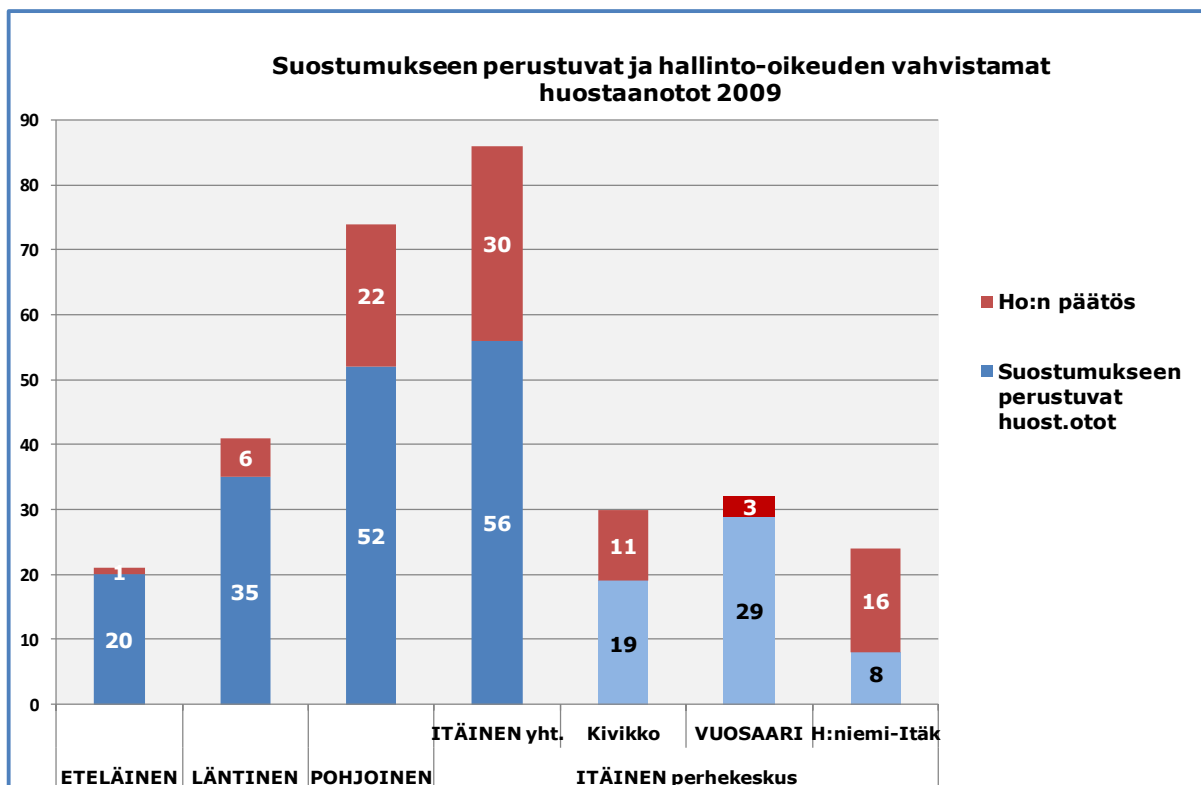
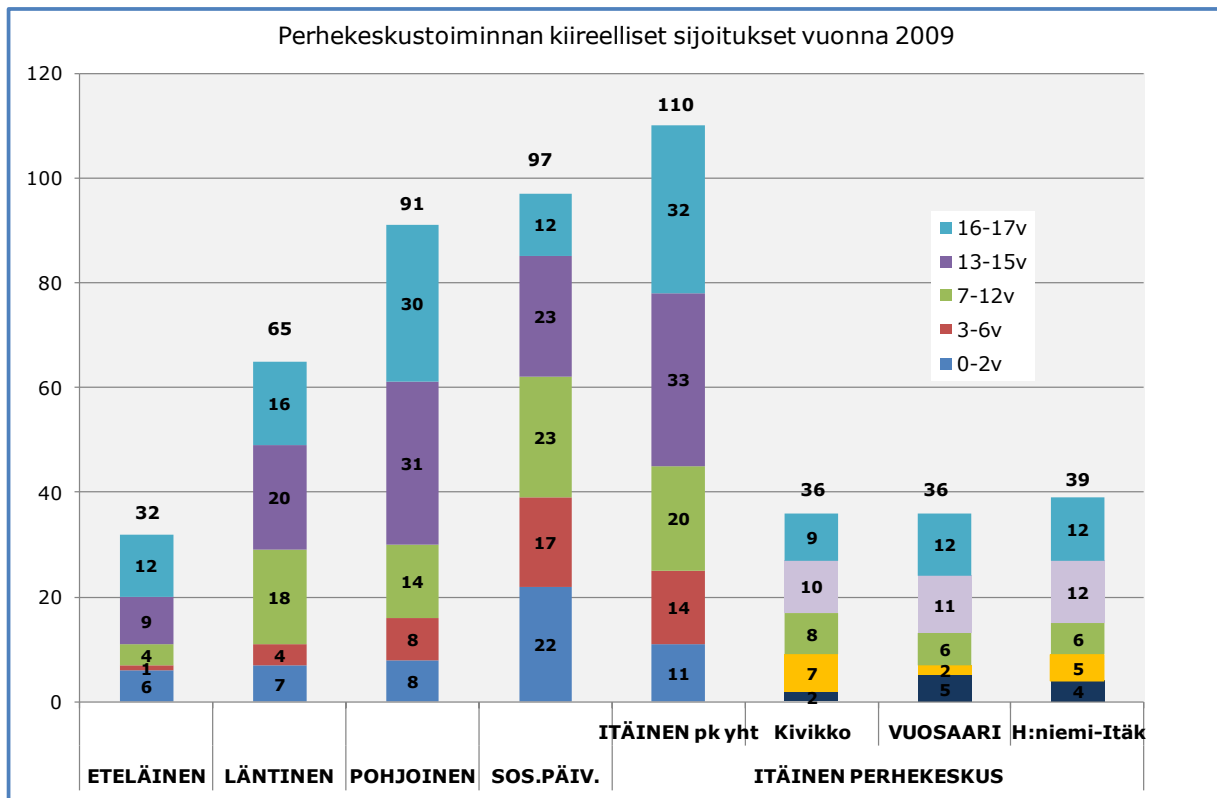
Lähde: Polstat, Juha Helenius, p. 0400410723

Liite 3. Lastensuojelun tilastoja Vuosaaresta

Itäisen perhekeskuksen lastensuojelun asiakkaiden äidinkieli 2009							
suomi	2375	englanti	12	bengali	5	armenia	1
venäjä	114	espanja	9	nepali	4	heprea	1
somali	105	thai	9	akan	3	hindi	1
arabia	48	persia	7	serbokroatia	3	igbo	1
viro, eesti	41	tamili	7	afgaani, pasto	2	italia	1
kurdi	37	urdu	7	amhara	2	pandzabi	1
vietnam	26	kiina	6	galla, oromo	2	portugali	1
turkki	21	ranska	6	saksa	2	tsetseeni	1
ruotsi	19	suahili	6	ukraina	2	tieto puuttuu	305